GÜNTHER SCHWARBERG
Medicul SS şi copiii
Relatare despre masacrul de la Bullenhttser Damm
Documentaţia:
DANIEL HALLER
Traducere din limba germană:
EMERIC DEUTSCH 1982
EDITURA POLITICĂ
Bucureşti

Aceasta este povestea a douăzeci de copii care au trebuit să moară, fiindcă un medic a avut nevoie de ei pentru experienţele lui şi fiindcă erau evrei. Doctorul, pe nume Kurt Heissmeyer, voia să devină profesor. După cum spunea el însuşi, pentru el nu exista vreo deosebire fundamentală între animalele de experienţă şi evrei.

Şi-a terminat experienţele în ziua de 20 aprilie 1945, zi în care englezii se aflau la 6 km de Hamburg. În noaptea aceleiaşi zile, copiii au fost spânzuraţi, în taină, în beciul unei şcoli din Hamburg.

Urma lor trebuia să dispară de pe pământ.

Dar noi am regăsit-o.

Iat-o:

Experienţa pe oameni poate începe

Ultimul tren spre Germania

Era în săptămâna eliberării Parisului. Dinspre Sud, odată cu tancurile generalului american Patton, îşi făcea intrarea în capitala Franţei libertatea. În Nord, odată cu retragerea trupelor germane, se comitea o ultimă crimă.

La 17 august 1944, ora 1, 30 dimineaţa, pleca din gara suburbiei Le Bourget-Drancy un tren cu deportaţi evrei. Numărul trenului: 1697. Trenul avea şase vagoane – trei cu tunuri antiaeriene şi trei cu oameni. În primul vagon, se aflau cei de la Poliţia secretă de stat în frunte cu şeful lor, Alois Brunner, Hauptsturmführer SS. El era şeful

comandoului special pentru deportarea evreilor din Franţa, în următorul vagon, şedeau funcţionari în uniforma verde ai poliţiei germane din Franţa, aşa-numita „Poliţie verde”.

Ultimul vagon era un vagon de vite. În el, stăteau ghemuiţi 52 de evrei, între care familia Kohn, compusă din şapte membri. A’lois Brunner îi cunoştea. Căci Armând Kohn era o rudă a bancherului Rothschild şi directorul spitalului „Hopital Baron de Rothschild” din Paris, cel mai mare spital evreiesc din Franţa. În timpul ocupaţiei germane, Armând Kohn a ascuns acolo mulţi evrei, pretins grav bolnavi. Brunner venea adesea la clinică. îl învinovăţea pe Armând Kohn de sabotaj.

Totuşi, contactul personal cu şeful SS-ist Brunner îi dăduse directorului Kohn o anumită siguranţă. El conta că Brunner îi va cruţa familia de deportare.

Dar, iată că, în zorii zilei de 10 august 1944, Brunner sună la uşa familiei Kohn. În spatele lui, doi SS-işti. Brunner se adresează pe un ton politicos: „Vă rog să vă împachetaţi lucrurile. Veţi fi deportaţi. Aveţi răgaz o oră”, în stradă, aştepta un autobuz al întreprinderii de transporturi din Paris. Cu acesta, a fost dusă familia Kohn în lagărul de evrei de la Drancy.

Ajunşi aici, s-a terminat cu politeţea. Au fost trataţi la fel ca toţi ceilalţi evrei găsiţi acolo – şi ei prizonieri ai morţii. La 17 august 1944, au fost duşi din – lagăr la gară.

Armand Kohn nu ştia că aceasta însemna moartea. Aflase de deportări, auzise de numele Auschwitz. Cu toate că îi ajunseseră la urechi multe lucruri, el credea că evreii urmau să fie numai internaţi până la sfârşitul războiului. De aceea, dorea ca familia lui să rămână împreună. Când fiul lui de 18 ani, Philippe, a vrut să fugă din vagon, le-a spus alor săi că numai rămânând toţi împreună se vor putea apăra. Philippe însă nu-l ascultă pe tatăl său, şi nici sora lui, Rose-Marie. Trenul era pe drum de trei zile. La 21

august 1944, orele două noaptea, cei doi au rupt zăbrelele de la ferestruica vagonului de marfă şi au sărit afară unul după altul: mai întâi Rose-Marie, care s-a rănit pe traversele căii ferate; apoi Philippe, care a căzut pe şine nevătămat, la o distanţă de şaizeci de metri, şi a alergat la sora sa. I-au urmat şi alţii: scriitorul Jacques Lazarus, rabinul Sami Kapelowitz, care a devenit mai târziu ambasadorul Israelului la Paris. Treizeci au reuşit să fugă, doisprezece au rămas în vagon. Printre aceştia din urmă, Armand Kohn şi soţia sa, fiica lor Antoinette, de 19 ani, şi fiul cel mic, Georges André, de 12 ani, născut la 23 aprilie 1932. Cei fugiţi s-au pitit în apa scăzută a unei bălţi, ca să nu fie găsiţi de câinii SS-işti lor. După aceea, i-a ascuns şeful gării din St. Quentin în beciul clădirii gării, până la eliberarea localităţii, care s-a petrecut la 2 septembrie 1944.

În timp ce trenul îşi continua drumul, Armand Kohn a aruncat, printr-o crăpătură a podelei vagonului de marfă, un bileţel adresat secretarului său: „Suntem deportaţi şi, fără îndoială, suntem duşi în Germania. Ne păstrăm credinţa în Dumnezeu. Încercaţi prin Crucea Roşie Internaţională să faceţi ceva pentru noi! încercaţi să-l găsiţi pe preşedintele Consiliului municipal din Paris, Pierre Taittinger! La revedere! Pe curând. Gândiţi-vă la noi. Înştiinţaţi toţi prietenii şi instituţia pe care am condus-o”. Cineva a găsit bileţelul pe şine, – lângă Villers-Cotterets, în departamentul Aisne, şi l-a trimis, fără să-şi dea numele, la Paris.

Dar această speranţă de salvare a fost o iluzie, ca şi apărarea pe care Armand Kohn credea că o va reprezenta rămânerea împreună a familiei. La 25 august 1944, trenul a sosit în lagărul de concentrare Buchenwald, de lângă

Weimar. Şi aici, au fost despărţiţi: tatăl a rămas la Buchenwald, bunica şi Georges au fost duşi mai departe, la Auschwitz, mama şi Antoinette au ajuns la Bergen-Belsen.

Pe rampa lagărului Auschwitz-Birkenau stătea un medic SS care a indicat ca cei doi Kohn să fie duşi spre stânga. La dreapta era camera de gazare. La stânga erau barăcile. Părea foarte ciudat ea o femeie şi copiii să fie trimişi în barăci, şi nu imediat la gazare. Căci, în mod normal, erau trimişi spre stânga numai bărbaţi şi tineri în putere, care urmau să muncească mai întâi aproximativ o jumătate de an, până se sfârşeau epuizaţi.

Dar Georges André Kohn a fost dus într-o altă baracă decât bunica lui. Cu el aveau de gând ceva deosebit. Cu el şi cu alţi 19 copii.

Într-o seară la cazinoul din Hoherilychen

Ceea ce aveau de gând cu copiii fusese pus la cale, cu un sfert de an înainte, la cazinoul „Sanatoriile Crucii Roşii" de la Hohenlychen – o mică localitate în Uckermark, la 120 km nord de Berlin, între Templin şi Neustreiitz. Un vechi sanatoriu, situat pe malul lacului Gross-Lychensee, într-un peisaj încântător. Aici se odihneau conducătorii SS-işti după munca lor în lagărul de concentrare Ravensbruck din apropiere. Tot aici, mulţi ofiţeri SS-işti se întâlneau cu politicieni din Berlin, căci Hohenlychen era un loc liniştit, ferit de bombardamente. Nu o dată au venit aici Rudolf Hess, locţiitor al lui Hitler, arhitectul nazist Albert Speer, conducătorul sportului din Reich Hans von Tschammer und Osten, ministrul propagandei Josef Goebbels, Obergruppenführerul şi generalul de armată SS Oswald Pohl. Şi, în primul rând, Heinrich Himmler, Reichsführer SS, RÂSS – cum îi plăcea să i se spună, însuşi führerul Adolf Hitler fusese acolo de câteva ori. SS-ul preluase sanatoriul în 1942.

Într-o seară din primăvara anului 1944, medicul-şef al Reichului, dr. Leonardo Conţi, şi „Reichsarzt-SS und Polizei" dr. Grawitz se aflau împreună cu câţiva colegi. Medicul-şef de la Hohenlychen, profesorul dr. Karl Gebhardt, îi dădu cuvântul medicului primar al

sanatoriului, dr. Kurt Heissmeyer, pentru o scurtă expunere.

Heissmeyer avea atunci 38 de ani, era de zece ani medic ia Hohenlychen şi voia să devină profesor. Pentru aceasta, trebuia să prezinte o lucrare ştiinţifică. îi propuse mediculuişef al Reichului o experienţă pentru combate-T

rea tuberculozei. Experienţa trebuia făcută nu pe animale, ci pe oameni. Într-o lucrare cu titlul „Experiment propriu", Heissmeyer scrisese încă înainte: „După elaborarea teoriei fundamentale privind poporul şi rasa, este incompatibil să deduci originea tuberculozei umane din experienţe pe animale, deoarece atunci... ar însemna să aşezi pe aceeaşi treaptă constituţia animalului cu aceea a omului". De data aceasta, dorea să verifice în practică teoria cercetătorilor austrieci ai tuberculozei, A. şi H. Kutschera-Aichbergen, despre „Combaterea tuberculozei grave la plămâni prin tuberculoză a pielii provocată artificial".

În perioada anilor 1929 – 1939, cei doi austrieci, tată şi fiu, îşi expuseseră, în mai multe publicaţii, opinia că „starea de imunitate a unui pacient bolnav de tuberculoză deschisă la plămâni" se ameliorează prin „crearea artificială" a unui focar suplimentar de tuberculoză. Ei sugerau că, dacă i se aplică bolnavului „tuberculină", bacili de tuberculoză morţi, pe pielea scarificată uşor în prealabil, se grăbeşte procesul de vindecare la plămâni şi, oricum, se opreşte cel puţin evoluţia bolii.

Încă de pe atunci, cercetătorii de renume în materie de tuberculoză erau unanimi în a crede că această teorie era falsă. Heissmeyer nu ştia acest lucru, iar medicii în faţa cărora îşi ţinea prelegerea erau total ignoranţi în privinţa cercetărilor asupra tuberculozei. Heissmeyer avea în general cunoştinţe medicale foarte reduse, era un practician şi nu făcuse niciodată cercetări ştiinţifice. Pentru el, ştiinţă însemna doctrina rasistă a naziştilor.

În 1943 prezentase lucrarea „Principii despre sarcinile prezente şi viitoare ale sanatoriilor de plămâni”. În cuprinsul acesteia, Heissmeyer declara că pacienţii „inferiori din punct de vedere rasial” sunt mai puţin rezistenţi la boli ca tuberculoza decât cei superiori din punctul de vedere al rasei. De aceea, în momentul când decide ce pacienţi trebuie să fie trataţi într-un spital, medicul trebuie să-şi bazeze părerea pe două criterii: „Pe de o parte, pe valoarea rasială, pe de altă parte, pe starea organului”. Prin „starea organului”, Heissmeyer înţelegea ceea ce medicii din toată lumea exprimă prin noţiunea de diagnostic. Acesta vine însă abia „pe locul al doilea”, adică după locul deţinut de aprecierea în privinţa rasei.

La sfârşitul prelegerii lui Heissmeyer, profesorul Gebhardt îl întrebă pe medicul-şef al Reichului, Conţi, dacă Heissmeyer are dreptul să facă testele sale pe deţinuţi din lagărul de concentrare Ravensbrück, unde erau internate în special femei. Profesorul Gebhardt efectuase el însuşi experienţe pe oameni. El provocase artificial gangrene gazoase la femei; de asemenea, efectuase transplanturi de oase. Atât Conti, cât şi „Reichsarzt-SS und Polizei” Grawitz au fost de acord, urmând ca Heissmeyer să solicite lui Heinrich Himmler, Reichsführer SS, aprobarea experienţelor, promiţând că-i vor sprijini cererea.

Adolf Hitler hotărâse, încă din 1942, „că experienţa pe oameni este permisă, în principiu, dacă e vorba de binele statului” şi că, în acest scop, trebuie folosiţi deţinuţi. Căci ar fi greşit ca „unul care se găseşte într-un lagăr de concentrare sau la închisoare să rămână complet neatins de război, în timp ce soldaţii germani trebuie să îndure aproape insuportabilul, iar patria cu femeile şi copiii să cadă zdrobiţi de bombe incendiare cu fosfor”. În orice caz, conform unui ordin al lui Himmler, experienţele asupra oamenilor aflaţi în lagăre de concentrare puteau fi executate numai cu aprobarea sa.

La procesul medicilor de la Nürnberg, profesorul Gebhardt, care apărea ca acuzat, a declarat în această privinţă: „Toată strădania lui Himmler era să dezvoilte o ştiinţă proprie a SS-ului... Oamenii care proveneau din universităţi sau cei care erau medici militari instruiţi s-au opus, fireşte, oricărei inovaţii de acest fel în al treilea Reich şi, poate, ar fi putut pune în discuţie schimbarea modalităţii şi a conţinutului procedeului. În cel de-al treilea Reich exista însă un anumit grup, oameni ca Himmler şi Hess, care erau de părere că, pe terenul burghez, obosit, n-ar mai putea lua naştere ceva nou, activ, şi că, în schimb, contând întru totul pe talentele tinere nefolosite, ar trebui căutate drumuri noi... A fost înfiinţat un aşa-numit – «Cerc de prieteni ai lui Himmler «–, căruia eu personal nu i-am aparţinut vreodată. Era un amestec periculos de personalităţi bizare şi reprezentanţi ai industriei. De la acest cerc primea Himmler banii, precum şi imboldurile pentru miile de experienţe pe care le punea în aplicare în toate domeniile" 1.[1]

Cu un an înainte de sfârşitul războiului, Heinrich Himmler a avut toate motivele să facă dependente de aprobarea sa experienţele pe oameni: limbutul profesor Gebhardt povestise pretutindeni că face experienţe pe oameni, respectiv pe femei deţinute. În mai 1943, a ţinut chiar, la Academia medicală militară din Berlin, în faţa a 200 de mediciconsilieri ai armatei, o prelegere despre „Experienţe speciale privind efectele sulfonamidei". Aşa se face că, până la urmă, a aflat şi străinătatea că medicii germani foloseau deţinuţii ca animale de experienţă şi îi exterminau. Indignarea provocată în străinătate îl deranja pe Himmler, care, tocmai atunci, purta convorbiri – fără ştirea lui Hitler – cu contele suedez Folke Bernadotte despre posibilitatea unui armistiţiu cu puterile occidentale.

1 Lit. Mitscheriich/Mielke : „Medizin ohne Menschlichkeit". Frankfurt, 1978, p. 69—70.

Un unchi cu relaţii printre SS-işti

Aşadar, Heissmeyer trebuia să-l câştige mai întâi pe Himmler dacă voia să-şi efectueze experienţele pe deţinuţi din lagărele de concentrare. De fapt, medicul primar Heissmeyer nu era calificat din punct de vedere ştiinţific. Lucrarea lui Heissmeyer despre „Teoria epuizării" (numai unor organisme „epuizate" sau „inferioare" li se pot inocula bacili Koch!) fusese respinsă ca nesatisfăcătoare de oameni de ştiinţă de specialitate.

Dar Heissmeyer avea relaţii. Era prieten cu generalul de armată SS Oswald Pohl. În calitate de şef al Direcţiei generale administrativ-economioe a SS-ului, acesta avea în competenţa sa toate lagărele de concentrare. Heissmeyer avea şi un unchi care frecventa mulţi politicieni nazişti importanţi: August Heissmeyer, general de armată SS şi general de poliţie, şef al Serviciului central de securitate (Sicherheitsdienst), inspector la „Napolas" (Institut de educaţie naţional-politică), pe deasupra căsătorit cu Gertrud Scholz-Kâink, conducătoarea organizaţiei de femei a Reichului.

Nu există dovezi că acest unchi ar fi vorbit cu Himmler despre experienţele pe oameni plănuite de nepotul său. Dar este improbabil ca o astfel de convorbire să nu fi avut loc. Oricum, Himmler a încuviinţat experienţa. Şi, cu prilejul unei a doua convorbiri de la Hohenlychen, Oswald Pohl i-a comunicat acest lucru prietenului său, medicul primar Kurt Heissmeyer. Pohl a cerut numai ca experienţele să nu aibă loc în lagărul de la Ravensbrück, spre care Gebhardt îndreptase deja atâta atenţie nedorită, ci într-un loc discret. Pohl şi Heissmeyer au căzut de acord asupra lagărului de concentrare Neuengamme de lângă Hamburg.

În ultima săptămână a lunii aprilie 1944, Heissmeyer, împreună cu dr. Enno Lodling, şeful serviciului medical SS, *no* (Irplanenză, pentru prima oară, la noul său câmp de

experienţe. Purta un costum civil albastru închis, cu toate că deţinea rangul unui Sonderführer SS. Deţinuţii trebuiau să vadă în el numai medicul. Comandantul lagărului, Max Pauly, prezentă celor doi medici din Hohenlychen conducerea lagărului. Heissmeyer făcu cunoştinţă în primul rând cu medicul garnizoanei Neuengamme, dr. Alfred Trzebiński, care urma să supravegheze experienţele sale.

Domnii au dat o raită prin lagărul ticsit de oameni. Pauly, care era totdeauna foarte mândru de organizarea. tehnică realizată de el, a prezentat baraca 4 a, respectiv partea din spate a barăcii 4 infirmerie, care era gata pregătită pentru experienţele lui Heissmeyer: un spaţiu delimitat în mod special printr-un gard de lemn, cu ferestrele vopsite cu alb. Cele ce se petreceau în această „Secţie specială Heissmeyer" trebuiau să rămână ascunse privirilor deţinuţilor. Contactul între persoanele supuse experienţelor şi ceilalţi deţinuţi era interzis.

Heissmeyer s-a înapoiat satisfăcut de la Hohenlychen. Experienţa lui pe oameni putea începe.

Trebuie să se coacă pâine, ziua şi noaptea

Detenţiunea la Birkenau a mai reprezentat încă pentru Georges Amdré Kohn o perioadă de cruţare. Heissmeyer voia să facă experienţe mai întâi pe adulţi, şi abia după aceea pe copii.

Când a ajuns la Auschwitz, Georges Kohn a fost repartizat în baraca 11 a blocului B I a din lagărul Birkenau. Georges n-a putut relata vreodată cum se desfăşurau lucrurile când ajungeai acolo. Dar noi am aflat de la o fetiţă poloneză de aceeaşi vârstă cu el, Gisa Landau din Tarnow, care a fost eliberată de Armata Roşie. Ea sosise la Auschwitz la 21 Octombrie 1944, deci cam în acelaşi timp cu Georges Kohn: „Călătorisem în vagoane închise, înghesuiţi şi aproape sufocaţi. Cu toţii ne-am luat rămas bun unii de la alţii, deoarece ştiam că acolo ne

aşteptau cuptoarele şi camerele de gazare. Vorbisem adesea despre aceste lucruri, dar nimeni nu-şi putea închipui cum arată aievea. În seara când am ajuns la Auschwitz, am fost minaţi ia Birkenau. Încă de departe, am văzut cerul roşu ca la un incendiu. Deşi toţi pătimisem multe, nu ne puteam imagina să fie arşi oameni în chipul acesta. Din coşuri nu ieşea fum, numai o ploaie de foc. Oamenii au întrebat santinelele ce arde acolo, şi răspunsul a fost că acolo trebuie să se coacă pâine, ziua şi noaptea. Dar noi ştiam că nu acesta-i adevărul.

Noaptea şedeam într-o sală mare. Era atât de îngrozitor, încât nu pot să descriu. Plângeam, ne rugam şi stăteam neputincioşi. Unii deveniseră complet indiferenţi. Mămica mă strângea lângă ea şi-mi şoptea să nu-mi fie frică, căci Dumnezeu ne va salva în mod sigur, aşa cum o făcuse şi până atunci. Nu voiam s-o întristez pe mama şi mă prefăceam că nu-mi este frică. Tremuram însă toată de teamă. Nu ni s-a dat de mâncare, dar nici nu ne era foame. De ce să fi mâncat, dacă tot trebuia să murim? apoi ne-au triat. A fost cumplit. Trebuia să ne dezbrăcăm până la piele. În uşă stătea dr. Mengele şi hotăra cine urmează să trăiască şi cine să moară… Ne-am dus la baie, unde am fost raşi în cap şi ni s-au tatuat numerele. Eu am căpătat numărul A 26098. Se spunea că e bine dacă primeşti un număr, atunci eşti ca şi salvat. Dar, din păcate, tot mereu se mai alegeau copii, care ajungeau în cuptoare”.

Lui Georges Kohn nu i s-a mai tatuat un număr. Nu s-au mai ostenit s-o facă, fiindcă fusese ales pentru „Secţia specială Heissmeyer”, probabil de către acelaşi doctor Josef Mengele din Günzburg care o „selecţionase” şi pe Gisa Landau.

În baraca 11 erau deja cazaţi copii, fete şi băieţi – cei mai mici având sub cinci ani şi cei mai mari având vârsta lui Georges. Aproape toţi vorbeau poloneza. Dar băiatul din Paris găsi o fetiţă originară, ca şi el, din Paris. Se

numea Jacqueline Morgenstern şi avea, şi ea, 12 ani.

Tatăl Jacquelinei ţinuse, împreună cu fratele său, un salon de frizerie în apropiere de Place de la République. Originari din Cernăuţi, emigraseră în Franţa. Au învăţat franceza, dar la ei acasă vorbeau limba răspândită în Bucovina de multe generaţii, germana. Ulterior, în 1940, când au intrat nemţii în Paris, cei doi fraţi Morgenstern au trebuit să predea frizeria unui francez neevreu. Unul dintre fraţi a fost arestat la Paris de poliţia franceză, în timp ce soţia lui însărcinată, Dorothéa, împreună cu cei doi copii pe care-i aveau au reuşit să scape de copoi. Celălalt frate, Karl Morgenstern, s-a refugiat cu soţia sa, Suzanne, şi cu fiica sa, Jacqueline, la Marsilia, în Franţa pe atunci încă neocupată. Acolo, cu acte false, s-au ascuns la o mătuşă a lor, într-o cameră dosnică. Dar, într-o zi, cineva i-a denunţat la Gestapo: au fost arestaţi şi din sudul Franţei au ajuns în marele lagăr colector de evrei de la Drancy.

La 20 iunie 1944, trenul cu deportaţi în care se găseau porni spre Auschwitz. Convoiul purtând numărul 74 era compus din 565 bărbaţi, 632 femei, 191 copii. La sosire, chiar de pe rampă, 188 de bărbaţi au fost îndrumaţi spre dreapta, spre camerele de gazare. Jacqueline şi părinţii ei au mai scăpat pentru câtva timp. Dar au fost despărţiţi: tatăl a fost dus în lagărul de bărbaţi, iar Jacqueline şi mama ei în lagărul de femei. Suzanne Morgenstern, care, la Paris, lucrase ca secretară, slăbea din ce în ce, fiindcă cea mai mare parte din raţiile ei o dădea micuţei Jacqueline. Până la urmă, s-a îmbolnăvit de dizenterie şi, curând după aceea, a fost, şi ea, sortită gazării. Karl Morgenstern trebuie să mai fi aflat de uciderea soţiei sale. El a rămas acolo până la desfiinţarea lagărului de la Auschwitz şi, înainte ca Armata Roşie să elibereze lagărul, a ajuns la Dachau cu ultimul transport. Dus într-un vagon de marfă deschis, în ianuarie 1945, fără îngrijire, a sosit acolo grav bolnav, slăbit şi dement. Când

au venit americanii, mai trăia, dar n-a mai rezistat decât câteva zile. A murit, la 23 mai 1945, la spitalul de la Feldafing.

După uciderea mamei ei, Jacqueline a fost adusă în baraca 11. Acolo a găsit un tovarăş pentru restul drumului său în viaţă, pe Georges André Kohn.

Dorul de părinţi

În mod ciudat, cei douăzeci de copii erau lăsaţi să trăiască. Baraca lor era încălzită, mâncarea lor – aproape îndestulătoare. Patru surori de caritate poloneze locuiau cu ei, cântau cântece cu ei, îi consolau şi îi învăţau jocuri. Luau în braţe copiii care plângeau de dorul părinţilor care nici nu mai existau. Şi căutau să le abată atenţia de la mirosul oribil pe care îl răspândeau norii grei, întunecaţi, ce se ridicau din crematoriu, un miros „de carne arsă. De parcă s-ar fi ars o gâscă în cuptor, dar mult mai puternic”.

Aşa nota poloneza Krystyne Zywuilska, care a fost eliberată de la Birkenau de Armata Roşie, în ianuarie 1945 fi.

Şi Unterscharführerul SS Oswald Kaduk, Rapportführer la Auschwitz, condamnat ulterior la închisoare pe viaţă, îşi va aminti la Schwalmstadt, unde-şi ispăşea pedeapsa: „Odată a venit să mă viziteze fiul meu. Era într-o duminică. Avea atunci opt sau zece ani… Şi, subit, mi-a spus: «Tăticule, aici miroase urât, e aer rău». Ce era să-i răspund băiatului?… I-am spus că mi se pare că pe acolo trece Vistula, că, poate, mirosul vine de la apă, că aşa şi pe dincolo… Dar el a observat ceva, ca şi soţia mea de altfel…” 4.[2]

Jacqueline Morgenstern şi Georges André Kohn se puteau înţelege greu cu ceilalţi copii, cu toate că aveau tovarăşi de aceeaşi vârstă: poloneza Lelka Birnbaum, de doisprezece ani, iugoslavul Junglieb, de aceeaşi vârstă, şi

28 Ebbo Demant : „Auschwitz — direkt von der Rampe weg“. Reinbek, 1979, p. 57.

polonezul Marek Steinbaum, de zece ani.

Cel mai bine înţelegeau olandeza vorbită de cei doi fraţi Hornemann. Lui Eduard, în vârstă de 12 ani, îi spuneau Edo, iar pe Alexander, de 3 ani, toţi îl numeau Lexje. Amândoi erau foarte slăbiţi. Asistaseră, cu puţin înainte, la moartea mamei lor. Elisabeth Hornemann murise de febră tifoidă la sfârşitul lui septembrie 1944, la dispensarul din Birkenau. Avea 37 de ani. Iar pe tatăl lor, care era tot la Birkenau, dar în lagărul de bărbaţi, nu-l mai văzuseră de multă vreme.

Cu toate acestea, graţie îngrijirii mai bune acordate „copiilor lui Heissmeyer”, cei doi s-au întremat. Pentru experienţe era nevoie de copii sănătoşi. Lexje îşi recăpătă naivitatea veselă a micului clovn ce era. Băieţii cu care frecventase şcoala la Eindhoven, înainte de a fi deportat, îşi mai amintesc şi astăzi isprăvi de-ale lui. De pildă, că se ducea la profesoara de aritmetică, îi întindea mâna şi-i spunea bună dimineaţa – ceea ce era contrar disciplinei. Sau că, de ziua sa de naştere, când a împlinit 6 ani, la 31 mai 1942, şi a primit steaua lui David, a purtat-o mândru la tunica sa, ca pe un dar, arătând-o tuturor. Asta i-a impresionat mult pe colegii săi olandezi. Ei ştiau mai mult despre această stea decât veselul, naivul Lexje Hornemann.

Pe atunci, părinţii săi nu luaseră destul de în serios primejdia. Tatăl său, Philip Cărei Hornemann, căruia i se spunea Flip, lucra la firma Philips, în Eindhoven, în calitate de achizitor. După ocuparea Olandei de către armata nazistă şi începerea deportărilor de evrei, concernul crease o secţie specială pentru colaboratorii evrei, Secţia SOBU – Speciaal Ontwikkelings Bureau –, în care se fabricau instrumente de măsurat, importante în război pentru armata de ocupaţie germană. Flip Hornemann a trecut la SOBU împreună cu circa o sută de alţi colegi de la Philips. Aici, evreii se simţeau în siguranţă,

considerându-se ocrotiţi de puterea unui mare concern faţă de comandourile de şoc germane.

Patronii făceau tot posibilul pentru a insufla colaboratorilor, chiar în acele timpuri, sentimentul că formează împreună o mare familie. Când germanii l-au arestat pe proprietarul firmei, Frits Philips, Flip Hornemann le-a povestit despre asta copiilor săi cu atâta dramatism, încât Alexander, care avea şase ani, se ruga în fiecare seară pentru şeful tatălui său. Siguranţa pe care o prezenta secţia specială era înşelătoare. La 18 august 1943, trupe germane au încercuit clădirea SOBU de la Eindhoven şi au arestat toţi evreii. Ştirea s-a răspândit imediat în oraş. Elisabeth Hornemann a fugit spre fabrică şi a ajuns acolo tocmai când soţul ei era suit într-un autocamion deschis. A mai apucat să-l îmbrăţişeze, şi el i-a şoptit: „Ascunde-te!” Autocamioanele porniră apoi spre lagărul de concentrare olandez Vught, lângă’s Hertogenbosch.

Acolo, în spatele gardului lagărului, a fost ridicată o fabrică proprie Philips, cu peste trei mii de deţinuţi. Evreii de la SOBU urmau să fabrice, şi aici, instrumente de măsurat. Cine era la Philips căpăta mâncare mai bună decât simplii deţinuţi ai lagărului de concentrare, şi anume „castronul Philips”. Cei de la Philips erau oarecum mai apăraţi de cruzimile SS-iştilor şi de brutalul conducător al lagărului de internare, Arnold Strippel. Lor li se oferea favoarea specială de a trăi în lagăr împreună cu soţiile şi copiii, dacă aceştia veneau şi ei.

S-au dus de bunăvoie în lagărul de concentrare

La două zile după expedierea evreilor care lucraseră la SOBU trebuiau să fie gata de plecare femeile şi copiii care voiau să-i Urmeze. Ca şi soţul ei, Elisabeth Hornemann credea că, sub protecţia concernului Philips, este mai puţin în pericol de a i se întâmpla ceva rău decât dacă ar rămâne să locuiască, împreună cu cei doi băieţi ai

ei, în afara lagărului de concentrare. Dar un prieten al familiei, bătrânul pastor Vonk din satul Aarle-Rixtel de lângă Eindhoven, a vizitat-o şi a conjurat-o să se ascundă la el, în cocina de porci, aşa cum făcuse şi sora ei Ans. În timp ce căuta s-o convingă, au venit doi domni din conducerea firmei Philips şi i-au spus că trebuie să se ducă neapărat şi ea în lagăr, în caz contrar firma neputând garanta pentru securitatea ei. Această discuţie despre viaţă sau moarte a durat două ore. Vecinii au povestit, mai târziu, cum s-a frământat Elisabeth Hornemann, plângând şi alergând încoace şi-ncolo, fiindcă nu se putea hotărî dacă să pornească sau nu.

În cele din urmă, a scris un bileţel pe care l-a dat pastorului Vonk pentru a-l înmâna surorii ei ascunse: „Dragii mei, este vineri dimineaţă, orele 11. Autobuzul poate sosi dintr-un moment într-altul. Nu sunt în stare să iau o hotărâre. Cei de la Philips au insistat, sunt încă foarte optimişti. M-am decis acum să plecăm şi noi, deşi nu împărtăşesc speranţa lor. Mi-au spus că sunt singura care nu vrea să plece. Au făcut tot ce-au putut ca să mă determine să-mi schimb hotărârea iniţială. Nu-ţi vine să crezi cum a vorbit cu ei prietenul Vonk. Eu eram sfârşită. Am să fiu tare şi am să plec. Flip se va mira când o să mă vadă venind. Plec, ce părere ai? Dar mă întorc”. Când a sosit autobuzul Philips şi a oprit în faţa uşii familiei Hornemann din Gagelstraat 49, Elisabeth Hornemann le-a pus copiilor hăinuţele şi s-a urcat în autobuz.

Soţul a fost îngrozit când a văzut-o coborând cu copiii din autobuz: „De ce aţi venit? Nu trebuia să veniţi!” El presimţea sfârşitul. Evreii de la SOBU au rămas în lagărul de concentrare Vught numai până la 3 iunie 1944. După aceea, au fost urcaţi, şi ei, într-un tren de deportare. La 6 iunie, zi în care ei stăteau pe rampă la Birkenau, armatele anglo-americane debarcau în Normandia.

Bărbaţii au fost despărţiţi de femei. Copiii au rămas

cu mamele lor. Bărbaţii au fost trimişi apoi în barăcile de muncă, femeile şi copiii la duşuri. Unele auziseră de camerele de gazare şi, dezbrăcate, îşi aşteptau moartea. Dar din pâlniile duşurilor nu a ţâşnit gazul „Ciclon-B”, ci apă. Apă adevărată, caldă. Era de necrezut ca, la Birkenau, să existe duşuri care să nu fie decât duşuri. Apoi, li s-a tuns părul şi au fost duse într-o baracă. După trei luni, Elisabeth Hornemann s-a îmbolnăvit de febră tifoidă. Cei doi copii ai ei veneau, în fiecare zi, în faţa pavilionului de boli infecţioase.

O deţinută olandeză, Lena Goslinski-Frank, a relatat, după salvarea ei, că i-a întâlnit o dată pe Edo şi Lexje în faţa ambulanţei. „Amândoi erau bolnavi, şi Lexje slăbise atât de mult, încât la început nici nu l-am cunoscut. Mi-au povestit că mama lor zace la spital. De atunci, n-am mai auzit nimic despre cei doi copii. Judecând după starea în care i-am văzut, este foarte probabil că amândoi au murit la scurt timp după întâlnirea noastră”.

Câteva zile după moartea mamei lor, cei doi băieţi au fost strigaţi la apelul de dimineaţă din faţa barăcii, obligaţi să iasă din rând şi luaţi de acolo. „A fost un moment foarte impresionant”. Cu aceste cuvinte a descris scena Hetty Lissauer, care fusese adusă în lagărul de concentrare când avea 8 ani. „Aşa ceva nu se mai întâmplase vreodată. N-am aflat niciodată ce s-a întâmplat”.

Copiii Hornemann fuseseră selectaţi pentru experienţele doctorului Heissmeyer. Din acel moment, niciunul dintre deţinuţii olandezi nu i-a mai revăzut pe cei doi băieţi. Nici tatăl lor. La 17 ianuarie 1945, în preajma eliberării de către Armata Roşie, lagărele de la Auschwitz şi Birkenau au fost evacuate. Philip Cărei Hornemann a murit într-un vagon de marfă deschis, purtând, la minus 20 de grade, costumul lui subţire de deţinut.

Deşi niciunul dintre cei douăzeci de copii nu a făcut vreo descriere a vieţii la Birkenau, noi o cunoaştem

aproape cu exactitate. Căci, în apropiere de baraca 11, se găsea o a doua baracă cu copii. Acolo, medicul SS dr. Josef Mengele ţinea o grupă compusă din copii gemeni evrei, destinaţi altor experienţe.

El voia să stabilească prin măsurători ce concordanţe există la perechile de gemeni. Aidoma colegului său, SS-istul Heissmeyer, el spera ca, prin elaborarea unei „teorii a gemenilor" proprie, să devină profesor.

Ce se întâmpla în baraca lui Mengele o ştim de la sora de caritate poloneză Elzbieta Piekut-Warszawska[3], care, la fel ca circa o sută de „copii ai lui Mengele", a supravieţuit Birkenau-ului. „De-a lungul unei laturi a barăcii de lemn era o sobă din cărămidă. În mijlocul încăperii, erau aşezate priciuri. Copiii erau de origine evreiască şi proveneau din diferite tari: Franţa, Olanda, Belgia, Ungaria, Germania. La internarea lor, copiii erau încă sănătoşi şi drăguţi, dar cam speriaţi şi plânşi. În funcţie de vârstă, dormeau câte doi sau câte patru într-un pat, pe saci umpluţi cu paie, fără cearşaf şi fără pernă. Pe fiecare pat se găseau două pături. Hrana consta din pâine de lagăr neagră şi margarină – duminica, marmeladă şi pâine albă –, surogat de cafea neagră, supă cu lapte, tăiţei, griş cu lapte, cârnat o dată pe săptămână, cartofi cu gulie fiartă şi brânză... Câteşitrele trebuia să spălăm zilnic copiii în ligheane mici cu foarte puţină apă. Copiii mari ne ajutau".

Pentru copii, moartea era ceva obişnuit

Comandoul de copii de pe camion

Georges Kohn şi Jacqueline Morgenstern au avut norocul să cunoască francezi deportaţi, care i-au ajutat şi

3 „Przeglad Lekarski", Cracovia, nr. 1/1967, p. 3—4. în această relatare, apărută şi în antologia „Auschwitz", vol. II, partea a 3-a, p. 1—11 (Comitetul International Auschwitz), doamna Piekut- Warszawska descrie amănunţit experienţele lui Mengele asupra copiilor gemeni evrei.

le-au dat curaj. „Noi toţi l-am primit cu drag pe Georges”, i-a scris din Rouen, după război, fostul deţinut Louis Micard lui Philippe, fratele salvat al lui Georges. „Fiecare dintre noi căuta să-l facă să uite unde se află şi să-i aline durerea pe care o simţea în urma despărţirii de mama sa… După trecerea câtorva săptămâni, a avut loc o triere a copiilor. Georges arăta debil, şi ne era teamă că va fi selectat. Când s-a făcut selectarea în pavilionul de bolnavi, colegi de-ai noştri, medici francezi, au reuşit să-l scape prin diferite tertipuri.

Au urmat zile grele. Iarna, zăpada, vântul, frigul erau duşmanii noştri… Dar lui Georges îi mergea bine. îmbrăcămintea groasă îl încălzea, şi încălţămintea solidă – lucru rar acolo – îi ferea picioarele de umezeală. A fost dat să lucreze pe – «camionul» – cu care se căra gunoiul, precum şi lemne de foc şi, câteodată, cărbuni… Kapo era un neamţ, gură mare, dar nu foarte sever, şi care nu bătea… După aceea nu l-am mai văzut pe micul Georges. Era un băieţel tare drăguţ, pe care camarazii mei şi cu mine îl socoteam frăţiorul nostru”.

Medicul francez Albert Vogel din Neuilly-sur-Seine scria, tot după război:

„Lucram ca medic al unui bloc, ca şi alţi colegi de profesie, cum erau dr. August, dr. Désiré Hafner. Am căutat să îmbunătăţim starea morală şi fizică a micului Kohn. În timpul şederii noastre la Birkenau, i-a mers destul de bine şi, în compania noastră, se simţea relativ fericit. Mă vizita adesea în blocul meu şi, în felul acesta, am aflat odiseea nefericitei familii Kohn”.

Asemenea „copiilor lui Mengele”, cei din baraca 11 trebuiau să se ducă, şi ei, la dispensar pentru examene medicale. „Pentru copii era un moment greu”, va scrie Elzbieta Piekut-Warszawska. „Timoraţi, obosiţi, flămânzi, amorţiţi de frig, erau sculaţi de la şase dimineaţa, şi făceau drumul de un kilometru şi jumătate de la bloc până la

ambulatoriu... Era deja destul de răcoare, întrucât ne găseam spre sfârşit de septembrie şi început de octombrie, iar camera în care se făcea examinarea nu era încălzită. Copiii examinaţi erau obligaţi, uneori, să stea goi timp de cinci până la cincisprezece minute în faţa aparatului Röntgen, deoarece, în timpul radioscopiei, imaginea era comentată şi discutată... Ajunşi înapoi în bloc, copiii începeau să aibă febră, făceau amigdalită, aveau o tuse violentă, inflamaţii ale sinusurilor frontale şi maxilare, şi nu rareori pneumonie" K

Deşi la evacuarea lagărului au fost distruse aproape toate documentele, s-a păstrat totuşi o singură fişă cu rezultatul unui frotiu faringian. Această fişă este singurul document existent astăzi în Muzeul de la Auschwitz despre calvarul „copiilor lui Heissmeyer" deţinuţi. Ea atestă că, la 14 mai 1944, i s-a făcut un frotiu copilului italian Sergio Desimone, născut la 29 noiembrie 1937, înregistrat la Auschwitz sub nr. 179614. Părinţii săi se numeau Eduardo şi Gizelli Desimone, născută Perlow. Familia Desimone venise cu un transport din lagărul de concentrare Triest, în care erau adunaţi evreii italieni în vederea deportării lor la Auschwitz.

Până şi copiii înţeleg ce este moartea, dacă văd în fiecare zi vüvätaia coloanelor de foc din coşurile unui crematoriu. Medicul pediatru dr. Otto Wolken din Viena era atunci unul din medicii deţinuţi la Birkenau. După război, el a relatat în lucrarea: „Când mă gândesc la copii...", de[4]spre un băiat polonez de 9 ani. După ce a fost ales pentru gazare, acesta i-a spus medicului: „Ghetele mele sunt încă bune. Poate găsiţi pe cineva care vrea să-mi dea în schimbul lor o raţie de pâine. Eu şi-aşa n-o să mai am nevoie de ghete. Sunt sigur că nu. Şi tare aş vrea să mai mănânc o dată pe săturate, înainte de moarte".

4 „Przeglad Lekarski", Cracovia, nr. 1/1965; antologia „Auschwitz", vol. II, partea a 3-a, p. 18—19.

Jocul „de-a doctorul" la Birkenau

Pentru copii, moartea era ceva obişnuit. Ea nu exista numai în camerele de gazare, ci apărea şi în multe alte chipuri. O formă îngrozitoare era epidemia infantilă de noma. Faţa copiilor subnutriţi este distrusă de ulceraţii gangrenoase. Până şi SS-iştilor le era frică de asta. Comandantul lagărului, Rudolf Hoss, descrie cum i-a prezentat, în 1942, „Reichsführerului SS" Heinrich Himmler copiii grav bolnavi:

„Vizita Reichsführerului SS a avut loc în iulie 1942. I-am arătat cu de-amănuntul lagărul de ţigani. A privit totul atent, a văzut barăcile de locuit arhipline, condiţiile de igienă nesatisfăcătoare, barăcile ticsite de bolnavi, a văzut bolnavii contaminaţi, a văzut epidemia infantilă de noma – care totdeauna mă făcea să mă cutremur, amintindu-mi de bolnavii de lepră, de leproşii pe care îi întâlnisem cândva în Palestina, acele trupuşoare sfrijite, având pe pielea obrazului nişte găuri mari prin care puteai să vezi cu ochii putrezirea lentă într-un trup viu"[5].

Dar copiii includ în viaţa lor până şi moartea care-i înconjură. Se pot juca cu ea. „Se jucau de-a «şeful lagărului» şi de-a «şeful blocului», de-a «apelul* cu «descoperiţi-vă», se jucau de-a bolnavii care leşinau la apel şi care erau loviţi din această cauză sau se jucau de-a «medicul» care lua de la bolnavi raţia de mâncare şi refuza să-i ajute dacă nu puteau să-i dea ceva. Odată, s-au jucat de-a «camera de gazare». Au făcut o groapă în care au împins o pietricică după alta. Acestea trebuiau să reprezinte oamenii care ajungeau la crematoriu, iar ei imitau ţipetele lor. Eu urma să le arăt cum trebuia aşezat coşul", a povestit Hanna Hofmann-Fischel[6].

---

5 Rudolf Hôss : „Kommandant in Auschwitz", dtv-dokumente 2908, p. 109. Oberstuimbaimführerul SS Rudolf Hôss a fost, din

6 mai 1940 pînă în 10 noiembrie 1943, comandantul lagărului de concentrare de la Auschwitz şi a construit, în această perioadă, cea mai

Alţi băieţi, care erau ceva mai mari, aveau şi un alt joc – o probă de curaj. Se apropiau cât puteau de gardul electric şi unii îl atingeau chiar fulgerător de repede cu vârfurile degetelor. Au avut noroc. La Auschwitz, curentuţ era de cele mai multe ori întrerupt în timpul zilei.

Este posibil ca, în perioada când a lucrat pe camion, Georges Kohn să fi fost o dată chiar în camera de gazare ca să vadă cum e înăuntru. Unul dintre băieţii care trebuiau să îndeplinească, împreună cu el, munca grea pe camion era Jehuda Bacon din Moravska-Ostrava, cu trei ani mai mare decât micul francez.

Ca să fie ordine în camera de gazare

„Am nimerit într-un aşa-numit comando de camion. Era un camion care, în loc să fie tras de cai, era tras de douăzeci de tineri. În felul acesta, noi ajungeam pretutindeni în lagăr. Ştiam exact ce se întâmplă la Auschwitz. Am ajuns până şi în lagărul de femei, adesea şi în crematoriu. Munca noastră consta în distribuirea de pături şi lenjerie, dar, înainte de toate, trebuia ca din lemnele de la crematoriu, de care era nevoie acolo pentru arderi, să luăm câte puţin pentru uzul normal din lagăr. îmi amintesc că odată, pe timp de iarnă, Kapo-ul nostru ne-a spus:

— «Băieţi, aţi terminat cu încărcatul. Dacă vreţi să vă mai încălziţi puţin, duceţi-vă în camera de gazare. Acum nu-i nimeni înăuntru».

---

mare instalaţie pentru exterminarea oamenilor cunoscută în istorie. A fost arestat de poliţia militară britanică la 11 martie 1946, în apropiere de oraşul Flenzburg, şi extrădat Poloniei la 25 mai 1946. în timpul detenţiei sale în închisoarea de la Cracovia, a întocmit o relatare cuprinzătoare asupra vieţii sale de călău. La 2 aprilie 1947, Tribunalul popular suprem din Varşovia l-a condamnat la moarte. Hôss a fost spînzurat pe spînzurătoarea din lagărul de concentrare Auschwitz la 16 aprilie 1947.

Relatarea Hannei Hofmann-Fischel se află depusă la Centrul de documentare israelian Yad Vaşem din Ierusalim. Preluată par-

Aşa s-a întâmplat că am putut să vizităm camerele de gazare, cuptoarele, toată instalaţia, în primul rând crematoriul subteran 2. Eram tineri pe-atunci, şi totul ne interesa. Într-un rând, i-am spus unuia care făcea parte din Sonderkommando: – «Povestiţi-mi, poate scap de-aici şi atunci am să scriu despre voi». Ei au râs, spunând că de acolo nu iese nimeni viu. Totuşi, mi-au istorisit multe. Crematoriile subterane 1 şi 2 erau construite foarte modern. După cum mi-a descris cel din Sonderkommando, mai întâi se intra într-o încăpere pentru dezbrăcat. (Eu personal n-am fost niciodată înăuntru când se afla acolo un transport. Uneori, când stăteam afară, ni se spunea: «Acum nu puteţi intra, sunt oameni înăuntru».) Oamenii trebuiau să se dezbrace. Pe pereţi, erau cârlige numerotate. SS-iştii tial de Inge Deutschkron: „… denn ihrer war die Hölle, Kinder în Ghettos und Lagern”, Verlag Wissenschaft und Politik, Köln, 1965, p. 54.

obişnuiau să spună celor ce se dezbrăcau: Aşezaţi-vă lucrurile în ordine, laolaltă, şi reţineţi bine numărul, ca, după dezinfectare, să vă puteţi lua lucrurile în partea cealaltă». Mulţi întrebau dacă nu se dă cafea, însetaţi cum erau după lunga călătorie cu trenul. Atunci, SS-istul le răspundea: «Repede, repede, se răceşte cafeaua. Cafeaua vă aşteaptă în lagăr».

După ce erau dezbrăcaţi toţi, erau împinşi în camera de gazare. La prima vedere, camera de gazare putea fi luată drept o adevărată încăpere cu duşuri. Dar, fiind foarte curios, m-am uitat mai îndeaproape. Am descoperit că, la pâlnia din care la duş curge apă, găurelele erau numai marcate. Dedesubt, erau orificii pentru ventilaţie. Lămpile de pe plafon erau prevăzute cu un abajur de sârmă. De la mijlocul plafonului până la podea erau fixate două grilaje ca nişte colivii, de câte patruzeci de centimetri pătraţi.

Când totul era pregătit, un SS-ist deschidea o lucarnă

din tavanul camerei de gazare şi dădea drumul gazului Ciclon-B în colivii. După câtva timp, când toţi erau morţi, intra în funcţiune o ventilaţie automată. Şi, după un timp, veneau Sonderkommandourile, scoteau morţii şi-i aruncau într-un ascensor care-i transporta la primul etaj. De acolo, erau duşi în vagoane pe şine direct în cuptoare, unde erau arşi. Înainte de asta, un comando anume le smulgea morţilor din gură dinţii de aur. Uneori, le rădea părul, dacă asta nu se făcuse încă dinainte"[7].

Dar teama de moarte cu care trăiau atunci toţi la Birkenau a început să facă loc speranţei. Deşi nu existau ziare şi nici radio, până şi copiii au aflat că salvatorii erau din ce în ce mai aproape. În iulie 1944, soldaţii sovietici eliberaseră lagărul de concentrare Maidanek de lângă Lublin, situat la o depărtare de 300 de kilometri de Auschwitz şi Birkenau. La finele lui octombrie 1944, Armata Roşie se afla la marginea oraşului Cracovia, la numai 60 de kilometri est de lagăr.

Brusc, au încetat exterminările prin gazare. Crematoriile au fost dărâmate… Un maistru pe nume Koch, de la firma J.A. Topf und Sohne G din Erfurt, a supravegheat demontarea şi a dispus încărcarea

7 Deutschkron, op. cit., p. 63—65. La „Procesul Auscliwitz" de la Frankfurt, Yehuda Băcan, supravieţuitor de la Birkenau, a făcut declaraţia de mai sus la 30 octombrie 1964. Descrierea pe care o face camerelor de gazare şi tehnicii operaţiunii de gazare este, în esenţă, identică cu cea făcută de comandantul lagărului, Hoss (op. cit., p. 126—132), instalaţiei sale de ucidere, pe care el însuşi a caracterizat-o drept o „descoperire" : „în sfîrşit, am descoperit gazul şi, de asemenea, procedeul. întotdeauna m-au îngrozit împuşcările, gîndindu-mă la masele de oameni, la femei şi la copii. Mă săturasem de execuţiile de ostateci, de împuşcarea în grupuri, ordonate de RFSS sau RSHA (Reichssichercheitshauptamt — Direcţia generală a securităţii Reichului). Acum eram liniştit că vom fi scutiţi de toate aceste băi de sînge şi că victimele însele vor putea fi cruţate pînă în ultima clipă". S-a întâmplat ca, la operaţiile de gazare conduse de el, să-i vină lui însuşi să plîngă, a povestit Hoss: „într-un rînd, doi copilaşi erau

elementelor din fier ale instalaţiei într-un tren de marfă. Cea mai modernă maşină de incinerat din lume, în care puteau fi arşi zilnic până la 7.000 de oameni, urma să fie reconstruită într-un alt lagăr de concentrare al Reichului german. Posibil la Gross Rosen.

Lagărul Birkenau a fost zguduit, dintr-odată, de o detunătură. Unii deţinuţi au crezut că americanii au început mult aşteptatul atac cu bombe asupra fabricii morţii. Dar era SS-ul, care a aruncat în aer zidăria camerelor de gazare. Sfârşitul lagărelor Birkenau şi Auschwitz era aproape. Sfârşitul care trebuia să aducă deţinuţilor sau moartea, sau libertatea[8].

Atunci a sosit de la Berlin ordinul: Heissmeyer are nevoie de copii la Neuengamme.

Un flacon umplut cu moarte

Într-o taină desăvârşită, dr. Heissmeyer a purces la experienţele sale din lagărul de concentrare Neuengamme la începutul lunii iunie 1944, mai întâi pe adulţi. În afară

8a tît de adînciţi în jocul lor, încît a fost absolut imposibil să fie smulşi din braţele mamei. Nici evreii din Sonderkommandouri nu au vrut să-i ia. N-am să uit vreodată privirea mamei ce implora milă, ştiind cu certitudine ce se întîmplă. Cei din cameră începuseră să fie neliniştiţi. A trebuit să acţionez. Toată lumea se uita la mine. Am făcut semn subalternului meu de serviciu, care a luat în braţe copiii ce se împotriveau vehement şi i-a dus în camera de gazare, împreună cu mama lor, care plîngea sfîşietor. De milă, aş fi vrut să dispar, dar nu-mi era permis să manifest nici cea mai mică emoţie“ (op. cit., p. 132).

0 Firma J.A. Topf und Sohne, mutată după război de la Erfurt la Wiesbaden, şi-a brevetat, la 13 noiembrie 1952, instalaţia de crematoriu 2, experimentată la Birkenau — Brevetul nr. 851731 al Oficiului federal de brevete — pentru „un procedeu de ardere de cadavre şi părţi de cadavre cu ajutorul curenţilor de aer încălziţi recuperaţii v“.

7 Lagărul de la Auschwitz a fost evacuat, în taină, la 17 Ianuarie 1945. Mii de deţinuţi şi-au pierdut viaţa cu acest prilej: de foame şi de sete, prin asasinare, prin îngheţare în vagoane de marfă deschise. La 27 ianuarie, cele dintâi patrule ale Armatei Roşii au eliberat lagărul.

de persoanele care făceau obiectul experienţelor, de infirmierul german Herbert Kirst şi de doi medici francezi deţinuţi, profesor Florence şi profesor Quenouille, nimeni nu avea voie să intre în „baraca Heissmeyer”. Nimeni nu avea voie să vorbească despre experienţe. Era interzis sub pedeapsa cu moartea. Oamenii au făcut-o totuşi.

În fiecare miercuri, Heissmeyer venea de la Hohenlychen la Neuengamme, situat la o distanţă de 275 de kilometri. Totdeauna îmbrăcat civil, totdeauna în albastru închis. Când a venit prima oară, a adus cu el un flacon. Conţinea o cultură de bacili de tuberculoză vii, virulenţi, deci contagioşi. Îi luase de la laboratorul profesorului de bacteriologie Meinicke din Berlin. Acesta nu avea cunoştinţă despre experienţele lui Heissmeyer. Dar comanda pentru bacterii o primise de la SS. De aceea, l-a prevenit pe Heissmeyer să nu testeze pe oameni, experienţe asupra oamenilor fiind permise, în orice caz, numai cu bacili de TBC morţi. Heissmeyer l-a liniştit, spunând că el nu plănuieşte experienţe pe oameni.

Mai târziu, în faţa autorităţilor care l-au audiat, Heissmeyer a făcut declaraţii în această privinţă. În procesul-verbal respectiv stă scris: „La primirea culturii de bacili, am fost avertizat de către Meinicke să fac neapărat mai întâi experienţe pe animale, pentru a cunoaşte efectul acesteia. Am procedat întocmai, numai că, în cursul întregii perioade de experienţă, am injectat bacilii doar unui număr de 12 animale, cu toate că ştiam că acest număr de experienţe pe animale era cu totul neîndestulător. De fapt, experienţele pe animale au avut loc paralel cu cele pe deţinuţi. Meinicke mi-a pus în vedere ca animalele asupra cărora fac experienţe să le ţin sub observaţie cel puţin trei până la patru luni, căci numai după un asemenea interval se poate spune cu oarecare certitudine ceva despre efectul inoculării cu bacili vii.

Nu am respectat însă indicaţia primită, deoarece

eram grăbit să aflu în cel mai scurt timp rezultatele inoculării de bacili TBC vii la oameni. În consecinţă, foarte repede după primirea culturii, am şi injectat-o, mai întâi unui număr pe care nu mi-l mai amintesc de adulţi internaţi în lagărul de la Neuengamme, adică n-am aşteptat rezultatul experienţelor pe animale. Ca medic, ştiam, fireşte, că nu aveam voie să fac aceasta, căci era vorba, în ultimă instanţă, de o substanţă virulentă pe care o injectam. În felul acesta, eu expuneam în mod conştient pericolului îmbolnăvirii dd TBC persoana supusă experienţei, provocând, implicit, ud pericol pentru viaţa deţinuţilor şi a copiilor, incluşi ulte-3 nor în experienţe. Trebuie să spun, în legătură cu aceasta! că o tuberculoză lasă deschis drumul oricărei complicaţii ulterioare. Eram conştient de faptul că, în anumite cazuri, defavorabile, persoanele supuse experienţelor ar fi putut muri ca urmare a tuberculozei inoculate; pe timpul acela, nu existau, ca astăzi, medicamentele a căror administrare sporeşte sensibil perspectivele de vindecare a TBC-ului. i Pe de altă parte, în majoritatea cazurilor, alegeam pentru experienţe deţinuţi care erau deja grav bolnavi de TBC.j ştiam că la aceşti deţinuţi putea să intervină, datorită experienţelor, o înrăutăţire a stării lor, aşa încât şansele de a rezista bolii erau extrem de reduse”[9].

În „laboratorul” lui Heissmeyer, în baraca 4, era păstrat flaconul cu tulpina de bacili aducători de moarte, şi tot acolo se prepara din ea soluţia injectabilă. Heissmeyer i-a arătat lui Kirst cum trebuie procedat: cu un inel de oţel fixat pe o baghetă de sticlă se lua, după apreciere, puţină substanţă din cultura de bacterii, care se freca într-un mojar de porţelan cu o soluţie de sare de bucătărie. Heissmeyer nu ştia că asta era o operaţie care punea viaţa în pericol, drept care ar fi trebuit purtate neapărat măşti

9 Interogatoriul lui Heissmeyer din 10 martie 1964, filele 197— 199 din dosarul Tribunalului din Magdeburg.

de protecţie. „El nu era familiarizat nici cu metodele de lucru din bacteriologie”, cum s-a exprimat, ulterior, profesorul Otto Prokop, şeful Institutului pentru medicină legală de la Universitatea Humboldt din Berlin (R.D.G.). „Culturile utilizate stăteau în parte neacoperite în laborator. Aşa se face că unul dintre medicii francezi deţinuţi reuşea, uneori, să fiarbă culturi, făcându-le inofensive… Problema dozării bacteriilor nici măcar n-a fost examinată de Heissmeyer”.[10]

Apoi, Heissmeyer dispunea să fie adusă soluţia menţionată în cabinetul de Röntgen al barăcii l-infirmerie. Acolo aştepta, pregătit de Kirst, un deţinut sortit experienţei. Deţinutul trebuia să se aşeze pe un taburet, şi Heissmeyer îi introducea o sondă de cauciuc prin trahee în plămân… Era foarte dureros şi provoca un violent acces de tuse. Câteodată, Heissmeyer rănea traheea şi curgea sânge. Unii deţinuţi ţipau. Victima trecea în spatele ecranului Röntgen. Heissmeyer controla poziţia sondei, făcea prima radiografie şi, după aceea, introducea soluţia cu bacili TBC în lobii pulmonari. De cele mai multe ori, erau în cauză bărbaţi tineri între 20 şi 30 de ani, foarte slăbiţi, ruşi şi polonezi. Unii nu cântăreau decât 35 până la 50 de kilograme. Cât timp se aflau în „Secţia specială Heissmeyer”, căpătau o mâncare mai bună. De pildă, pâine albă. Răspândindu-se zvonul, s-a întâmplat să se prezinte chiar şi voluntari la Heissmeyer.

„Despre prezentări voluntare nu ştiu nimic”, va spune Heissmeyer mai târziu, „dar îmi amintesc că unii deţinuţi nu voiau să mai plece din baraca mea, pentru că, în comparaţie cu condiţiile din restul lagărului, primeau o hrană relativ bună. Bineînţeles, fiindcă era în interesul

---

10® Otto Prokop und Ehrenfried Stelzer : „Die Menschenexperi- memte des Dr. med. Heissmeyer“, Zeitschrift „Kriminalistik und forensische Wissenschaften“. Berlin (R.D.G.), 3/1970, p. 92b

experienţelor”[11].

Medicul SS putea să-şi aleagă pe cine voia pentru experienţe. Căci nu numai conducătorul lagărului, Pauly, ci toţi SS-iştii din lagăr ştiau de bunele sale relaţii cu Berlinul şi cu cercurile conducătoare SS-iste.

În cursul experienţelor, el inocula substanţa în stare de suspensie conţinând bacili nu numai în lobii pulmonari, ci şi sub piele. Altor deţinuţi le aplica spută tuberculoasă pe porţiuni ale pielii scarificate.

Nu s-a putut afla vreodată câţi adulţi au încăput pe mâna lui Heissmeyer. Trebuie să fi fost peste o sută. S-au păstrat fişele de bolnavi a 32 de persoane supuse experienţelor.

La început, a făcut o experienţă cu o grupă de bolnavi suferind de dublă tuberculoză pulmonară gravă. A urmat o grupă suferind de TBC numai la un singur plămân. A treia grupă nu avea tuberculoză pulmonară, însă alte organe erau atinse de tuberculoză. Şi, în sfârşit, Heissmeyer şi-a ales câţiva deţinuţi sănătoşi, luaţi la întâmplare.

Aceştia cel puţin ştiau că aici vor fi îmbolnăviţi. Ceilalţi puteau, eventual, să spere că medicul le aplică un tratament de vindecare. Dar, în realitate, aveau moartea în faţa lor.

În cursul audierilor, Heissmeyer a fost întrebat ce le-a comunicat el persoanelor supuse experienţelor despre natura acestora.

La care Heissmeyer a replicat: „Ca răspuns la această întrebare, trebuie să mărturisesc că nu am informat persoanele supuse experienţelor despre sensul şi scopul experienţelor mele, şi nici despre pericolele rezultând pentru ele. Nici nu era necesar, ţinând seama de totala lipsă de drepturi a celor ce se aflau în lagărul de

11 Interogatoriul lui Heissmeyer din 8 septembrie 1964, filele 227—228 din dosarul tribunalului.

concentrare, căci, având în vedere condiţiile ce domneau acolo, ei erau mai mult sau mai puţin siliţi să-mi stea la dispoziţie, dacă eu îi socoteam potriviţi pentru experienţe" n.

Heissmeyer urmărea efectul experienţei sale în secţia pacienţilor. După ce observa, timp de patru săptămâni, cum făceau mai întâi febră mare şi cum se răspândeau focarele de tuberculoză în plămâni, îi spunea colegului său Trzebiński că experienţele s-au terminat. În următoarea „zi Heissmeyer", găsea, la morgă, proaspăt spânzurate, pregătite pentru disecţie, cadavrele persoanelor ce fuseseră supuse experienţelor. Aşa s-a întâmplat şi la 8 noiembrie 1944 cu cei patru deţinuţi: Nedza, Wesselowsky, Wolniewicz şi Ivan Ciurkin, un lăcătuş din Kalinin, care împlinise 22 de ani cu câteva zile înainte.

Mai târziu, în faţa completului de judecată, Heissmeyer a declarat că, în toamna lui 1944, şi-a dat seama de o înrăutăţire, în toate cazurile, a stării sănătăţii persoanelor supuse experienţelor. În acel ultim moment, devenise limpede şi pentru el că vaccinarea cu bacili vii de tuberculoză nu putea să vindece TBC-ul, ci numai să-l agraveze.

Iată şi propriile-i cuvinte rostite cu prilejul interogatoriului: „După ce, în toamna lui 1944, am apreciat că planul meu de a vindeca bolnavi de TBC cu cultura de bacili menţionată a dat greş, iar starea sănătăţii majorităţii deţinuţilor nu s-a ameliorat, ci s-a înrăutăţit (nu mai pot să indic cifre în această privinţă), am întrerupt experienţele şi am cerut douăzeci de copii, asupra cărora am făcut experienţe cu aceeaşi substanţă, în vederea imunizării lor faţă de TBC, precum şi a constatării unei imunităţi eventuale deja existente" 11[12].

Aşadar, deşi o continuare a experienţelor devenise, şi

12 Interogatoriul lui Heissmeyer din 11 martie 1964, fila 108 din docarul tribunalului.

pentru el, fără sens, le-a continuat. Voia să-şi termine lucrarea de abilitare ca docent şi-i mai lipsea o categorie de experimentare: copiii.

De la Berlin a venit un ordin de execuţie

Vin copiii

Au fost îmbarcaţi la 27 noiembrie 1944. Era sâmbătă şi era foarte rece. I-au însoţit patru deţinute surori de caritate. De asemenea, două deţinute doctoriţe din Ungaria. Au parcurs 700 de kilometri prin iarna grea. Vagonul a fost două zile pe drum. La 29 noiembrie 1944, a sosit pe linia secundară de la Neuengamme, care ducea direct în lagăr. Era într-o miercuri, „ziua Heissmeyer", trei zile înainte de postul Crăciunului.

Totul era gata pregătit pentru copii. Baraca 4 a era încălzită, fiecare copil a primit câte un pat din cele suprapuse – un lux într-un lagăr de concentrare. În vestibul, erau cazaţi patru bărbaţi, care urmau să aibă grijă de copii de aci înainte – doi infirmieri olandezi, Dirk Deutekom şi Anton Hôlzel, şi cei doi medici profesori francezi, René Quenouille şi Gabriel Florence.

Neuengamme era un lagăr numai de bărbaţi. Exista o singură baracă specială pentru femei. De cele patru surori de caritate poloneze şi de cele două doctoriţe unguroaice, toate deţinute, nu mai era nevoie. Fiecare om din lagăr ştia ce înseamnă asta, numai cele nou venite nu ştiau. Au fost cazate în încăperile din spate ale barăcii speciale.

Gospodina Ruth Schemmel din Hamburg, pe atunci deţinută în baraca specială din Neuengamme, istoriseşte: „Cele două femei erau foarte slabe şi aveau între 45 şi 55 de ani. Erau unguroaice, asta se auzea. Una era medic, cealaltă, farmacistă, *doctor pharmaciae*. Cele patru poloneze erau mai tinere şi starea lor nu era atât de proastă.

Arătau între 20 şi 30 de ani. Aveau părul scurt, ca şi cum ar fi fost cândva tunse până la piele şi părul le-ar fi

crescut din nou. Spuneau că au însoţit un transport de copii din Auschwitz şi crezuseră că vor fi lăsate împreună cu copiii. Aveau la ele numai nişte săculeţe cu perii de dinţi şi cârpuliţe pentru spălat. Nimic altceva. Prima duminică din postul Crăciunului am mai sărbătorit-o împreună. Am avut şi câteva crenguţe verzi de brad. Luni seara, a intrat Rapportführerul Wilhelm Dreimann şi mi-a spus că a doua zi nu se mai dă hrană pentru cele nou venite. Ele vor pleca de acolo. Marţi dimineaţă le-a scos din baracă. Femeile şi-au luat săculeţele, şi eu am mai apucat să-mi iau rămas bun. A pornit cu ele în direcţia buncărului".

Acestea s-au petrecut la 5 decembrie 1944. La 27 martie 1946, deţinutul Michel Müller a descris, în faţa Tribunalului militar britanic din Hamburg, o execuţie ce a avut loc în 1944, în buncărul din Neuengamme, a patru femei poloneze. Nu este sigur dacă era vorba de cele patru surori de caritate. Dar se poate să fi fost ele.

Müller: „În anul 1944, au fost spânzurate în buncăr patru femei poloneze. Aceste femei s-au împotrivit teribil, deoarece li s-a cerut să se dezbrace până la piele. Au ţipat îngrozitor. Deţinuţii de pe şantier au auzit ţipetele, dar nu ştiau ce se întâmplă".

Procurorul: „Vrem să ştim ce legătură a avut Pauly cu aceasta".

SS-Obersturmbannführerul Max Pauly, 37 de ani, tată a cinci copii, era comandantul lagărului de concentrare Neuengamme.

Müller: „Comandantul Pauly era prezent la fiecare execuţie din buncăr. Una dintre cele patru femei era gravidă. La dorinţa lui Pauly, cadavrul ei a fost supus disecţiei, deoarece Pauly voia să vadă, şi el, o dată, cum evoluează fenomenul în corpul femeii. Dr. Adolf i-a dat explicaţiile necesare".

Procurorul: „Aţi spus că acestea se petreceau în 1944. Unde eraţi în timpul acela?"

Müller: „Eu trebuia să ridic cadavrul”.

Procurorul: „De unde ştiţi de disecţie?”

Müller: „A doua zi dimineaţă, venind la baia infirmeriei, am văzut acolo cum un om de serviciu coase la loc cadavrul de sus până jos. În fiecare sicriu erau două femei. Doi infirmieri deţinuţi au povestit că Pauly a spus că ar vrea să vadă cu ochii lui cum arată sarcina într-un trup de femeie… Medicul Adolf i-a explicat totul”.[13]

Comandantul lagărului de concentrare Pauly a negat, în faţa tribunalului, că ar fi fost de faţă la deschiderea cadavrului. A adăugat că el l-ar fi mustrat pe medicul lagărului, dr. Adolf, pentru disecţia făcută unei femei însărcinate.

Ziua în care Heissmeyer a inoculat copiilor pentru prima dată bacili de tuberculoză nu mai poate fi stabilită. Nu se ştie precis nici câtor copii le-a aplicat inocularea, deosebit de dureroasă, cu sonda în plămâni – în orice caz, nu tuturor.

Când au fost găsite parte din radiografii, radiologul prof. Schubert de la Spitalul Charité din Berlin a constatat că la Jacqueline Morgenstern, la poloneza Lelka Birnbaum şi la italianul Sergio Desimone, de 7 ani, puteau fi dovedite „modificări infiltrative” în lobii pulmonari – tipice pentru „vaccinările” lui Heissmeyer.

Tuturor copiilor li s-au făcut scarificări pe piele, în care erau aplicate culturile de bacili, şi, după două-trei zile, toţi au început să aibă temperatură.

Georges André Kohn era deosebit de slăbit şi, cu începere de atunci, nu s-a mai putut da jos din pat, deşi toţi cei din jur se îngrijeau foarte mult de el.

Chiar şi limba lor maternă îi făcea pe cei doi medici francezi să zăbovească foarte des la paturile celor doi copii francezi. Jacqueline şi Georges istoriseau povestea tristă a

13 Din „Prozess Neuengamme“. Henausgeber : „Freundeskreis“, e.V. Hamburg, I960, vol. I, p. 188.

drumului lor până în lagăr, iar cei doi mai în vârstă o istoriseau pe a lor.

Prof. René Quenouille avea atunci 60 de ani. Până la 3 martie 1944. lucrase ca radiolog la Villeneuve-Saint Georges, lângă Paris. A fost arestat de poliţişti francezi, fiindcă încercase să ascundă paraşutişti militari englezi. Soţia sa, Yvonne, fusese, şi ea, luată, dar fusese eliberată după trei luni şi jumătate. Nemţii l-au condamnat pe soţul ei la moarte, dar, scurt timp înainte de execuţie, a fost graţiat şi, la sfârşitul lui septembrie 1944, deportat în lagărul de concentrare austriac Mauthausen, iar de acolo, mai târziu, la Neuengamme.

Colegul său Gabriel Florence, de 58 de ani, fusese arestat de Gestapo la Lyon, ca membru al Mişcării de rezistenţă. Acolo, condusese, până la 4 martie 1944, o catedră de biologie. Datorită importantelor sale realizări ştiinţi1 iice, fusese ales în comitetul francez de propuneri pentru Premiul Nobel. Germanii l-au torturat în închisoarea Montluc, de lângă Lyon, a Gestapoului şi mai târziu l-au adus ia Neuengamme.

Între cei doi profesori şi copii s-a legat o foarte strânsă prietenie. Medicii, trebuind să completeze fişele de bolnavi ale copiilor, au făcut pe graficele de temperatură nenumărate însemnări de mână. Douăzeci de ani mai târziu, Otto Prokop a prefăcut aceste grafice de temperatură în foi comemorative: „Trebuie remarcat cu o anumită emoţie că hemogramele notate pe graficele de temperatură sunt scrise de-a dreptul caligrafic, alături de toate celelalte date. Noi le-am înregistrat la arhivă – mai degrabă ca un semn pios de aducere-aminte a acelor victime, deţinuţii care au fost ucişi şi medicii şi infirmierii care le-au îngrijit şi care şi-au pierdut, şi ei, viaţa”[14].

Copiii şi cobaii poartă aceleaşi numere

14 Prokop/Stelzer : „Menschenexperimente“, idem, p. 103.

După moartea celor patru surori de caritate poloneze, infirmierii au devenit taţi adoptivi pentru copii. Erau originari din Olanda. Puţinii supravieţuitori ai lagărului Neuengamme vorbesc şi astăzi cu simpatie despre Anton Holzel şi Dirk Deutekom[15].

Ei n-aveau numai obligaţia de a îngriji copiii, ci trebuiau să îngrijească şi cobaii, ale căror cuşti se aflau în baraca 4 a. Fiecărui copil îi corespundea un cobai, copiii şi animalele purtând acelaşi număr de experimentare. Când venea, Heissmeyer făcea experienţe nu numai pe copii, ci, cu aceleaşi substanţe, şi pe cobai. Din punct de vedere ştiinţific, la fel de inutile ca şi experienţele pe oameni. Ulterior, el a declarat în faţa tribunalului că, pe atunci, nu făcea vreo deosebire între animalele de experienţă şi copiii evrei.

Puţin înainte de Crăciunul anului 1944, toţi copiii erau deja grav bolnavi. Holzel şi Deutekom căutau să le procure alimente mai hrănitoare. De altfel, la cererea lui Heissmeyer şi din dispoziţia comandantului lagărului, Pauly, copiii căpătau zilnic un supliment de cârnaţi şi pâine albă. În afară de asta, bucătăria lagărului le mai trimitea ceva mâncare suplimentară. Până şi bucătarului-şef, Oberscharführerului SS Bladowsky, i se făcea milă de copii. „Doar ai şi tu copii”, îi spusese acestuia deţinutul

15 Tipograful Dirk Deutekom, născut la 1 decembrie 1895, a fost arestat la Amsterdam, împreună cu un grup de rezistenţi olandezi, în luna iulie 1941. Fusese un grup înarmat ce-şi propusese să împiedice deportarea unor evrei. în lagărul de concentrare Buchenwald, Dirk Deutekom a învăţat meseria de infirmier. La 6 iunie 1944, a fost transportat la Neuengamme, unde a lucrat la infirmerie. Şoferul Anton Holzel, născut la 7 mai 1909, a fost membru al unui grup comunist în clandestinitate, activînd în lupta antifascistă. Ca ospătar într-o cafenea din Haga, el a putut strînge şi transmite informaţii. La 11 septembrie 1941, a fost arestat şi transportat mai întîi la Buchenwald, apoi la Neuengamme. S-a oferit voluntar, împreună cu Dirk Deutekom, să îngrijească „copiii lui Heissmeyer“.

olandez Jan van Bork, şi Bladowsky a permis chiar ca, în seara de ajun a Crăciunului 1944, bucătarii deţinuţi să prepare pentru copii bomboane caramel din zahăr şi să coacă biscuiţi rumeni pentru ei.

În ziua aceea, s-a manifestat solidaritatea întregului lagăr. Deşi era strict interzis să intri în „baraca Heissmeyer”, mai mulţi deţinuţi s-au dus să vadă copiii. Le-au adus daruri de Crăciun: haine, pe care le confecţionaseră din resturi în croitoria lagărului; jucării din lemn, pe care le meşterise tâmplarul deţinut Willi Duffe – căluţi şi automobile, o roabă, un leagăn cu o păpuşă înăuntru. Polonezul James, de 6 ani, care era miop, a primit în dar o pereche de ochelari, însă, din păcate, lentilele nu i s-au potrivit. Deţinuţii înfometaţi, care erau atât de aproape de moarte, puseseră câte ceva deoparte pentru copii – pâine, margarină şi marmeladă. Atât de mult, încât copiii nici nu au putut să le mănânce, şi Jan van Bork a trebuit să ia o parte înapoi.

La mijlocul lui ianuarie 1945, pentru copiii bolnavi a început o nouă tortură. Heissmeyer voia să stabilească cum au reacţionat ganglionii limfatici axilari la infecţia TBC. El nu era chirurg, aşa că a dat ordin medicului deţinut dr. Bogumil Doclik să opereze copiii. Felcerul polonez Frâneziszczek Czekallî din Gulcz a declarat următoarele ofiţerului britanic Anton Walter Freud, care l-a audiat, spre a fi trecute în procesul-verbal:

„Drept sală de operaţie urma să servească încăperea pentru prim ajutor din infirmeria 1. Am primit agrafe, pensete, un bisturiu, câteva croşete şi ceva novocainã. Pe la orele 19, când totul era pregătit, infirmierii au adus copii de la infirmeria 4 la infirmeria 1, într-o încăpere separată. Eu mă aflam în camera de prim ajutor a infirmeriei şi am fost martor la toate intervenţiile. Copiii au fost dezbrăcaţi până la brâu şi culcaţi pe masa de operaţie. Li s-a badijonat pielea de la axilă cu iod, iar pentru

anestezia locală li s-a făcut o injecţie cu 10 cm³. de soluţie 2% de novocainã.

Dr. Bogumil Doclik, medicul operator, palpa ganglionii limfatici axilari, făcea o incizie lungă de 5 *Cfri* şi extirpa ganglionii. După aceea, punea în rană nişte tampoane. Fiecare operaţie aura cam un sfert de oră. În seara aceea, au fost trataţi în felul acesta nouă copii. Medicii francezi deţinuţi au introdus ganglionii în flacoane cu formalină, pe care au lipit etichete cu numele şi numărul copilului. După operaţie, copiii au fost duşi înapoi la infirmeria 4.

Copiii au fost aduşi din nou la infirmeria 1, după o săptămână, şi eu am înlăturat tampoanele. Tuturor copiilor li s-au scos ganglionii limfatici axilări prin operaţii efectuate la intervale de 14 zile. În timpul operaţiilor, am putut să observ că mulţi dintre copii aveau incizii în formă de cruce de 3 – 4 cm. Nu ştiam ce însemna asta.

Infirmierul copiilor ne-a spus că flacoanele conţinând ganglionii au fost predate dr. Heissiheyer. Mi-a mai spus că, din cauza legăturilor proaste de tren, dr. Heissmeyer aştepta să fie executate toate intervenţiile, ca să poată lua la Berlin toate flacoanele”[16].

Nu era vorba de Berlin, aşa cum le spusese Heissmeyer medicilor deţinuţi – probabil pentru păstrarea secretului –, ci de sanatoriul SS-iştilor de la Hohenlychen. Acolo, ganglionii erau duşi la laborator şi erau cercetaţi histologic de către colegul lui Heissmeyer, dr. Hans Klein[17].

16 Interogatoriul lui Czekallâ din 17 decembrie 1945, luat de către căpitanul A. W. Freud. în posesia autorului.

17 Hans Klein, duipă război profesor de medicină legală la Universitatea din Heidelberg. EI a comunicat, in scris, autorului : „Gan-gltondd limfatici ţtdfuşi in 1945 au fost examinaţi în acelaşi mod ca toate celelalte părţi de organe sau de ţesuturi trimise unui laborator histologic. Din moţiunile făcute pe flacoanele cu ganglioni, ca şi din numerotarea lor succesivă, s-ar fi putut trage concluzia că este vorba de uh experiment. Totuşi, experimentul nu mi-a fost cunoscut decjfc

Între timp, toţi copiii deveniseră apatici şi zăceau la pat. Nu aveau să mai iasă vreodată pe-afară. Trebuiau să rămână tot timpul în micile încăperi ale barăcii, cu geamurile date cu var. Cel mai slăbit era Georges Kohn. Infirmierii trebuiau să-l care până la baraca 1 pentru radiografii. Rareori se auzea un râs de copil din „baraca Heissmeyer". *ba*. Birkenau, mai zburdaseră. Aici, zăceau zi şi noapte, pe paturile lor. Chiar şi atunci când era alarmă aeriană şi cădeau bombele peste Hamburg şi peste Bergedorf, o localitate din apropiere.

Generalul Pohl a decis: „*Copiii trebuie să dispară*".

Englezii se apropiau din ce în ce mai mult de Hamburg. Sfârşitul fasciştilor era din ce în ce mai aproape. Heissmeyer discuta cu generalul SS Oswald Pohl despre ce, era de făcut cu copiii. Pohl a plecat personal la Neuengamme, ca să-i vadă.

Medicul SS al garnizoanei, dr. Alfred Trzebiński, a declarat următoarele în faţa Tribunalului militar britanic: „În martie 1945, Pohl a vizitat lagărul Neuengamme, împreună cu comandantul lagărului de la Auschwitz (Rudolf Höss). Adevăratul scop al vizitei lui Pohl a fost să stabilească numărul bolnavilor inapţi de muncă. Cu acest prilej, Pauly a întrebat ce să se facă cu copiii. Pohl a

---

după ce am văzut, mai târziu, materialul documentar referitor la «procesul Heissmeyer»".

Despre medicul anatomo-patolog de la sanatoriul SS-iştilor de la Hohenlychen, Heissmeyer a declarat, cu prilejul interogatoriului din 30 martie 1964 : „Anumite preparate au fost trimise la Hohenlychen, unde au fost cercetate de un anatomo-patolog care lucra acolo şi care fusese cu mine în lagărul din Neuengamme". (Fila 252 din dosarul Heissmeyer al tribunalului.)

în scrisoarea sa din 18 mad 1979 adresată autorului, prof. Klein contestă aceasta: „Nu am făcut nici 6 vizită la Neuengamme cu Heissmeyer şi nici nu am participat la întocmirea unui plan comun, de experienţe, acolo sau la Hohenlychen. Fiind tratat la Hohenlychen de tuberculoză de către Heissmeyer, am discutat fcu el, de

răspuns: «Asta nu pot să decid eu. Asta trebuie să hotărască Reichsführerul ŞI. Aşteptaţi ordinele» „[18].

A venit ziua de 20 aprilie 1945. Heissmeyer nu se mai arătase de şase săptămâni. Trupele engleze ocupaseră Harburgul şi se aflau la numai patru kilometri de Hamburg. Era ziua în care SS-iştii din Neuengamme sărbătoreau, pentru ultima oară, ziua de naştere a führerului lor, Adolf Hitler. Anton Thumann, Schutzhaftlagerführer şi Obersturmführer SS, a venit în ziua aceea la infirmerie să vorbească cu Trzebiński. „I-a zis: «Ţine-te bine, trebuie să-ţi spun ceva nu tocmai plăcut. De la Berlin a venit un ordin de execuţie. Trebuie să lichidezi copiii prin gazare sau otrăvire» „[19].

În aceeaşi zi în care a fost hotărâtă exterminarea copiilor, la o distanţă de 350 de kilometri spre Est, führerul Adolf Hitler îşi sărbătorea a 56-a aniversare a zilei de naştere, în buncărul Cancelariei Reichului de la Berlin. Era prezent Josef Goebbels, care, unsprezece zile mai târziu, îşi va ucide cei şase copii în timp ce dormeau şi apoi va fi împuşcat – din ordinul său – de către o santinelă SS. De asemenea, mareşalul Reichului, Hermann Göring, încă gras, în ciuda foametei, care, în aceeaşi noapte, se va retrage cu maşina în sudul Germaniei. Şi ministrul de externe Ribbentrop, şi şeful Cancelariei, Bormann, şi arhitectul Speer, şi, nu în ultimul rând, cei trei şefi ai

---

18n enumărate ori, despre stadiul de atunci al cercetărilor în materie de tuberculoză, pe cît mi-a permis-o competenţa mea în acest domeniu. Ar fi cu neputinţă de precizat în ce măsură au putut fi intri unite experienţele de aceste convorbiri. Nu am şpn$ şi nu am făcuit mai mult la Hohenlychen decît ar fi spus sau făcut oricare alt medic anatomo-patolog“.

19P rof. Klein declară, în aceeaşi scrisoare, că, pe cît posibil, va cere el însuşi instituirea unei proceduri de anchetă asupra activităţii sale.

„Prozess Neuengamme“, voi. III, p. 346.
Ibid.

Wehrmachtului: Keitel, Jodl şi Dönitz, care în următoarele optsprezece zile aveau să mai trimită la moarte încă multe mii de soldaţi, deşi ştiau că războiul era de mult pierdut.

Hitler le-a vorbit despre frumuseţea primăverii în munţii din jurul proprietăţii sale particulare de la Obersalzberg. Se gândea dacă să zboare până acolo. Cei mai mulţi l-au sfătuit s-o facă. El şovăia: „Chiar atât de proastă nu este situaţia Reichului”[20], a spus führerul, în timp ce bea suc, iar ceilalţi domni se lăsau serviţi cu şampania pe care o procurase Heinrich Himmler. Armata Roşie cucerise Fürstenwalde, Strausberg şi Bernau; în Vest, englezii atinseseră malul Elbei[21].

Führerul a dat ordinul ca, în cazul în care, datorită înaintării ruseşti, s-ar ajunge la o împărţire a Germaniei, amiralul Karl Dönitz să preia conducerea în zona de nord, iar Reichsführerul SS Heinrich Himmler să rămână cu Dönitz, probabil pentru a-l supraveghea să nu trădeze sau pentru a fi el cel supravegheat de Dönitz.

Heinrich Himmler a plecat ultimul. În dimineaţa aceleiaşi zile, el dispusese înfiinţarea „Curţilor marţiale de front şi locale”, formate din SS-işti tineri, fanatici, care, încă în acea seară, spânzurau de stâlpii felinarelor, peste tot în Berlin, soldaţi şi chiar elevi[22].

Himmler a plecat de la Berlin spre cea mai mare trădare pe care şi-ar fi putut-o imagina un nazist: la o întâlnire secretă cu împuternicitul Congresului Mondial Evreiesc, Norbert Masur. Lucrul fusese aranjat de către medicul personal al lui Himmler, finlandezul Felix Kersten. Un om ciudatei contradictoriu, care l-a tratat ani de zile pe Himmler cu „terapia sa manuală”, o combinaţie de masaj,

---

20 H.R. Trevor-Roper: „The last days of Hitler“. Macmillan, 1947, p. 116.

21 Raportul Comandamentului suprem al Wehrmachtului din 21 aprilie 1945.

22 Reitlinger : „Die SS Tragödie einer deutschen Epoche“. Viena, 1957, p. 427.

sauna şi alimentaţie naturală. Cu toate că era fascinat de ideile lui Himmler despre o ligă de bărbaţi de pură rasă nordică, Felix Kersten devenise un critic sever al politicii de exterminare a oamenilor în lagărele de concentrare. În mod surprinzător, câştigase totuşi încrederea lui Himmler şi stabilise legătura între acesta şi contele suedez Folke Bernadotte. Până la urmă, acesta a putut să obţină eliberarea şi trimiterea în ţările lor a internaţilor scandinavi. Acum, cu puţin timp înainte de iminenta aruncare în aer a tuturor lagărelor de concentrare naziste, ordonată de Hitler, Kersten a adus la Himmler un delegat chiar al celui mai înalt for evreiesc.

Kersten relatează: „Masur şi cu mine eram singurii pasageri ai avionului cu itinerarul Stockholm-Berlin, care era încărcat până la limită cu pachete ale Crucii Roşii suedeze trimise Crucii Roşii din Berlin. Zborul a durat patru ore, în care timp noi n-am văzut pe cer avioane aliate, nici germane. Când avionul a aterizat pe pista de la Tempelhof, am fost salutaţi cu «Heil Hitler» de către o gardă de poliţişti compusă din cinci sau şase oameni în poziţie de drepţi. Masur şi-a scos pălăria şi a spus amabil «Bună ziua». La aeroport, am primit din partea Reichsführerului SS biletul de liberă trecere pentru Masur, semnat de Brigadeführerul SS Schellenberg” 1J.

De la Tempelhof, Kersten şi Masur au plecat la moşia Hartzwalde, nu departe de Hohenlychen. Între timp, Himmler se instalase acolo. Kersten căpătase Hartzwalde de la Himmler, ca proprietate particulară.

Kersten scrie: „Himmler l-a salutat prietenos pe Masur cu «Bună ziua» şi a declarat că este mulţumit de venirea lui Masur. Apoi ne-am aşezat la masă… După asta, Himmler a trecut la justificarea lagărelor de concentrare. Ar fi trebuit denumite lagăre de educare, căci acolo erau internate, în afară de evrei şi de deţinuţi politici, şi elemente criminale. Ca urmare a acestei organizări,

Germania a putut să prezinte, în 1941, după câteva decenii, cea mai scăzută criminalitate. Deţinuţii trebuiau să muncească din

11 Felix Kersten: „Totenkopf und Treue", Mölich Verlag. Hamburg, 1952. Biletul de liberă trecere avea următorul conţinut: „Adeverinţă. Rog a.se permite trecerea graniţei domnului consilier medical Felix Kersten şi persoanei care-l însoţeşte, fără a-şi prezenta actele personale. Din împuternicire: Schellenberg, Brigadeführer SS, genenal-maior în Waffen-SS şi Poliţie".

greu, dar aşa făcea tot poporul german. Tratamentul era întotdeauna echitabil"[23].

Masur, căruia existenţa lagărelor de exterminare de la Auschwitz, Treblinka şi Maidanek îi era foarte binecunoscută, n-a ripostat. În felul acesta, a reuşit, până la urmă, să obţină de la Himmler promisiunea de eliberare din lagărul de concentrare Ravensbrück a 1.000 de evreice, care urmau să fie luate de autobuze ale Crucii Roşii suedeze. A fost întocmită chiar şi o listă cu nume. În afară de asta, Himmler a promis, ceea ce făgăduise înainte şi lui Kersten, să nu mai evacueze lagărele de concentrare, ci să le predea trupelor aliate care înaintau şi să se pună capăt exterminării evreilor. S-au despărţit în zorii zilei. Himmler s-a înapoiat la Hohenlychen. Masur şi Kersten au pornit din nou spre aeroportul Tempelhof, de unde au zburat înapoi, tot atât de misterios cum veniseră.

Sosesc autobuzele albe în aceeaşi zi în care copiii aveau să fie omorâţi, deţinuţii scandinavi sărbătoreau despărţirea de lagărul de concentrare Neuengamme.

Tratativele dintre Himmler şi contele Folke Bernadotte au dat rezultate. Crucea Roşie suedeză a trimis în Germania o echipă de medici şi infirmieri, împreună cu autobuze, autocamioane şi automobile sanitare. La

---

23 I f Kersten: „Ţqtenkopf", idem.

început, au putut îi aduşi în Suedia numai deţinuţi scandinavi bolnavi.

Acţiunea era condusă de profesorul suedez Gerhard Rundberg. Acesta îşi avea cartierul general la proprietatea particulară a prinţului Rismarck, la Friedrichsruh, în Zgehsenwald, nu departe de Neuengamme. Rundberg şi alţi câţiva medici suedezi aveau voie să viziteze deţinuţii scandinavi în barăcile de bolnavi de la Neuengamme. Iată ce relatează el:

„L-am căutat pe medicul-şef al lagărului, dr. În medicină Trzebiński, un tip de lipitoare, care ne-a făcut celor mai mulţi dintre noi o impresie neplăcută. Ne-am dus imediat la baraca bolnavilor scandinavi. Dr. Trzebiński, în uniformă, cu cizme şi cu chipiul pe cap, a organizat cea mai dezagreabilă vizită medicală la care am participat vreodată. Cu o voce nepăsătoare, acpepta sau respingea cazurile prezentate de noi. Nu voia să admită expresiile latine în diagnostic. Diagnosticul trebuia să fie scris în limba germană. «Pleutitis exsudativb» (Lichid între pleure) a devenit «Pleurăzie umedă» ş.a.m.d. Manifesta dispreţ pentru viteza de sedimentare a sângelui şi pentru analizele de laborator. A cerut ca pacienţii să fie consultaţi pentru a vedea de ce suferă şi cazurile să fie apreciate prin examinarea picioarelor. Fiecare pacient trebuia să-şi scoată indispensabilii şi să arate picioarele. Dacă picioarele erau umflate de apă sau slăbite la maximum, cazul era acceptat pentru expediere acasă, cu menţiunea: «Staje generală proastă». Acest Esculap al partidului nazist lua deciziile sale cu ajutorul «diagnosticului picioarelor». Când ajungea să dea explicaţii, mă întrebam dacă este într-adevăr medic”[24].

24“ Din „Rapport fra Neuerigatfisne, Svensk Rode Kors’Hjael- peaktion blamdt Fanger fra K on centra tionslej re i Tyskland i tiden 7. marts—5. Mai 1945 af Professor Gerhard Rundberg samt Rapport til Dansk Rede Kors fra Dr. Henry Meyer“, Martins Forlag. Copenhaga, 1945, p. 63—64.

Folke Bernadotte a vizitat lagărul Neuengamme la 31 martie 1945. A fost primit de către comandantul lagărului, Păuly. Bernadotte l-a invitat să facă un tur prin lagăr. Un deţinut, norvegianul Odd Nansen, fiul exploratorului polar Fridtjof Nansen, a descris vizita: „Pentru nemţi, drumul prin lagăr trebuie să fi fost un adevărat drum la Canossa. N-au spus nimic, dar n-au putut să-i împiedice pe suedezi să nu să întreţină vioi cu noi şi cu alţii din diferitele blocuri... Suedezii aveau cuvinte de îmbărbătare pentru toţi – cuvinte care erau sorbite de mii de suflete înfometate şi păstrate în inimă... Să vezi cu ochii tăi cum aceşti SS-işti – pe atunci încă cei mai înfumuraţi tirani din lume – sunt trataţi ca o cantitate neglijabilă, cum devin inutili şi jalnici, asta reprezenta pentru noi o minune de nedescris”.[25]

Începând din ziua aceea, Neuengamme a devenit lagărul colector central pentru toţi internaţii scandinavi din lagărele germane. Autobuzele albe, cu cruce roşie şi cu drapel suedez, au pornit spre Buchenwald, Sachsenhausen, Dachau, Ravensbrück, Neubrandenburg, Zwickau şi chiar spre Terezin. De pretutindeni, au scos din lagăre scandinavii pe jumătate morţi de foame. „Pentru deţinuţii chinuiţi era ca şi cum ar fi ajuns din iad în cer”, a scris istoricul danez Jargeh H. Barfod *5.

au plâns?

Suedezii transportă deţinuţi din lagărele de concentrare

Pentru deţinuţii care au rămas în iad însă, situaţia a devenit din ce în ce mai rea. Germanii au pervertit până şi acţiunea umanitară suedeză: pentru a face loc scandinavilor la Neuengamme, comandantul Pauly a

---

25 Odd Nansen: „Fra dag til dag“. Oslo, 1947, vol. Ill, p. 274—276.

Jorgen H. Barf ad: „Helvede har mange N-avne“ („Iadoil are inulte huMte"), Forlaget Zac, Copenhaga, 190$, p. 330.

pretins suedezilor să scoată alţi deţinuţi de la Neuengamme şi să-i ducă în alte lagăre. Conducătorul militar al acţiunii suedeze, colonelul Björk, s-a conformat. La 27 şi 28 martie, autobuzele albe cu semnul Crucii Roşii au transportat 2000 de francezi, ruşi şi polonezi de la Neuengamme în alte lagăre de concentrare, chiar şi în lagărul morţii de la Bergen-Belsen. Aceasta pentru a fi primiţi 72 de deţinuţi danezi din detaşamentul exterior Hannover-Stöcken.

În „Rapport fra Neuengamme", raportul profesorului Gerhard Rundberg pentru Crucea Roşie, se spune:

„În acel moment, autorităţile germane au formulat noi pretenţii faţă de Crucea Roşie suedeză. Deoarece lagărul Neuengamme era înţesat până la refuz, s-a cerut, în schimbul amenajării unui spaţiu special pentru toţi norvegienii şi danezii, ca organizaţia de transport a Crucii Roşii suedeze să ducă 2000 de internaţi de alte naţionalităţi de la Neuengamme în lagărele de concentrare din Ilanovra şi Braunschweig. În felul acesta urma să fie creată posibilitatea unei alimentaţii mai bune pentru norvegieni şi danezi.

Transporturile au fost efectuate la 27 şi 28 martie. Potrivit afirmaţiilor făcute de suedezii care au luat parte la aceste transporturi, internaţii – francezi, ruşi, polonezi (ca şi americani?) – se prezentau într-o stare foarte proastă. SS-ul avea grijă ca autobuzele să fie supraîncărcate. În ciuda protestului şoferilor suedezi, aceste epave umane au fost lovite cu picioarele şi bătute cu măciuci.

Potrivit aceleiaşi surse, la sosirea la destinaţie, numeroşi deţinuţi erau deja morţi. A fost o acţiune tristă" *i*.

O a doua acţiune tristă a avut loc la 8 aprilie 1945. Medicul danez Carl Krebs urma ca, împreună cu şoferul suedez, locotenentul Hallstrom, să ia zece norvegieni şi un danez de la Bergen-Belsen, unde, între timp, mii de oameni se sfârşeau de foame. SS-ul din Neuengamme le-a cerut să

ia cu ei o duzină de „criminali germani”. Pe drum, la o oprire, au avut voie să dea deţinuţilor de mâncare. „Parcă s-a prăbuşit cerul pe mine, când i-am auzit pe unii dintre ei murmurând – «mergi» şi pe alţii «spasibo»; asta însemna că unii dintre aceşti «deţinuţi germani» erau francezi, iar alţii ruşi”, scrie Carl Krebs[26].

Aşa s-a format cu timpul la Neuengamme un nou sector, despărţit de restul lagărului prin sârmă ghimpată: lagărul scandinavilor. Acolo era curăţenie, existau paturi comode cu saltele noi, chiar şi o instalaţie suedeză de filtrare a apei de băut, lenjerie bună şi, mai ales, mâncare din belşug – în timp ce, de partea cealaltă a sârmei ghimpate, se flămânzea. Ne putem face o idee despre această înfometare citând din „Rapport fra Neuengamme” al profesorului Rundberg: „După ce lagărul scandinav a fost evacuat în cea mai mare parte, m-am dus într-o baracă goală şi am adunat într-o ladă diverse alimente rămase, ca bucăţi mici de brânză, unt, zahăr, pâine, capete de cârnaţi, miere şi tot ce am mai putut îndesa. Cu această ladă în braţe, m-am îndreptat spre gardul înalt de vreo 2 metri din sârmă ghimpată dublă, deasă, care forma graniţa dintre sectorul scandinav şi restul lagărului. Imediat au dat buzna ruşi şi polonezi din barăcile cele mai apropiate. Am început să împart alimentele aduse prin sârmă ghimpată. Cu lăcomie, fără a ţine seama de zgârieturile sângerânde provocate de sârmă ghimpată, mi se întindeau, prin sârmă, mâini şi braţe slabe şi murdare. Numărul deţinuţilor creştea ca un puhoi. Pe urmă, s-a iscat o bătaie, fiindcă cei ce stăteau mai în spate încercau să smulgă ceva de la cei care apucaseră o îmbucătură. Loveau, zgâriau, muşcau şi mâncau în acelaşi timp. Apoi, a venit un aşa-zis şef german, în zadar a încercat el cu o măciucă să împingă înapoi hoarda flămândă. A trebuit să cedeze în faţa

26 Cari Krebs în revista „Pigtrâd“, Copenhaga, anul XVII, p. 45.

superiorităţii ei numerice. De cinci ori am adunat noi provizii în lada mea şi le-am împărţit, dar a trebuit să mă opresc, căci altfel şi-ar fi spart capetele unii altora. Le curgea sânge din nas, din gură, din mâinile zgâriate şi din ureciiile sfâşiate”.

Toate transporturile scandinave au fost oprite brusc la 19 aprilie. La prânz, a sosit ordinul ca lagărul Neuengamme să fie evacuat. Fiecare ştia ce însemna asta: marşuri ale morţii ca cele de la Auschwitz. Pe urmă, a venit un nou ordin: toţi scandinavii, fără excepţie, să fie duşi în Danemarca cu autobuzele Crucii Roşii.

Echipa suedeză din Friedrichsruh avea mult prea puţine mijloace de transport pentru 4 224 de deţinuţi scandinavi. S-a cerut ajutorul Crucii Roşii daneze. Acolo se întocmise, în mare taină, un plan pentru zilele de după eliberare şi fuseseră înregistrate toate mijipacele de transport motorizate. A fost alertată „Jyllandskorps”, organizaţia auxiliară a Crucii Roşii. Peste câteva ore, stăteau pregătite la Padborg, la nord de frontiera germană, 94 de autobuze, 8 ambulanţe, 10 autocamioane, 5 automobile şi 5 motociclete. Toate mijloacele de transport au fost vopsite în grabă cu alb; apoi au fost pictate crucea roşie şi „Danebrog”, drapelul naţional danez. În zorii zilei de 20 aprilie, au fost formate şase coloane, care au pornit spre Neuengamme. Aliaţii fuseseră informaţi de acest transport prin Crucea Roşie suedeză, pentru a-l feri de atacuri aeriene.

„Frontul era acum atât de aproape, încât nu numai că se putea auzi bubuitul tunului, dar se puteau vedea şi exploziile din Hamburg”, scrie Jorgen H. Barfod. „Când soseau autobuzele albe în lagăr, ele se umpleau imediat cu deţinuţi şi dispăreau. Avioanele engleze făceau vizite regulate deasupra lagărului şi, când autobuzele staţionau pe locul de adunare, se lăsau mult în jos şi-şi balansau

aripile” 3[27].

La orele 20, ultimele cinci autobuze au părăsit lagărul Neuengamme. Medicul danez dr. Roesdahl relatează: „Una din ultimele imagini ce mi-au rămas întipărite în minte au fost câţiva deţinuţi care împingeau o roabă mare obişnuită, în care zăceau şase până la zece fiinţe, livide, înfiorător de slăbite, ţepene, goale, cu gurile deschise, acoperite numai parţial cu pături. Am crezut că toţi erau morţi. Dar unul dintre ei a ridicat brusc capul şi s-a uitat inexpresiv la numeroasele mijloace de transport, înainte de a cădea din nou pe spate. Erau duşi, fără îndoială, la morgă sau la crematoriu, şi faptul că acel om mai mişca nu cred să fi schimbat ceva”[28].

Sunt luaţi copiii

Toţi cei din lagărul Neuengamme aflaseră de plecarea danezilor. Toţi înţeleseseră că acum ziua eliberării era foarte aproape.

Dar, la două ore după plecarea din Neuengamme a ultimului autobuz danez, a intrat pe poarta lagărului de concentrare Neuengamme un autocamion mare, cenuşiu închis. Era autocamionul poştal. O dubă cu despărţituri, cu o uşă zăbrelită la spate. La volan, Unterscharführerul SS Hans Friedrich Petersen. Autocamionul a parcurs şoseaua lagărului şi s-a oprit în faţă barăcii 4 a. Acolo, a aşteptat. Erau orele 22. Cu o jumătate de oră înainte, Rapportführerul Wilhelm Dreimann venise la cei doi infirmieri olandezi, Dirk Deutekom şi Anton Holzel, şi le dăduse ordin să trezească şi să îmbrace copiii. Cei doi profesori francezi, Florence şi Quenouille, urmau să-i ajute pe copii să-şi împacheteze lucrurile, să ia totul cu ei. „Sunt mutaţi la Terezin”. Adulţii au ştiut imediat ce însemna asta. De aceea, atunci când Gabriel Florence l-a întâlnit pe

---

27 Barfgd: „Helvede har mange Navne“, idem, p. 338.

28 Ibid., p. 339.

infirmierul deţinut Paul Weissmann, care a supravieţuit lagărului şi a lucrat mai târziu, în calitate de consilier, la Ambasada R.D.G. din Havana, el a respins cuvintele consolatoare ale acestuia, spunându-i: „Nu pot să sper în nicio revedere”.

Copiii dormeau profund când Deutekom şi Holzel i-au trezit, zgâlţâindu-i. Dar când au auzit că vor fi luaţi de acolo, s-au sculat repede, bucurându-se de călătorie. Cei mai mari s-au îmbrăcat singuri. Georges Kohn era atât de slab, încât cei doi francezi au trebuit să-l îmbrace şi să-l poarte pe braţe până în maşină.

Se vedea pe el că n-o va mai duce mult. Toţi şi-au luat lucruşoarele. Cei mai mici ţineau în braţe jucării. Aşa s-au urcat în maşină, unde şedeau deja şase deţinuţi. Erau prizonieri de război ruşi. Şi ei urmau să fie ucişi în noaptea aceea. Nimeni nu le va cunoaşte numele.

Medicul de garnizoană dr. Alfred Trzebiński a făcut ulterior, în faţa Tribunalului militar britanic, o descriere exactă a acestei călătorii: „Seara, s-a telefonat de la infirmeria SS. Nu ştiu cine a telefonat, deoarece comunicarea a fost recepţionată de serviciul telefonic. Persoana de gardă la telefon a comunicat numai să vin în lagăr, maşina fiind pregătită. M-am dus, deci, în lagăr, şi maşina eră la intrare. Motorul era pornit. M-am uitat în maşină; în ea şedeau cei douăzeci de copii şi patru infirmieri şi încă alţi şase bărbaţi. Au urcat în maşină, în spate, Dreimann, Wiehagen şi Speck, iar eu m-am urcat în faţă[29].

Şoferul avea deja un ordin ferm în privinţa drumului. A pornit spre Spaldingstrasse, unde am ajuns după o oră. Dreimann, Wiehagen şi cu mine am coborât. Speck a

---

29c Wilhelm Drei mann, Unterscharführer SS şi Rapportführer în lagărul de concentrare Neuengamme. Peter Wiehagen, Unterscharführer SS şi Arbeitseinsatzleiter (organizatorul muncii forţate a deţinuţilor) în lagărul de concentrare Neuengamme. Adolf Speck, Kommandoführer tot acolo.

rămas în maşină. Sus, Strippel părea să ne aştepte deja”[30].

Arnold Strippel, Obersturmführer SS, care împlinise, tocmai atunci, 30 de ani, comanda lagărele exterioare ale lagărului principal Neuengamme din perimetrul Hamburg. Strippel fusese mutat aici la sfârşitul anului 1944, după o trecere temporară şi sângeroasă prin lagărul de concentrare Drütte. Mai înainte, fusese Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare olandez Vught, şi anume în timpul în care fraţii Alexander şi Eduard Hornemann erau închişi acolo. Dar cum să recunoască un Obersturmführer SS doi tineri evrei? După comandantul lagărului, Pauly, Strippel era omul cel mai puternic şi el îşi folosea puterea în mod brutal. îşi avea sediul în Spaldingstrasse 156 – 162 din Hamburg. În acest mic lagăr de concentrare erau deţinuţi 1.000 de bărbaţi, în primul rând ruşi şi polonezi, care au fost puşi să cureţe de bombe oraşul Hamburg, aproape complet distrus.

Trzebiński: „L-am rugat pe Strippel să vină într-o altă cameră. I-am spus că cei din Berlin au înnebunit de tot. Acum a venit un ordin ca «Secţia Heissmeyer» să dispară, iar Pauly mi-a rezervat mie frumoasa sarcină să ucid copiii prin otrăvire. I-am spus că eu nu sunt în stare să fac asta şi că nici nu am otravă la mine. La care Strippel a replicat: «Dacă Pauly ţi-a ordonat, trebuie s-o faci». I-am zis: «Vreau să-ţi spun ceva: intenţionat n-am adus otravă». Atunci Strippel s-a supărat şi mi-a spus că nu are de gând să se lase pus la zid de Pauly, dacă se vor întâmpla lucruri care nu-i convin. I-am spus că este o nebunie să fie ucişi copiii. Părerea lui Strippel a fost că cei de la Berlin ştiu ei mai bine ce trebuie făcut şi probabil că au motivele lor. Şi că, dacă este vorba de un ordin, trebuie să-l executăm. Discuţia a continuat. S-a ajuns la otrava pe care nu o

30 Citatul acesta şi cele următoare, aparţinîndu-i lui Trzebinski, provin din documentaţia întocmită de foştii deţinuţi de la Neuengamme: „Prozess Neuengamme“, voi. III, p. 347—350.

aveam. În cele din urmă, mi-a zis:

„Rapport fra Neuengamme”, idem, p. 34 – 35.

«Dacă tu eşti prea laş, trebuie să iau eu problema în mină». Apoi, a pornit înainte cu automobilul său, un Pkw, spre Bullenhuser Damm. Noi am mers cu maşina în urma lui şi am sosit acolo poate cu zece minute mai târziu”.

Pe cheiul Bullenhuser Damm, la Rothenburgsort, se afla şi se află şi astăzi o şcoală mare. Această parte a oraşului, odinioară atât de animată, era distrusă de bombe, nimeni nu mai locuia acolo. În cursul marelui atac asupra Hamburgului din iulie 1943, şcoala fusese, şi ea, bombardată. Era în cea mai mare parte arsă, şarpanta acoperişului nu mai exista. SS-ul din Hamburg preluase clădirea şcolii, şi viaţa cea nouă care şi-a făcut intrarea printre ruine era… moartea: în toamna lui 1944, au sosit aici primii 50 de deţinuţi din lagăre de concentrare şi au trebuit să întindă în jurul lor un gard de sârmă ghimpată, înalt de aproape trei metri. Apoi, au reamenajat clădirea goală. În decursul timpului, au venit din ce în ce mai mulţi internaţi. Începând din februarie 1945, au fost adunaţi aici deţinuţi scandinavi, de care se îngrijea Crucea Roşie suedeză. Primeau pachete cu alimente, şi fiecare avea patul lui cu două pături de lină. „Bullenhuser Damm, în care erau cazaţi aproximativ 600 de deţinuţi, era în multe privinţe mai bun decât Neuengamme”, a relatat medicul danez deţinut Gregers Jensen. „Aveam voie să administrăm noi înşine infirmeria de la etajul al doilea, deoarece comandantului lagărului îi era groază de contagiune şi cobora scara în goană, numai dacă i se şoptea ceva despre tifos”.

Lagărul era condus în timpul acela de Ewald Jauch, Unterscharführer SS. „Se plimba totdeauna cu un baston în mână, de care avea nevoie pentru a lovi, din care cauză bastonul trebuia schimbat aproape zilnic”, scrie Jorgen Barfod 8.

Locţiitor era Rottenführerul SS Johann Frahm, un tip neobişnuit de primitiv, care-şi bătea victimele cu ce găsea la îndemână.

„Copiii nu bănuiau absolut nimic”.

La 11 aprilie 1945, au fost aduşi deţinuţii din lagărul principal Neuengamme. Şcoala era acum goală. De jur-împrejur, numai ruine. Un loc ideal pentru o crimă. Trzebiński: „Când am ajuns şi am coborât din maşină, Strippel, Jauch şi Frahm ieşeau tocmai pe uşă. Strippel s-a îndreptat imediat spre maşina lui ce stătea gata să pornească, spu[31]

nând în treacăt: «Totul e în regulă». Eu arii interpretat spusele lui în sensul că a organizat ceva ca ordinul de la Berlin să fie executat.

Din maşina noastră au coborât ruşii, infirmierii şi copiii. Ruşii au fost duşi în încăperea în care se aflau instalaţiile de încălzire a şcolii. Apoi au fost lăsaţi să intre infirmierii şi copiii. Infirmierii au trecut într-o încăpere din dreptul celei în care au fost băgaţi copiii. Aceştia au fost duşi într-un adăpost antiaerian. Am omis să menţionez că, înainte de a duce copiii şi infirmierii înăuntru, am avut prilejul să vorbesc cu Jauch. L-am întrebat: «Sunteţi informat?» El mi-a răspuns: «Da, sunt la Curent». Am rămas cu copiii, căci acum erau despărţiţi de infirmieri. Am rămas, aşadar, cu copiii, cărora le era teamă. Copiii aveau cu ei tot bagajul, inclusiv alimente, jucării meşterite de ei singuri etc. S-au aşezat de jur-împrejur pe bănci, erau bine dispuşi şi se bucurau că au ieşit şi ei o dată de acolo. Nu bănuiau absolut nimic. Avcă U între cinci şi doisprezece ani. Erau jumătate băieţi, jumătate fete. Toţi copiii vorbeau o germană stricată cu accent polonez”.

Au aşteptat mult. În acest răstimp, Jauch, Dreimann şi Frahm îi spânzurau pe adulţi în încăperea alăturată.

31

Ştreangurile le adusese Dreimann de la Neuengamme. Jauch a mărturisit, ulterior, în faţa tribunalului: „Pe unul din medicii francezi îl cunoşteam. Mă tratase la Neuengamme 9.

Mi-a părut rău de el. Dreimann a prins patru ştreanguri de o conductă aşezată la o înălţime de aproximativ patru metri. Le-a pus laţul în jurul gâtului, în timp ce stăteau încă pe podea. Tot el le-a tras picioarele de pe podea şi le-a ţinut strâns trei până la patru minute, până ce omul murea... Atât cât am putut să văd ace[32]şti oameni n-au opus rezistenţă, şi nici nu mi s-a povestit că ar fi opus rezistenţă... L-aş fi salvat bucuros pe medicul francez, dat nu puteam s-o fac”.

Şi, în timp ce, afară, un medic care omorâse deja ătâţia oameni pregătea uciderea a douăzeci de copii, în aceeaşi să încăpere în care se afla instalaţia de încălzire au murit doi medici care, de-a lungul întregii lor vieţi, au rămas credincioşi principiilor umanitare. împreună cu ei, au fost spânzuraţi Anton Holzel şi Dirk Deutekom, „taţii” copiilor orfani. Terminaseră şi cu ei, şi acum venea rândul copiilor.

Trzebiński: „După un timp, a intrat Frahm şi le-a spus copiilor să se dezbrace. Văzând copiii cam nedumeriţi, le-am spus că trebuie să se dezbrace pentru că vor fi vaccinaţi încă o dată contra tifosului. L-am condus pe Frahm în dreptul uşii, astfel încât copiii să nu poată auzi ceva, şi acolo l-am întrebat în şoaptă ce urmează să se întâmple cu copiii. Frahm era, şi el, foarte palid şi a spus că trebuie spânzuraţi. Aş putea să născocesc acum o poveste şi să pretind că am fost un erou, că l-am ameninţat cu pistolul sau altceva de genul acesta, dar adevărul este altul. N-am mai discutat despre asta, căci, după părerea mea, copiii uy mai puteau fi salvaţi. Dacă m-aş fi comportat

32 E vorba de medicul Florenţei.

ca un erou, poate că aceşti copii ar fi murit ceva mai târziu, dar soarta lor nu mai putea fi schimbată. Acum ştiam ce sfârşit îngrozitor îi aştepta pe copii şi voiam să le uşurez cel puţin ultimele ceasuri. Aveam la mine morfină, o soluţie de 0, 2/20, O. Pentru a putea doza corect, am diluat flaconul cu 100 de grame de apă distilată. În felul acesta, puteam să dozez mai bine, ţinând seama de vârsta copiilor. M-am dus în faţa uşii încăperii, acolo unde se afla un scăunel pentru injecţii şi alături un alt scăunel. Am chemat copiii, unul câte unul. Ei se întindeau peste scăunel, şi eu le făceam injecţia în fesă, unde este cel mai puţin dureros. Fiecare copil se întorcea în încăperea în care se dezbrăcase şi intra alt copil. Dacă Frahm a spus că au stat culcaţi pe pat, nu-i exact. Au stat culcaţi mai târziu, când s-au simţit obosiţi. Pentru a-i face pe copii să creadă că este vorba într-adevăr de o vaccinare, luam mereu un ac nou. Fiecărui copil i-am injectat, după vârstă şi înălţime, 2 – 6 cm^3. Din cei 120 de cm^3 au rămas circa 20 de cm^3. Dozarea urmărea adormirea copiilor. Între timp, copiii se îmbrăcaseră la loc, pentru că socoteau vaccinarea terminată. Frahm le-a spus să se dezbrace din nou, fiindcă trebuia să li se mai facă baie. Cineva care a luat parte la multe execuţii spune în mod automat oamenilor să se dezbrace. Iar Frahm, mai puţin înzestrat mintal, îşi închipuia că oamenii nu pot fi spânzuraţi decât dezbrăcaţi. Aş fi putut să împiedic asta, dar, în zăpăceala mea, n-am mai pus preţ pe astfel de lucruri. Copiii au început să se simtă obosiţi, iar noi i-am culcat pe jos şi i-am acoperit cu hainele lor. În tot acest timp, Frahm a ieşit deseori din încăpere, şi am avut impresia că lua parte şi la execuţia bărbaţilor.

În privinţa copiilor, trebuie să spun că, în general, erau într-o stare destul de bună, în afară de un băiat de 12 ani, care era într-o stare foarte proastă. Ca urmare, acest băiaţ a adormit foarte repede. Mai rămăseseră treji şase

până la opt copii, ceilalţi dormeau deja. Ceea ce a urmat este atât de îngrozitor, încât îmi vine greu să vorbesc.

Dar trebuie s-o fac. Frahm l-a luat pe băiatul de 12 ani în braţe şi le-a spus celorlalţi: «Acum îl ducem în pat».

5 a dus cu el într-o încăpere aflată la o depărtare de

68 m de camera de aşteptare, în care văzusem un laţ atârnat de un cârlig. Frahm a băgat în acest laţ capul băiatului adormit şi apoi s-a agăţat de corpul băiatului cu toată greutatea corpului său, ca laţul să se strângă. Cât timp am funcţionat în lagăre de concentrare, am văzut multă suferinţă omenească şi devenism întrucâtva nesimţitor, dar copii spânzuraţi nu văzusem niciodată. Mi s-a făcut rău, am ieşit din clădire şi am mers pe jos, străbătând de câteva ori străzile din jur”.

În timp ce Trzebiński se simţea rău şi se plimba pe afară, Frahm continua să spânzure copiii. La interogatoriu, în faţa Tribunalului militar, Frahm a negat mai întâi, dar apoi a recunoscut crima lu’.

„*Copiii au plâns*?”

Apărătorul dr. Lappenberg: „Ce s-a întâmplat după ce li s-a administrat copiilor injecţia? Aţi spus că au adormit. Aşa a fost?”

Frahm: „Da”.

Lappenberg: „Ce s-a întâmplat după aceea?”

Frahm: „Au fost culcaţi într-o încăpere”.

Lappenberg: „Aţi văzut această încăpere?”

Frahm: „Au adormit şi nu s-au mai trezit”.

Lappenberg: „De unde aţi ştiut că erau morţi?”

Frahm: „Asta se putea vedea”.

Lappenberg: „Ce injecţie li s-a făcut?”

Frahm: „Nu ştiu”.

Lappenberg: „Aş vrea să vă avertizez, încă o dată, să spuneţi adevărul. Au murit în urma injecţiei, sau moartea lor a avut o altă cauză?”

Frahm: „Au murit în urma injecţiei. Câţiva au fost

spânzuraţi de o funie”.

Lappenberg: „Când s-a întâmplat asta şi cine i-a spânzurat?”

Frahm: „Îndată după aceea. Dr. Trzebiński şi cu mine am fost de faţă”.

Lappenberg: „Ce înseamnă «îndată după aceea»?” Frahm: „După un sfert de oră, când mai respirau încă. Nu mai ştiu precis”.[33]

Lappenberg: „Cine a pus ştreangul în jurul gâtului copiilor?”

Frahm: „Eu”.

Lappenberg: „Cine a dat ordinul să vă duceţi în beci?” Frahm: „Jauch. Oberscharführerul Jauch”.

Preşedintele: „Acest Jauch răspundea de comando sau mai era un ofiţer peste el?”

Frahm: „De acest comando răspundea el. Dar mai era un ofiţer peste el”.

Preşedintele: „Care era numele acelui ofiţer?”

Frahm: „Obersturmführer Strippel”.

Preşedintele: „Cât timp a durat operaţia de spânzurare a copiilor?”

Frahm: „Aproximativ zece minute”.

Preşedintele: „După părerea dumneavoastră, copiii erau foarte bolnavi, zăceau sau erau sănătoşi?”

Frahm: „Erau bolnavi, cei mai mulţi zăceau”. Preşedintele: „Copiii puteau să meargă?”

Frahm: „Da”.

Preşedintele: „Cine a adus fiecare copil în încăperea în care urma să i se facă injecţia?”

Frahm: „Au fost strigaţi”.

Preşedintele: „Şi fiecare copil a venit pe picioare?” Frahm: „Da. Unii au fost aduşi”.

Preşedintele: „Cine i-a adus?”

---

33 „Prozess Neuengamme“, idem, voi. I, p. 247—252.

Frahm: „Şi eu i-am adus”.
Preşedintele: „Copiii erau goi?”
Frahm: „Au fost dezbrăcaţi”.
Preşedintele: „Unde au fost dezbrăcaţi?”
Frahm: „În încăperea în care aşteptau”.
Preşedintele: „Copiii au plâns?”
Frahm: „Nu”.
Preşedintele: „Au fost spânzuraţi numai copiii care mai respirau?”
Frahm: „Da”.
Preşedintele: „Şi erau aproximativ zece?”
Frahm: „Nu mai ştiu exact”.
Preşedintele: „Şi copiii au fost spânzuraţi unul după altul sau mai mulţi deodată?”
Frahm: „Câte doi”.
Preşedintele: „Aşadar, au fost spânzuraţi câte doi deodată de acea conductă?”
Frahm: „Adulţii au fost spânzuraţi de conductă. Copiii au fost spânzuraţi de cârlige”.
Preşedintele: „Câţi copii au fost spânzuraţi deodată ide aceste cârlige?”
Frahm: „Unul”.
Preşedintele: „Nu doi?”
Frahm: „Erau două cârlige”.
Apărătorul dr. Halben: „În timp ce se petreceau aceste lucruri, l-aţi văzut în beci şi pe Obersturnaführerul Stripr pel?”
Frahm: „Da, era şi el acolo”.
Preşedintele: „Aţi auzit că, după aceea, SS-iştii au primit recompense şi ţigări şi băuturi?”
Frahm: „Noi am căpătat câteva ţigări. Şi şnaps”.
Preşedintele: „Cine a primit toate astea, ţigări şi şnaps?”
Frahm: „Oberscharführerul Jauch şi cu mine”.
Preşedintele: „N-a vorbit nimeni cu dumneavoastră după ce s-a terminat totul?”

Frahm: „Nu ştiu”.

Nici Trzebiński n-a vorbit, când s-a înapoiat după ce umblase pe străzi. Omorârea copiilor nu se terminase încă, Trzebiński: „Unii nu mai erau acolo. Alţii nu dormeau încă, şi m-au întrebat: «Ne duce şi pe noi acuşi în pat?» M-am dus în încăperea unde avusese loc prima spânzurare şi am văzut că o fetiţă atârna de un alt cârlig fixat în perete. Într-o boxă de lângă această încăpere, zăceau cadavrele a trei copii, printre care cadavrul băiatului care fusese spânzurat primul”.

Trzebiński le-a făcut o a doua injecţie cu morfină celor şase copii care mai erau încă treji. Apoi a aşteptat până ce au adormit toţi şi a plecat. Pe jos, până în Spaldingstrasse, pentru a rezolva acolo hârtiile bolnavilor. „Dar nu prea am reuşit”, a spus el, „căci gândurile mele erau tot timpul la Bullenhuser Damm”.

Acolo sosise între timp, pentru a doua oară, duba poştală. Adusese un nou transport de deţinuţi. Erau ruşi. Nu se cunosc numele lor, şi nimeni nu ştie exact câţi erau. „Circa 25”, a spus Unterscharführerul SS Speck în faţa Tribunalului militar britanic. Au fost aduşi din lagărul de concentrare din Spaldingstrasse. A operat comandoul lui Strippel. Jauch şi Frahm îi luau din maşină, în grupuri de câte patru, şi-i duceau în beciul şcolii, unde au fost spânzuraţi exact la fel ca prima grupă de ruşi, ca infirmierii şi medicii. În timpul acesta, Speck a rămas afară la maşină, ca şi şoferul Petersen. După ce au fost omorâţi opt ruşi şi urma să fie adus de la maşină al treilea grup de patru, ruşii au sărit brusc toţi din maşină, le-dti aruncat SSiştilor sare în obraz şi au încercat să fugă.

Speck: „Au ieşit strigând «Ura*, şi m-am pomenit cu un pumn de ăare în faţă. M-am înlăierat cu un deţinut şi, făcând uz de o armă de foc, l-am împuşcat. A trebuit să acţionez în legitimă apărare”.

Cel puţin trei soldaţi sovietici prizonieri au fost

împuşcaţi de Speck şi de ceilalţi SS-işti, în cursul acestei tentative de fugă. Unii au reuşit însă să evadeze; se presupune că au fost şase. Dacă au ajuns în patria lor, nu se ştie.

S-a luminat de ziuă. Trzebiński s-a dus din nou la şcoală. Mai avea de îndeplinit o formalitate, în calitatea sa de medic: să constate decesul deţinuţilor.

Trzebiński: „Am intrat în clădire, pentru a-i căuta pe copii. În încăperea în care fuseseră aceştia, nu mai era nicio fiinţă. Numai bagaje rămase. M-am îndreptat spre cameră în care avusese loc spânzurarea şi am găsit uşa încuiată. L-am luat la rost pe Frahm, care mi-a descuiat uşa. Toţi copiii zăceau acolo, şi fiecare copil avea pe gât semnul rămas de la spânzurare. Am examinat fiecare copil în parte ca să constat dacă este într-adevăr mort. După aceea, am trecut în încăperea cu bărbaţii spânzuraţi şi i-am examinat şi pe aceştia dacă sunt morţi. Cu asta s-a încheiat acest trist capitol. Apoi m-am înapoiat. N-am adresat niciun cuvânt vreunuia dintre cei ce fuseseră prezenţi la Bullenhuser Damm. Nu-mi venea să vorbesc”.

În realitate, n-a fost chiar aşa. Jauch a mărturisit într-un mod plauzibil că, după uciderea copiilor, Trzebiński a cerut mai întâi o ceaşcă de cafea tare, pe care a băut-o în camera lui, a lui Jauch. Apoi i-a poruncit lui Frahm să ardă îmbrăcămintea copiilor în soba cu cărbuni din baie. Maşina a plecat înapoi la Neuengamme. Dreimann şi Speck s-au aşezat în spate. În faţă, şoferul Petersen şi medicul Trzebiński, Jauch şi Frahm au rămas la Bullenhuser Damm şi au încuiat cadavrele. După care, s-au culcat. Asta s-a petrecut dimineaţa, între orele şase şi şase jumătate, la 21 aprilie. În timp ce, în beci, erau spânzuraţi copiii şi adulţii, la parterul şcolii se afla un bărbat, singurul civil care avea acces în acest lagăr de concentrare, portarul Wilhelm Wede. El a spus mai târziu că, în noaptea aceea, n-a auzit nimic din tot ce se întâmplase. A dormit. Dimineaţa, când a

mai pus lemne pe foc, a aruncat în sobă ce mai era pe acolo: jucării de lemn şi câteva păpuşi vechi.

Lagărul de concentrare strămutat pe mare

Ce-z de făcut cu copiii morţi?

Copiii erau morţi, dar cadavrele lor zăceau în încăperea încuiată din pivniţa şcolii de la Bullenhuser Damm. Dacă le-ar fi găsit englezii, ar fi constituit un cap de acuzare şi mai grav decât înainte: acum, se puteau vedea pe trupurile lor nu numai rănile experienţelor medicale, dar şi urmele spânzurării.

Este evident că Max Pauly, comandantul lagărului, nu chibzuise înainte de comiterea faptei unde vor fi făcute dispărute victimele decedate. Când Unterscharführerul SS Ewald Jauch i-a telefonat de la Bullenhuser Damm, la 20 aprilie, superiorului său Pauly, întrebându-l ce să facă cu cadavrele copiilor acum, după execuţie, comandantul a dat un răspuns evaziv. „Pauly mi-a ordonat să las cadavrele la Bullenhuser Damm până la noi ordine”, a declarat Jauch în faţa Tribunalului militar englez. „Am insistat că este imposibil să fie lăsate cadavrele în beci. Dar el mi-a explicat că nu s-a hotărât încă nimic în privinţa locului unde urmau să fie duse cadavrele”.

În noaptea următoare, cea din 21 spre *22* aprilie 1945, autocamionul poştal care adusese copiii la Hamburg în vederea execuţiei a mai venit o dată la Bullenhuser Damm. Jauch a relatat: „Cadavrele au fost transportate cu un autocamion de la Bullenhuser Damm la Neuengamme. Strippel a venit cu autocamionul, şi eu l-am luat pe el, precum şi pe ceilalţi oameni cu care venise şi i-am dus în pivniţă, arătându-le unde zăceau cadavrele. A doua zi, a telefonat Pauly şi s-a plâns că i-am predat lui Strippel cadavrele fără ordin. M-a ameninţat că mă va aduce în faţa Consiliului de război. Pauly era supărat că acele cadavre fuseseră trimise înapoi la Neuengamme. Cred că Pauly era supărat deoarece, cadavrele fiind readuse la

Neuengamme, exista posibilitatea ca unul sau altul să afle întreaga poveste”.

Ce a făcut Pauly cu cadavrele la Neuengamme a rămas neelucidat până astăzi. A dispus, oare, să fie arse în crematoriul de acolo?

Procurorul din Hamburg, dr. Helmut Münzberg, a audiat în această privinţă, după 21 de ani de la sfârşitul războiului, respectiv la 17 martie 1969, pe fostul Unterscharführer SS Wilhelm Brake. Acesta fusese şeful crematoriului din lagărul de concentrare Neuengamme. „Dacă era cocs suficient, arderea unui cadavru dura cam o oră, după câte îmi amintesc”, a declarat el în procesul-verbal. „Mi s-a imputat tocmai că arderea celor 20 de copii şi a celor vreo 30 de adulţi, chiar dacă au fost arşi doi sau trei copii în acelaşi timp într-un cuptor, trebuia să fi durat o zi şi o noapte. Mi s-a mai imputat că, în calitatea mea de şef al crematoriului, nu se putea să-mi scape faptul că în crematoriul meu au fost arse cadavrele unor copii, ceea ce nu era un lucru obişnuit. Chiar dacă incinerarea ar fi avut loc în orele de noapte, cei trei deţinuţi care lucrau la cele trei cuptoare ar fi trebuit să-mi raporteze în dimineaţa următoare. În orice caz, aşa s-ar putea crede”. Şi mai departe: „Faptul că au fost arse acele cadavre ar fi trebuit să-mi fie adus la cunoştinţă măcar de către deţinutul care supraveghea crematoriul şi care mi-ar fi prezentat registrul cu înscrierea arderilor… Aşadar, dacă în crematoriul meu ar fi avut loc o ardere reglementară a copiilor, ar fi trebuit ca eu să fiu neapărat încunoştinţat”.[34]

Oricât de îngrozitor sună această declaraţie, ea este fără echivoc. O „ardere reglementară a copiilor” nu a avut probabil loc. Se poate presupune că duba poştală cu cadavrele copiilor a părăsit din nou lagărul Neuengamme. Hamburgul era atunci o mare de mine. Erau multe cratere

34 Documentele anchetei în cazul lui Arnold Strippel şi al altora, p. 96—98, Arhivele de stat din Hamburg.

de bombe destul de încăpătoare pentru douăzeci de copii morţi.

În mai 1979, la 34 de ani de la uciderea copiilor, au început noi investigaţii. Când noi am relatat în revista „Stern" despre soarta copiilor de la Bullenhuser Damm, rudele s-au adresat senatorului pentru problemele juridice din Hamburg, Frank Dahrendorf, cerându-i să fie căutate cadavrele. Dar, până acum, nu s-a găsit nicio urmă a lor.

Ultimele victime sunt omorâte pe mare

Se apropia sfârşitul lagărului de concentrare Neuèngamme şi al întregului Reich german. Într-un răstimp de şapte anr fuseseră ucişi, la Neuengamme, 40.000 de oameni. Dar 10.000 de deţinuţi mai erau în viaţă. Zece mii de martori ai crimelor. Trebuiau lichidaţi, înecaţi în apa golfului Lübeck. Acest plan odios a reuşit.

Heinrich Himmler", Reichsführer SS", a dat ordin con* tel Ui Bassewitz-Behr, „Höheren SSund Hamburger Po* lizeiführer", să aducă deţinuţii din Neuengamme la Lübeck; Acolo urmau să fie îmbarcaţi pe ultimele* vapoare care le mai rămăseseră naziştilor.

Gauleiterul şi Reichsstatthalterul din Hamburg, Karl Kaufmann, care, pe lângă asta, mai era şi „Comisarul Reichului pentru marină", a confiscat fostul pachebot rapid de lux „Cap Arlona" de la Societatea de navigaţie hamburghezo-sudamericană (Hämburg-Südamerikanische Damfschiffarts-Gësellschift) şi cărgdbotul „Thielbeck" de la compania de navigaţie hamburgheză Knöhr und Burchard.

Evacuarea lagărului Neuengamme a surprins deţinuţii şi comitetul ilegal al deţinuţilor de sub conducerea foarte activului avocat belgian André Mandrycks. Era pregătită o răscoală armată. Maiorul sovietic Vasilii Bukreiev era conducătorul unui comitet militar compus din cinci persoane, care a organizat trei batalioane formate din deţinuţi. 21 de arme erau ascunse la uzina Metall werke. În lagăr existau trei pistoale. Fusese

conceput până în cele mai mici amănunte un atac asupra cazărmilor SS-iştilor şi a pazei puternice a lagărului însumând 800 de oameni. Dar răscoala urma să fie declanşată abia atünci când se va fi reuşit stabilirea unui contact cu englezii.

La 18 aprilie 1945, avusese loc o consfătuire a comitetului militar, din care făcea parte şi medicul ceh dr. Bogumil Doclik, cel care fusese obligat să extirpeze copiilor ganglionii. El a notat în jurnalul său personal: „În cadrul şedinţei, discuţia s-a înfierbântat. Ruşii au insistat pentru preluarea puterii cu armele. Ei spuneau că, dacă nu ne ridicăm cât mai repede posibil şi nu profităm de momentul favorabil al derutei conducerii lagărului, condamnăm întregul lagăr la moarte”[35].

Dar majoritatea a fost de părere că este încă prea devreme pentru răscoală. Şi astfel, deţinuţii au scăpat ultima şansă de elib. ei. are. Pentru că, imediat, au început transporturile. Organizaţia a fost destrămată. Întregul lagăr a fost condamnat la moarte. Deţinuţii au fost duşi, sub escortă, în vagoane d: e marfă, la Lübeck. Sute dintre ei au murit, de epuizare, încă pe drum.

Micul cargobot „Athen” a transportat deţinuţii până la vasul „Gap Arcona” ancorat la Neustadt, în golful Lübeck, având avarii la maşini. Avea şi combustibil puţin. Căpitanul Heinrich Bertram era un om curajos. A refuzat să preia deţinuţii. „Atât. en” a fost obligat să plece înapoi ja Lübeck cu prizonierii. Mai târziu, Heinrich Bertram va face o declaraţie consemnată într-un proces-verbal. „Pentru mine era un lucru de la sine înţeles să refuz primirea deţinuţilor, căci orice marinar având conştiinţa responsabilităţii sale ştia că este lipsit de răspundere să iei la bord oameni, şi încă într-un număr atât de masiv, în condiţiile riscului enorm al transportării lor pe mare în

35b urg, 1960.

timpul unui război modern, dacă nu există o necesitate inexorabilă” 3.

Căpitanul a rămas zile întregi ferm în refuzul său. „Athen” a trebuit să se întoarcă de două ori cu 2 300 de deţinuţi şi 280 de poliţişti SS la bord. La 26 aprilie, Sturmbannführerul SS Gehrig, şeful administrativ al lagărului de concentrare Neuengamme, a plecat împreună cu un comando SS spre „Cap Arcona”. Gehrig l-a ameninţat pe căpitanul Bertram că-l va aresta în cazul în care continuă să refuze primirea deţinuţilor. I-a spus chiar că are asupra lui ordinul de arestare. Drept urmare, căpitanul Bertram a încetat să se mai împotrivească. „Atunci m-am lămurit că nici moartea mea n-ar putea împiedica îmbarcarea pe vas a deţinuţilor şi, astfel, i-am declarat ofiţerului SS că, de aci înainte, trebuie să-mi declin din principiu orice răspundere pentru vasul meu”[36].

A început îmbarcarea. Pentru ca nimeni să nu poată fugi, Obersturmführerul SS Klebeck împreună cu Unterscharführerul Tümmel au adunat şi au pus sub cheie toate centurile de salvare.

Aproape 10.000 de deţinuţi se aflau, la 30 aprilie, pe cele trei vapoare ancorate acum, toate, în golful Lübeck. 4 600 pe „Cap Arcona”, 1998 pe „Athen” şi 2 800 pe „Thielbeck”. Oameni încordaţi la maximum, care presimţeau că fuseseră concentraţi aici în vederea exterminării. Moartea putea să le fie adusă de torpilele submarinelor germane sau de materialul explozibil existent pe vase. Dar nu s-a întâmplat aşa. Moartea le-a fost adusă de bombele şi gloanţele avioanelor britanice. Himmler le servise englezilor drept ţintă vapoarele supraîncărcate.

La 3 mai 1945, la orele 12, 30, căpitanul Nobmann, de pe vasul „Athen”, primeşte o radiogramă: comandantul

36 Goguel: „Cap Arcona“, idem, p. 27.

garnizoanei din Neustadt îi ordona să acosteze în port şi să mai preia alţi deţinuţi. La orele 13, 45 vasul a acostat la cheiul portuar Neustadt.

După trei sferturi de oră, la 14, 30, a început cea mai mare catastrofă navală a celui de-al doilea război mondial. O escadrilă de bombardiere britanice a survolat golful Lübeck. Unele au atacat vasul „Athen”, care a ripostat cu tragere antiaeriană. Trei bombe mici au nimerit vasul. Focul a fost oprit, şi a fost înălţat steagul alb. Cei 1998 de deţinuţi au sărit pe ţărm. Erau salvaţi.

Apoi, bombardierele au trecut la celelalte două vapoare. Martori oculari relatează că deţinuţii de pe punte au făcut semne avioanelor, agitând şepcile şi basmale albe. Jubilau, strigând „Freiheit”, „Liberté”, „Volnost”.

Dar englezii trăgeau şi aruncau bombe. Au nimerit mai întâi vasul „Thielbeck”, care s-a înclinat imediat transversal şi a început să se scufunde. „Cap Arcona” luase foc. Când deţinuţii au năvălit pe punte, avioanele s-au întors şi au tras cu arme de bord, timp de douăzeci de minute, după care au făcut cale întoarsă.

Din cei 2 800 de deţinuţi de pe „Thielbeck” au fost salvaţi 50. Ceilalţi au fost ucişi de bombe şi de împuşcăturile cu arme de bord, sau striviţi de greutatea punţii ce alunecase, sau s-au înecat în apa rece ca gheaţa. Cei 2000 de deţinuţi ascunşi sub puntea vasului n-au izbutit să ajungă sus. „Dacă vreunul reuşea să ajungă la o muchie a punţii, ceilalţi deţinuţi, atârnaţi de el ca nişte ciorchini de struguri, îl trăgeau din nou în jos, şi vasul, deja plin cu apă, şi-a luat victimele cu sine în adâncuri”, relatează unul dintre puţinii supravieţuitori[37].

Vasul s-a scufundat către orele 15, ducând cu el aproximativ 2.500 de deţinuţi, doi membri ai echipajului şi pe căpitanul John Jacobsen.

---

37 Citat din Goguel : „Cap Arcona“, idem, p. 57.

Niciunul n-a fost ucigaşul

Locuitorii din Neustadt nu le deschid victimelor uşa

Din cei 4 600 de deţinuţi de pe „Cap Arcona”, nu s-au salvat decât 306. Din cauza aceasta, s-a putut afla numai o mică parte din grozăviile petrecute la bordul vaporului care ardea. Pe puntea D, au ars 700 de oameni grav bolnavi şi muribunzi. În buncărele pentru banane, situate la nivelul cel mai de jos al vaporului, SS-ul îngrămădise prizonieri de război sovietici. Numai foarte puţini dintre aceştia s-au putut salva ieşind de acolo până sus, ceilalţi s-au sufocat şi au fost mistuiţi de flăcări. Odată cu ei, a pierit şi conducătorul politic al comitetului de deţinuţi, André Mandrycks.

Multe sute de oameni au încercat să se salveze, îmbulzindu-se pe scara vaporului, ca să ajungă sus. Dar tocmai atunci s-a prăbuşit coverta şi i-a îngropat sub ea. Doi deţinuţi francezi, Langlet şi Fougassier, au încercat să salveze un belgian, căruia nişte aşchii de bombe îi smulseseră ambele gambe. L-au cărat, pe o bucată de uşă, până pe puntea superioară. În timp ce căutau un pansament pentru el, a izbucnit panica, şi el a murit laolaltă cu mulţi alţii.

Majoritatea SS-iştilor a putut să sară peste bord. Ei îşi putuseră lua centurile de salvare din boxa lor. Unii dintre ei au încercat, până în ultima clipă, să-i oprească, cu armele, pe deţinuţii din vaporul arzând ce căutau să ajungă sus pentru a se salva. Doi deţinuţi, Heinrich Mehringer şi Aleksander Machnev, au văzut cu ochii lor cum un SS-ist, trăgând în deţinuţi cu cele două pistoale pe care le avea în mâini, încerca să le bareze drumul spre puntea superioară.

Când i s-a isprăvit rezervă: de gloanţe, masele de oameni cară împingeau de la Spate l-au doborât şi i-au călcat în picioare omorându-l

Alţi SS-işti au fost omorâţi cu drugi de fier sau cu

măciuci; printre ei, şi Unterscharführerul SS Peter Wiehagen, unul din ucigaşii de la Bullenhuser Damm.

Deţinutul Heinrich Mehringer descrie cum a reuşit să se salveze: „Spatele şi capul îmi şi fuseseră cuprinse de flăcări, dar, din cauza groazei, focul nu-l mai simţeam fierbinte, ci rece. În această situaţie desperată, şi în ultima clipă, am văzut deasupra mea o ţeavă de oţel care servea la întinderea prelatelor. Abia am reuşit să ajung ţeava cu braţul întins şi, cu o singură mână, făcând un efort supraomenesc, irt-am săltat. Am ajuns, astfel, să mă ridic deasupra capetelor mulţimii de oameni îngrămădiţi. Vreo zece bărbaţi au avut norocul să mă mai poată urma, după care pârjolul a înghiţit grămada de oameni. Ca să ne salvăm viaţa, alergam pe capetele camarazilor ca pe un bulevard. Ajunşi la balustradă, am sărit repede în afara punţii, coborând pe o mică punte cu bărci... Toţi camarazii noştri au ars pe puntea de deasupra noastră. După scurt timp, focul n-a mai avut cu ce să se alimenteze. Domnea o linişte de mormânt. De îndată ce am putut, am încercat să vedem ce se întâmplase. Un tablou înspăimântător s-a oferit privirilor noastre: peste două sute de oameni arşi, carbonizaţi, sudaţi într-o masă informă”.[38]

Bărcile de salvare ale vaporului nu reprezentau vreo salvare. Numai trei puteau fi lăsate la apă, dar ele se răsturnau, pentru că cei ce se înecau se agăţau de bordaj asemenea unor uriaşi ciorchini. A patra barcă mai atârna încă de bordaj când focul a ars odgonul. S-a prăvălit în apă, omorându-i pe cei ce înotau.

La o oră după atacul britanic, „Cap Arcona” s-a aplecat în partea babordului, s-a răsturnat şi a tras în adânc câteva sute de oameni care supravieţuiseră focului. Epava îşi înălţa tribordul opt metri peste suprafaţa apei.

Peste trei sute de oameni au reuşit să se caţere iarăşi

38a Heinrich Mehringer : „Cap Arconaîn „Neuengamme-Informationen“, nr. 18. Hambuirjg, 1962.

pe scheletul vaporului, care, în partea să superioară, era încă foarte fierbinte. Numai cine găsea o sdndurî se putea menţine acolo.

Acum, în sfârşit, după o oră şi juffiătate de la începutul atacului, comandantul garnizoanei din Neustadt, căpi1 tanul de fregată Schmidt, a trimis în golful Lübeck pentru o operaţie de salvare două ambarcaţiuni de deminare. Dar ambarcaţiunile nu luau decât soldaţi şi marinari germani. Deţinutul sovietic Aleksander Machnev a încercat zadarnic să se salveze într-o astfel de barcă: „Nemţii îi loveau peste mâini pe cei care se agăţau şi îi aruncau, fără milă, înapoi în apă... Nemţii au început chiar să tragă, să tragă în camarazii noştri care se zbăteau în apă. împuşcaţi de armele automate, aceştia se duceau la fund, fără să scoată măcar un strigăt”.[39]

S-au găsit totuşi câţiva marinari germani care s-au arătat mai omenoşi. „Eu am reuşit”, scrie fotograful Paul Stassek, „să determin un tânăr marinar aflat lângă balustradă să mă tragă la bord, ceea ce a fost foarte greu. Eram complet epuizat şi, în plus, rănit la mâna dreaptă. Pentru a scăpa de alte atacuri aeriene, am plecat la staţia de cercetări marine Pelzerhaken”[40].

Printre cei care n-au fost luaţi la bord, a fost şi actorul Erwin Geschonnek. El a izbutit să înoate înapoi până la vapor şi să se urce încet pe el, ţinându-se de lanţul ancorei. Asta a durat o oră întreagă. Apoi, pe jumătate îngheţat, a stat pe scheletul vasului, împreună cu ultimii trei sute şase oameni de – pe „Cap Arcona”. O ploaie cu ninsoare, rece ca gheaţa, a început să cadă din cer. Se întunecase. La orele 19, au sosit nişte ambarcaţiuni. Nu mai erau germani, ci englezii care ocupaseră între timp

---

39* Goguel: „Cap Arcona“, idem, p. 65—66.

40 Lagergemeinschaft Neuengamme : „So ging es zu Ende“, idem, p. 66.

localitatea Neustadt. Ei i-au luat de pe epavă pe supravieţuitori, i-au învelit în pături şi i-au dus la ţărm. La Neustadt.

În port, se aflau treizeci până la patruzeci de cutere pescăreşti. Niciunul măcar nu pornise în larg să dea ajutor oamenilor de pe vapoarele ce se scufundau în golf. Când cei salvaţi au sosit seara în oraş, majoritatea locuitorilor au zăvorât uşile caselor. N-au deschis nici când s-a bătut la uşă, nici la apelurile de ajutor. Dar s-au găsit câteva duzini de familii care le-au dat deţinuţilor din lagărele de concentrare, înfometaţi şi îngheţaţi, îmbrăcăminte şi mâncare, primindu-i în locuinţele lor. Şi la Neustadt se mai găsea ici-colo puţină omenie.

Citat din Rudi Goguel: „Cap Arcona”. Frankfurt, 1972, p. 26.

Comandantul lagărului de concentrare fură de la Crucea Roşie

Dacă ar fi avut conştiinţa responsabilităţii unui ofiţer prusac, despre care pomenea atât de des comandantul lagărului de concentrare Pauly, el ar fi trebuit ca, în ziua aceea, să se afle pe „Cap Arcona” şi să se scufunde odată cu vaporul. Aşa a declarat locţiitorul şefului Gestapoului din Hamburg, un anume Sturmbannführer SS Rickert, în faţa Tribunalului militar britanic.

Apărătorul dr. König: „Aceşti oameni mai erau încă sub ordinele lui Pauly?”

Rickert: „Da”.

König: „Îl considerau, deci, pe Pauly drept comandantul oamenilor de pe vas?”

Rickert: „Da”.

König: „Răspunderea lui pentru aceşti oameni nu încetase?”

Rickert: „Nu, după câte ştiu eu”.

König: „Aş vrea să lămurim bine acest lucru. După părerea dumneavoastră, oamenii aceia se mai găseau

atunci sub comanda lui Pauly? Şi el era cel care răspundea ca ei să ajungă la locul de destinaţie final?”

Rickert: „El trebuia să execute ordinele generalului Bassewitz-Behr şi era, deci, răspunzător de executarea lor”.

König: „Dintre sarcinile lui Pauly ar fi făcut parte supravegherea evacuării acestui mare număr de prizonieri de la Lübeck pe vapoare? îndatoririle sale presupuneau acest lucru?”

Rickert: „Consider asta ca de la sine înţeles”[41].

Numai că Pauly avea altceva de făcut în acele zile. El supraveghea un ultim comando de deţinuţi, care îndepărta, la Neuengamme, urmele crimelor sale. Au fost arse 400 de kilograme de acte, iar în faţa crematoriului a fost atârnată o placă: „Loc de dezinfectare”. Spânzurătoarea a fost tăiată în bucăţi cu ferăstrăul şi arsă. Barăcile au fost curăţate şi văruite proaspăt. Trebuiau să facă impresie bună englezilor, şi chiar aşa s-a întâmplat, la 5 mai 1945, când cel dintâi soldat britanic, locotenentul Charlton din Folkestone, a păşit în fostul lagăr de concentrare Neuengamme:

„Am făcut o percheziţie rapidă a barăcilor pentru deţinuţi, pe care le-am găsit mai mult sau mai puţin curate şi în ordine. Nu era nimeni. Făcea impresia că fuseseră curăţate în grabă” 6.

Comandantul lagărului a dispus să fie încărcate într-un autocamion 2000 de pachete rămase de la Crucea Roşie suedeză. Administratorul cantinei, Jacobsen, a plecat cu autocamionul la Wesselburen, localitatea în care domicilia Pauly. Acolo, autocamionul s-a oprit în faţa casei din Ekenesch 2, unde locuiau socrii lui Pauly, şi a descărcat o parte din cele 400.000 de ţigarete, 20.000 de tablete de ciocolată şi 20.000 de pacheţele de cafea şi ceai. Pauly şi

41 Proces-verbal britanic JAG 145, vol. II, ziua a 18-a, p. 87.

Jacobsen, care avea un birt, au împărţit între ei prada furată.

La 3 mai, comandantul lagărului de concentrare a plecat cu maşina sa de serviciu, mai întâi la Wesselburen şi apoi mai departe, la Flensburg, unde s-a ascuns în casa cumnatei sale, Anita Knuth, în Sankt-Jürgens-Platz colţ cu Ulmenstrasse. A aruncat uniforma cu cap de mort şi s-a îmbrăcat civil.

La 15 mai, pe la orele 23, au sunat la uşă doi civili. Doamna Knuth a deschis, şi aceştia au întrebat: „Max Pauly este aici?" Ştiau că este acolo. Erau doi urmăritori ai criminalilor de război şi făceau parte din armata engleză. L-au arestat şi l-au dus în lagărul de internare Neumünster.

Tot acolo l-au dus englezii şi pe Rottenführerul SS Johann Frahm, acela care spânzurase copiii în beciul şcolii. El se ascunsese în satul său natal Kleve, lângă Heide, în Holstein. Pe Unterscharführerul Willi Dreimann şi pe Rottenführerul Adolf Speck i-au arestat în regiunea Lübeck şi i-au transportat, de asemenea, la Neumünster. De fapt, Unterscharführerul Ewald Jauch ar fi trebuit să ducă, împreună cu el, deţinuţii la Marea Baltică. Dar, în loc de asta, Jauch, îmbrăcat în civil, a preferat să fugă acasă, la Schwennigen, în Pădurea Neagră, unde a stat ascuns în casa părintească, pe Hauffstrasse 17, până a apărut poliţia militară, care l-a arestat şi l-a dus în lagărul de internare britanic Eselsheide lângă Paderborn.

Mai rămăseseră trei nedescoperiţi: Obersturmführerul Arnold Strippel, medicul SS Kurt Heissmeyer şi dr. Alfred Trzebiński.

6 Lagergemeinschaft Neuengamme: „Se ging es zu Ende", idem, p. 68.

Drăgălaşii de „camarazi de idei" ajută un ucigaş

Trzebiński a fost prins în februarie 1946. El încărcase cu pachete ale Crucii Roşii suedeze o ambulanţă şi fugise

cu ea din Neuengamme. Prin mijlocul jalnicului puhoi în care mergeau de-a valma trupele germane învinse, refugiaţii din regiunile distruse de bombardamente şi prizo? nieri, trecea ucigaşul cu maşina sa cea mare. În jurnalul său personal, se va plânge, după aceea, că, în timpul atacurilor aeriene engleze, a trebuit să oprească şi să sară în şanţ, „căci, în această fază aspră a războiului, nu se ţipea seama de Crucea Roşie şi de Convenţia de la Geneva. Cu ţăranii la care am tras am mai petrecut câteva zile frumoase, le-am dăruit la plecare tot felul de lucruri bune, de pildă un aparat de radio, o haină îmblănită pentru şoferi etc., pe care nu mă înduram să le las inamicului; urma, doar, să ne predăm undeva sau să ne ascundem, deoarece de jur-împrejur erau englezi şi până şi ultima bucăţică de pământ german ajunsese, între timp, lipsită de libertate”. Aşadar, chiar şi în celula morţii, folosea cuvintele „lipsită de libertate”, fiindcă veniseră aliaţii şi le luaseră SS-iştilor ca el puterea.

Trzebiński s-a ascuns la Husum, la camarazi de-ai lui de idei. Ei va nota: „După o matură chibzuinţă, am hotă-i rât, în ceea ce priveşte persoana mea, să mă ascund în primul rând în – „oraşul cenuşiu*”, cunoscut din tezaurul de nuvele al lui Storm. Am fost primit cu prietenie şi, graţie unui sprijin acordat cu dragoste şi generozitate, după numai câteva zile, am schimbat uniforma şi insignele SS cu cele ale Wehrmachtului şi am primit gradul de medic de regiment al Wehrmachtului în lazaretul de rezervă de acolo”.

Începuse deja să creadă că totul a fost dat uitării. Medicul de regiment Trzebiński a aranjat să fie transferat la un lazaret din Hamburg şi, de acolo, a trecut ca medic militar în lagărul britanic de triere de la Hesedorf, lângă Neumiinster. În jurnalul său personal, notează: „Totul mergea excelent. Am fost încadrat în rândul personalului medical german de bază, nimeni nu m-a întrebat de actele

mele. Mi-am primit solda – uniforma mea cu semnele distinctive, împrumutate, ale Wehrmachtului mă legitima cu prisosinţă. Niciun om din Heşedorf, fie englez, fie soldat sau civil german, n-a bănuit, până în ultima clipă, că, sub uniforma nevinovată de medic de regiment, se ascundea un conducător SS urmărit, proscris, scos în afara legii. În cameră de alături, eră instalat un birou al Intelligence Serviciului, care avea sarcina, între altele, să prindă oameni la mine. Nici ei tt-au avut vreo bănuială şi erau în cele mai bune relaţii cu mine. Cu prilejul examinărilor în vedercă eliberării, un locotenent-colonel canadian de la Intelligence Service m-a însărcinat pe mine să observ tatuajele indicând grupa de sânge pe care o aveau pe partea interioară a braţului stâng cei aparţinând SS-ului şi după care puteau fi recunoscuţi, chiar dacă purtau uniforme străine. În cazul meu, el a dat, fără să ştie, oile în paza lupului: am rămas orb faţă de culoarea albastră a tatuajelor... În ce mă priveşte, îmi pierdusem propria grupă de sânge încă în – „oraşul cenuşiu*, datorită cuţitului unui coleg şi camarad amabil. Numele lui trebuie să rămână necunoscut”.

Există destui Trzebiński care, procedând în felul acesta, nu au fost stânjeniţi în activitatea lor. Între timp, medicul şi-a adus soţia şi fiica şi a găsit o locuinţă la Hesedorf, în hanul Wiilpem. Se decisese să lucreze iar ca medic. Nu mai prevedea o pedeapsă. Nu ştia că englezii creaseră la Bad Oelynhausen o comisie de investigare a crimelor de război, „Wăr Crimes Investigation Te-am”. Acolo, numele lui Trzebiński era notat pe o listă de urmărire întocmită de maiorul englez Anton Walter Freud. Acesta vorbea excelent germana: era un nepot al lui Sigmund Freud, născut în Austria şi emigrat la Londra. Bunica lui din partea mamei rămăsese la Viena, unde naziştii o arestaseră şi o trimiseseră mai întâi la Terezin, iar după aceea la Auschwitz, unde o gazaseră. Avea peste

80 de ani.

Acum, nepotul se reîntorsese. Prea târziu însă pentru a-şi mai putea elibera bunica. Dar îi avea în faţa ochilor pe ucigaşii ei: Hoss, comandantul de la Auschwitz, dr. Bruno Tesch, fabricantul hamburghez care vânduse pentru Auschwitz gazul „Ciclon-B". „Toţi oameni neînsemnaţi, obişnuiţi, pe care-i poţi întâlni oriunde, fără să bănuieşti ce au săvârşit", îşi aminteşte astăzi Anton Walter Freud.

Maiorul Freud a descoperit că urmele medicului de garnizoană Trzebiński duc la Hesedorf. Medicul SS a fost arestat la 1 februarie 1946 şi dus în lagărul criminalilor de război Westertimke. În jurnalul său, Trzebiński s-a plâns: „În prin Mlil1 rââd, fii s-a impus nouă, „porcilor de nazişti*, respectarea distanţei dintre noi şi soldaţii aducători de cultură ai puterilor învingătoare: la treizeci de paşi înainte şi la treizeci de paşi după trecerea unui soldat britanic, trebuia să te opreşti şi să stai drepţi. Asta era mai mult decât s-a cerut vreodată într-un lagăr de concentrare german drept obligaţie de salut".

Au început interogatoriile: Ce ştie el de soarta celor douăzeci de copii evrei? Absolut nimic, a pretins Trzebiński. Dar, la vremea aceea, Anton Walter Freud ştia deja că Trzebiński fusese de faţă când copiii au fost luaţi cu autocamionul de la Neuengamme, în ziua de 20 aprilie 1945. Căci deţinuţii eliberaţi de la Neuengamme relataseră trupelor engleze despre destinul celor douăzeci de copii. Ce-i drept, nimeni nu ştia ce se mai întâmplase cu ei, dar cine i-a luat de acolo, aceasta o ştiau deţinuţii cu precizie: Trzebiński, Wiehagen şi Speck. Ei au insistat pe lângă englezi să-i interogheze pe SS-işti despre soarta copiilor.

Speck mărturiseşte: „*Transportul morţii a avut loc*e (

Speck a fost primul care a recunoscut că are cunoştinţă de soarta copiilor. La 9 martie 1948, în lagărul Neumunster, în faţa căpitanului britanic H.P. Kinsleigh, el a

declarat sub jurământ[42]:

„Spre sfârşitul lui aprilie 1945, cred că era în 20, seara, pe la orele 8, mă aflam în camera mea. Am primit de la un SS-ist ordinul să vin imediat la Thumann, în lagărul de internare. Unterscharführerul Wiehagen, care era la mine în cameră, a primit acelaşi ordin. Ne-am prezentat la camera de lucru a şefului blocului. Erau acolo Thumann şi Dreimann. Thumann mi-a dat ordin să însoţesc până la Hamburg un transport de copii pentru Crucea Roşie suedeză.

Către orele 8, 30 seara, duba poştală a lagărului Neuengamme s-a oprit în faţa infirmeriei. Au fost încărcaţi în maşină circa douăzeci de copii. Doi supraveghetori deţinuţi însoţeau copiii. Alţi şase deţinuţi au fost, şi ei, urcaţi în maşină. Wiehagen şi cu mine a trebuit să ne suim în maşină la spate. Dreimann şi Trzebiński se aşezaseră în faţă, lângă şoferul Petersen.

42 Proces-verbal de interogatoriu. In posesia autorului,

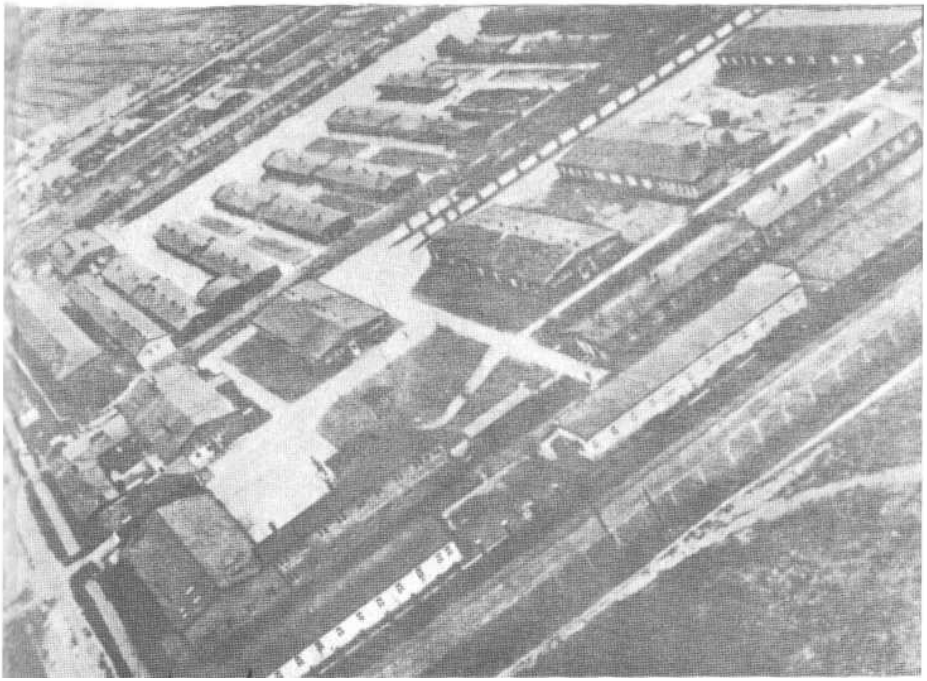

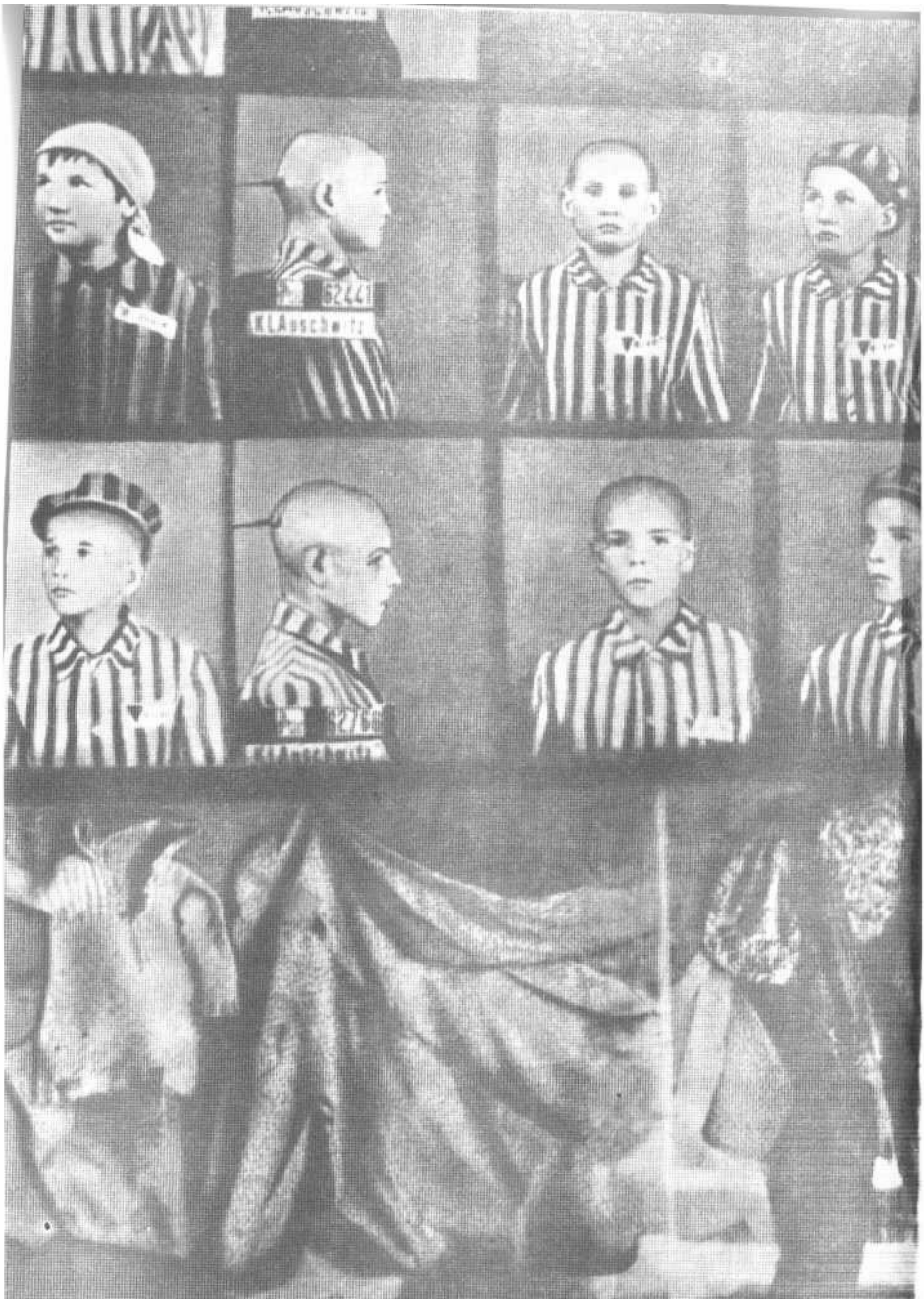

Un perete al expoziţiei aflate în actualul Hg Muzeu Auschwitz prezintă ce a mai rămas de la copiii ucişi: fotografii de fişier şi câteva 1 obiecte de îmbrăcăminte.

La 27 ianuarie 19*5 când Armata sovietică a eliberat lagărul de concentrare Auschwitz, nu mai rămăseserî în viaţă, decât 300 de copii.

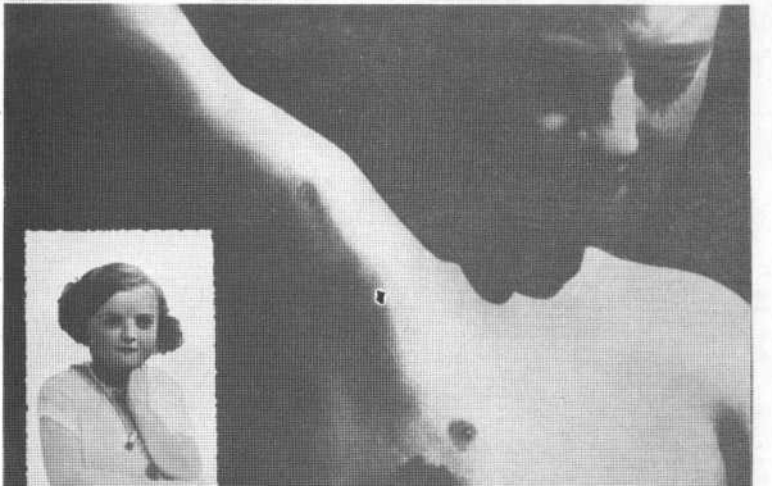

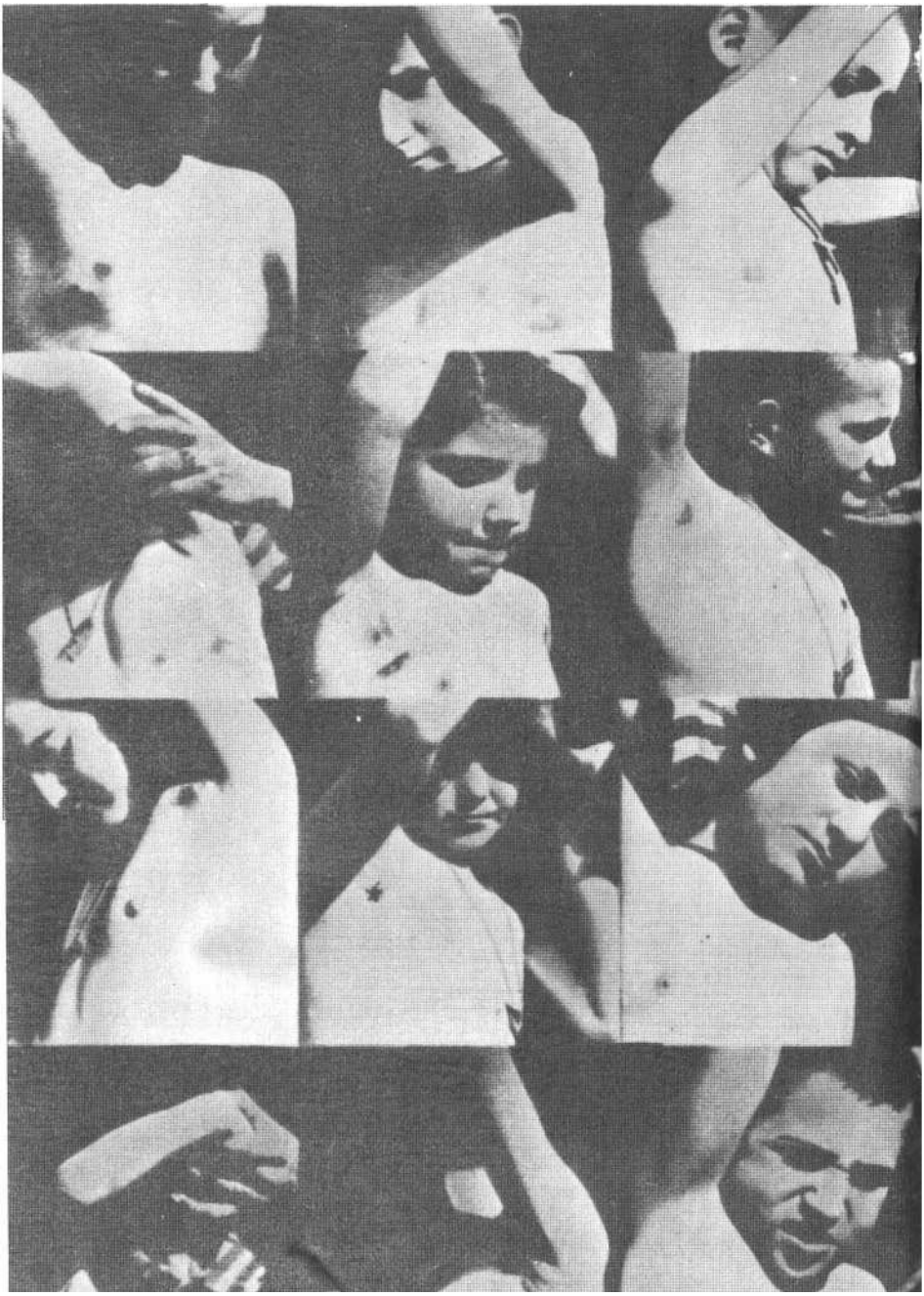

După ce le-au fost îndepărtaţi ganglionii axilari, cei douăzeci de copii au trebuit să se lase fotografiaţi de către fotograful SS-ului.

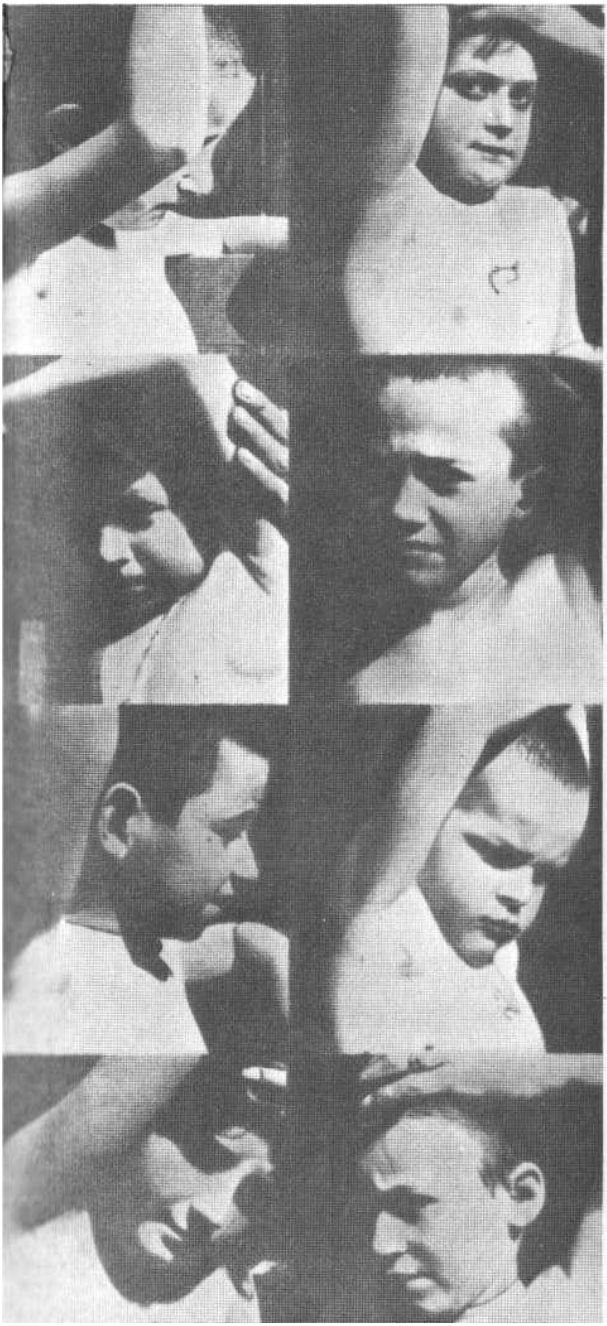

Josef Schmidt. Heissmeyer a luat cu el, la Hohenlychen, fotografiile acestea, ascunzându-le acolo într-o ladă de zinc, înainte de venirea sovieticilor. Lada de zinc, îngropată în pământ, a fost regăsită după 19 ani de la terminarea războiului. Filmele au mai putut fi folosite.

20 April 1945

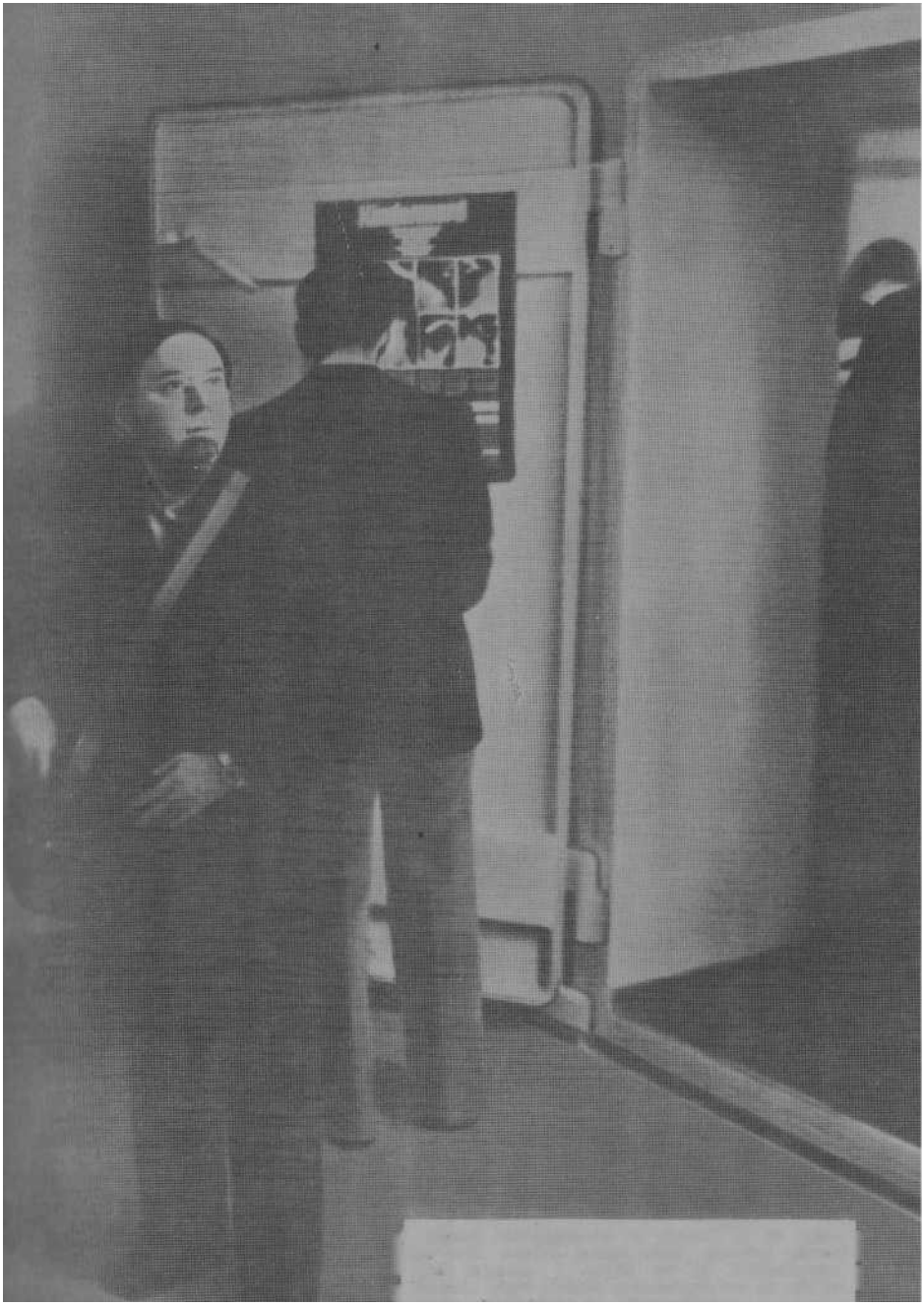

gg Henri Morgenstern a vizitat, la 20 aprig 1 lie 1979. pentru prima oară, pivniţa (devel nita muzeu) a şcolii de la Bullenhuser g Damm, unde fusese spânzurată, cu 34 ani în 1 jt urmă, verişcara sa Jacqueline.

Aşa arăta Mdnckebergstrasse din Hamburgul bombardat la 20 aprilie 1945. Nu departe de această stradă au fost asasinaţi, în seara acelei zile. cei douăzeci de copii.

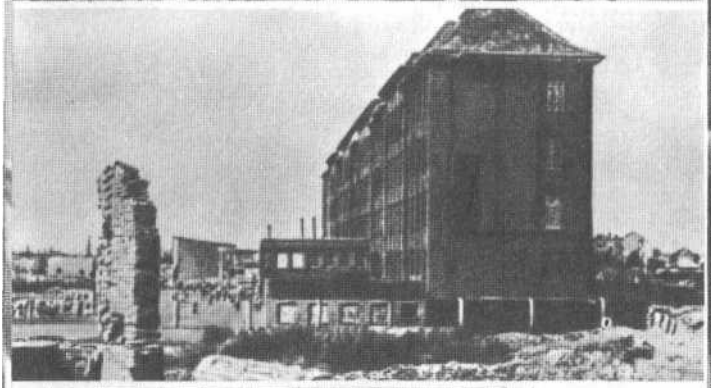

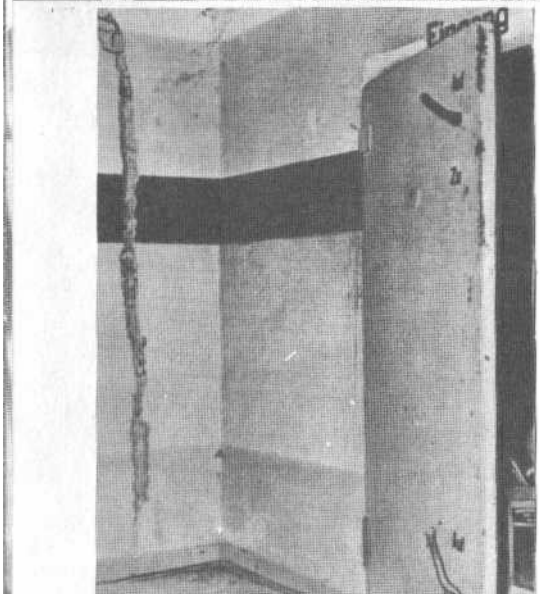

Şcoala de la Bullenhuser Damm din Hamburg. În timpul războiului, a fost sediul unui detaşament exterior al lagărului de concentrare Neuengamme. În prezent, este iar şcoală.

Acesta este locul crimei: în adăpostul antiaerian al şcolii au fost spânzuraţi, în ziua de 20 aprilie 1945, douăzeci de copii evrei şi douăzeci şi opt de adulţi, francezi şi sovietici.

III

Criminalii de la Neuengamme au fost condamnaţi la moarte în Procesul de la Curiohaus ce a avut loc în anul 1946. Numărul 1: comandantul lagărului Neuengamme, Max Pauly. Numărul 3: Schutzhaftlagerführeriil Thumann. Numărul 5: Unterscharführerul SS Wilhelm Dreimann. În

faţă, în partea dreaptă: apărătorul lui Pauly, dr. Wessing.

Alfred Trzebiński, medic şi Hauptsturmführer SS, în cadrul depoziţiei sale de martor, a declarat în scris că injecţiile cu morfină, administrate de el copiilor, ar fi fost o faptă umană.

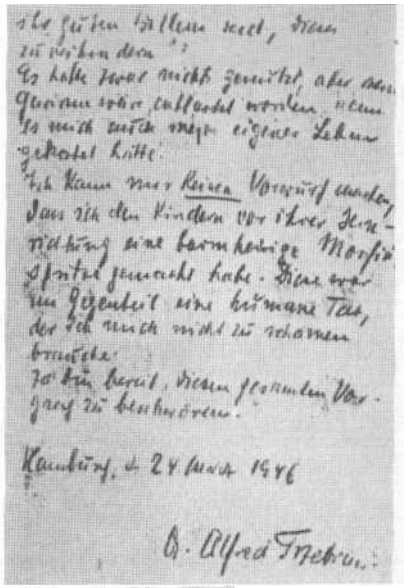

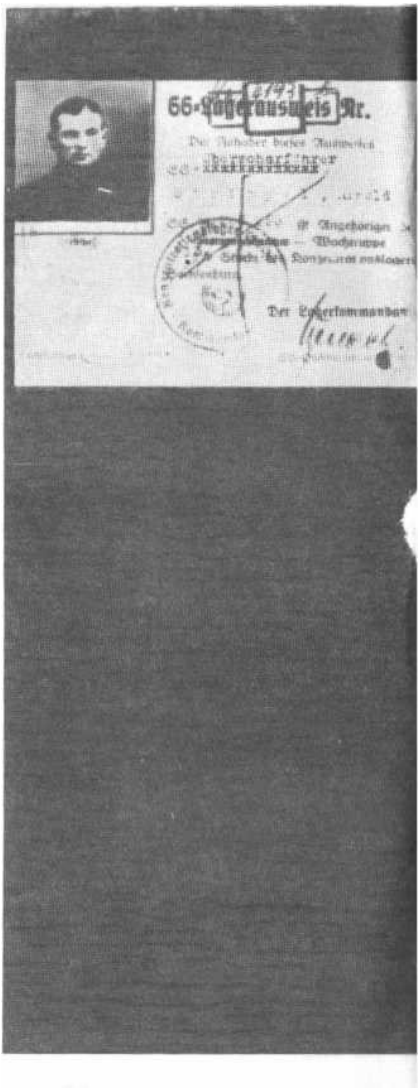
66. Lagerausweis Nr.

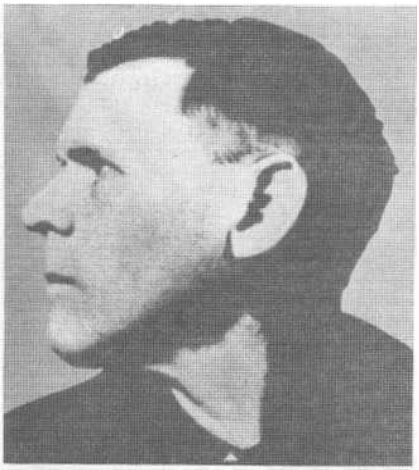

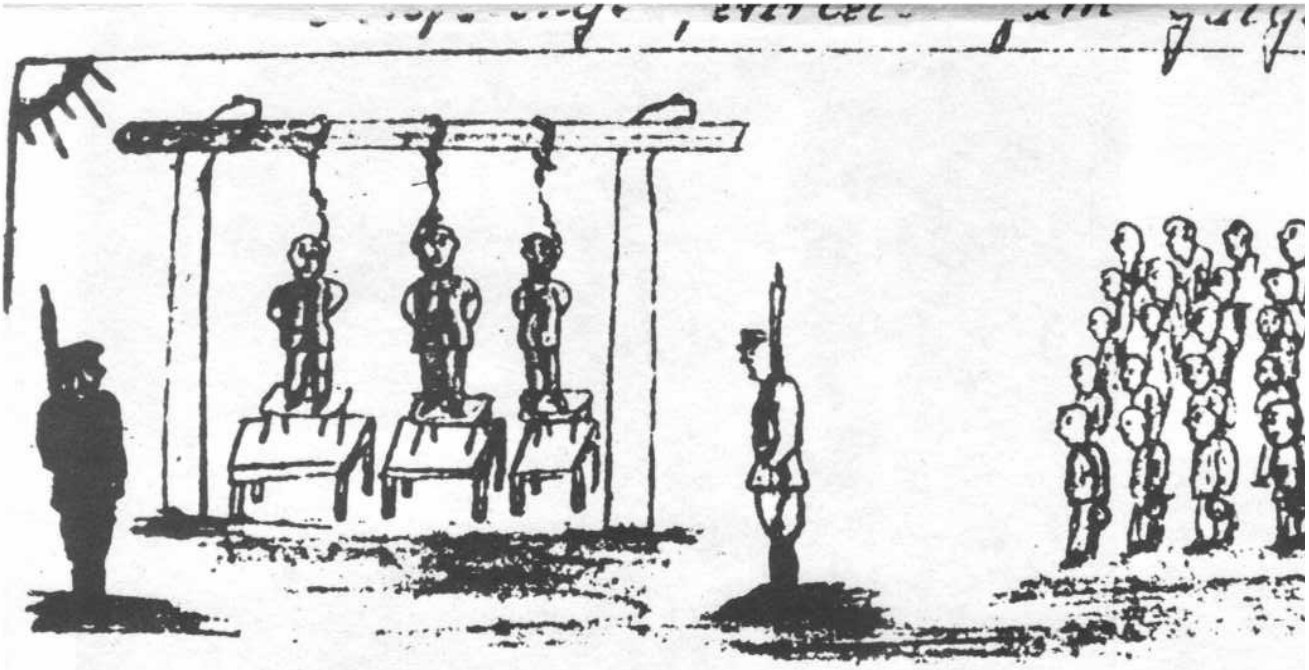

Astfel a înfățișat un copil necu
lagărul de concentrare Terezin viaț
zilele de acolo.

Am ajuns către orele 11 noaptea la şcoala de la Bullenhuser Damm. Mai întâi au coborât adulţii, care au intrat în şcoală împreună cu Dreimann şi Trzebiński. Eu, Petersen şi Wiehagen am rămas în maşină. Johann Frahm şi Ewald Jauch erau acolo când am sosit noi. Amândoi au intrat în şcoală odată cu Dreimann şi Trzebiński şi cei şase deţinuţi.

Apoi, Trzebiński, Frahm şi Jauch i-au lăsat în şcoală pe cei douăzeci de copii, împreună cu cei doi supraveghetori deţinuţi.

După vreo jumătate de oră, către miezul nopţii, a venit Trzebiński şi, cred, şi Dreimann şi ne-au dat ordin, lui Wiehagen, lui Petersen şi mie, să ne urcăm în maşină. Am plecat la detaşamentul exterior din Spaldingstrasse. Trzebiński a coborât şi, nu după mult timp, au fost introduşi în maşină 25 până la 30 de ruşi. Ne-am întors cu ei la şcoala de la Bullenhuser Damm.

Wiehagen, Petersen şi cu mine am rămas la maşină, Trzebiński şi Jauch au dus patru sau şase ruşi în şcoală. După o jumătate de oră, Trzebiński şi Jauch au revenit şi au băgat în şcoală alţi patru ruşi. După o altă jumătate de oră, Trzebiński şi Jauch au venit din nou şi au vrut să ia alţi patru prizonieri. Wiehagen stătea în stânga maşinii, eu, în dreapta, la o distanţă de circa un metru jumătate.

Prizonierii au refuzat să coboare. Trzebiński a repetat ordinul. Prizonierii au încercat să evadeze. Au sărit jos toţi în acelaşi timp şi ne-au aruncat ceva în ochi, presupun că era sare. Am fost orbiţi pentru câteva clipe. Ne-am încăierat, am făcut uz de arme. Eu am ucis un rus, Wiehagen doi, iar şapte au scăpat. Ceilalţi au fost duşi, imediat, în şcoală de Jauch şi Trzebiński. Petersen a rămas la maşină, iar Wiehagen şi cu mine am primit ordinul să-i căutăm pe cei fugiţi.

I-am căutat pe cei şapte până dimineaţa la orele 4 sau 5. Am venit înapoi fără să-i fi găsit. Când am sosit,

Trzebiński era la maşină. Ne-a dat ordin să ducem în pivniţă cadavrele celor trei care fuseseră împuşcaţi. Acolo a trebuit să dezbrăcăm cadavrele. Cadavrele celorlalţi ruşi, care erau complet dezbrăcaţi, zăceau deja în pivniţă. N-am văzut urme de violenţă la aceste cadavre. N-am văzut în pivniţă cadavre de copii.

Împreună cu Petersen şi Wiehagen i-am aşteptat vreo jumătate de oră pe Trzebiński şi Dreimann. Către orele 8[43]

dimineaţa, am plecat înapoi la Neuengamme. Jauch şi Frahm au rămas acolo”.

În aceeaşi zi, a făcut o declaraţie în faţa căpitanului Kinsleigh şi Itottenführerul SS Johann Frahm. El a fost mai precis şi a recunoscut asasinarea copiilor. Dar a aruncat principala vină pe Trzebiński, pe care englezii nu-l găsiseră încă la ora aceea. „Copiii au trebuit să se dezbrace într-o încăpere din pivniţă. În ce-l priveşte pe Trzebiński, el a fost cel care le-a făcut, la rând, câte o injecţie în inimă. Copiii mureau imediat. Cadavrele au fost ridicate, în ziua următoare, cu un camion” 8.

În acea fază, Anton Walter Freud a preluat el însuşi interogatoriile. Era un om liniştit, care lucra temeinic. Audia mereu SS-iştii prinşi, punându-le sub ochi declaraţiile celor prinşi odată cu ei. Descrierile privind uciderea copiilor deveneau tot mai precise. Frahm declara acum că acel comando n-a plecat direct la Bullenhuser Damm, ci, mai întâi, în Spaldingstrasse, la Obersturmführerul SS Strippel, care urma să supravegheze execuţia. Şi că Trzebiński nu i-a omorât pe copii cu o injecţie în inimă, ci i-a ameţit numai cu injecţii cu morfină; a recunoscut că acei copii au fost apoi spânzuraţi.

Anton Walter Freud a continuat să-i interogheze pe SS-işti chiar şi după ce începuse procesul împotriva

---

43 — Medicul SS şi copiii

principalilor vinovaţi de la Neuengamme. La 2 mai 1946, Johann Frahm a făcut să apară în procesul-verbal cea mai exactă descriere a asasinării copiilor:

„Kommandoführer în lagărul Bullenhuser Damm era Oberscharführerul Jauch, Ştiitzpunktleiter a fost Strippel… M-am dus jos în pivniţă, unde erau adunaţi cei nou veniţi. Erau vreo douăzeci de copii între 12 şi 16 ani. Unii păreau să fie bolnavi. În afară de copii, se mai aflau în pivniţă dr. Trzebiński, Dreimann şi Jauch. Strippel intra şi el din când în când. Copiii trebuiau să se dezbrace într-o încăpere din pivniţă, după care erau duşi într-o altă cameră, unde dr. Trzebiński le făcea o injecţie, aşa că adormeau repede. Cei care, după injecţie, mai dădeau semne de viaţă erau duşi într-o altă cameră. Li se punea o funie în jurul gâtului, apoi erau atârnaţi de cârlige, ca nişte tablouri pe perete. Asta o făceau Jauch, eu, Trzebiński şi Dreimann. Strippel a fost şi el de faţă în unele cazuri… Pe la miezul nopţii, a sosit de la Neuengamme un alt transport de prizonieri. De data aceasta era vorba de douăzeci de ruşi adulţi. Aceştia au fost duşi într-o altă încăpere din beci, în care au fost spânzuraţi de către noi patru, Jauch, Trzebiński, Dreimann şi eu, şi, în parte, de Strippel. La 6 dimineaţa, toţi ruşii erau morţi, iar eu m-am dus să mă culc” 9.

În posesia acestor declaraţii, acuzarea a putut dovedi asasinarea copiilor şi da vinovaţii pe mâna justiţiei.

Acuzator a fost maiorul britanic Stephen Malcolm Stewart. Primul proces împotriva celor 17 principali responsabili pentru crimele din lagărul de concentrare Neuengamme a început la 18 martie 1946. Pauly era acuzatul nr. 1, Thumann – nr. 3, Dreimann – nr. 5, Speck – nr. 9 şi Trzebiński – nr. 14. După patru luni, a început un alt proces, de data aceasta contra lui Jauch şi Frahm, pentru vina de asasinare a copiilor. Iniţial, pe lista acuzaţilor figura şi Strippel, dar procedura împotriva lui a fost disjunsă. Încă nu fusese găsit.

Făptaşii în faţa judecăţii

Englezii au folosit una dintre puţinele săli nedistruse din Hamburgul bombardat drept sediu al tribunalului: sala din Curiohaus de pe Rothenbaumehaussee. De aceea, procesele au rămas cunoscute sub numele de Procesele de la Curiohaus.

În rechizitoriul său, maiorul Stewart a vorbit despre „avertismentul" adresat prin radio, la 23 aprilie 1942, de către guvernele din Londra, Moscova şi New York, comandanţilor, paznicilor şi oamenilor Gestapoului din lagărele de concentrare germane. Prin aceste avertismente erau ameninţaţi cu pedepse grele, în cazul continuării crimelor lor. Apoi a trecut la problema „copiilor lui Heissmeyer": „Ascultaţi relatarea a doi martori despre Georges, un băieţel francez, şi despre Jacqueline, o fetiţă franceză, şi despre mulţi alţi copii anonimi, care au fost aduşi în lagăr pentru acele experienţe. Ascultaţi cum au sosit în lagăr complet sănătoşi. Erau copii frumoşi, normali, deştepţi. Apoi au fost începute experienţele. Li s-au făcut mici incizii pe braţ şi pe piept, prin care le-au fost introduşi bacili de tuberculoză. După un răstimp de câteva zile, copiii s-au îmbolnăvit, şi micul Georges n-a mai părăProces-verbal de interogatoriu. În posesia autorului.

67

sit niciodată patul. Ascultaţi cum toţi aceşti copii au fost evacuaţi şi cum au fost ucişi la Hamburg împreună cu medicul lor, şi el deţinut".

Maiorul Stewart a încheiat cu cuvintele: „Ştim, domnule preşedinte, că este foarte greu să-ţi stăpâneşti emoţia omenească, când auzi despre fiinţe omeneşti care au decăzut într-atât, încât au făcut experienţe pe copii pe care apoi i-au ucis. Vă rog însă ca nici acest punct din actul de acuzare să nu fie judecat cu mânia provocată de indignarea sentimentului de omenie, ci numai potrivit textului legii" 10 11.

Toţi acuzaţii au încercat să arunce unii asupra altora vina uciderii copiilor.

Comandantul lagărului de concentrare, Max Pauly, a declarat că el nu a făcut decât să execute ordinele. Or, e limpede că orice ordin trebuie să fie executat, chiar şi un ordin de execuţie referitor la copii.

În realitate, n-a fost chiar aşa. La Neuengamme, nu existau numai primitori de ordine supuşi, ci şi oameni care au refuzat să execute ordinele. Procurorul i-a amintit dr. Trzebiński de unul dintre aceştia: deţinutul Fritz Bringmann. Lucra ca infirmier. În februarie 1942, Unterscharführerul SS Willi Bahr i-a ordonat să ucidă prizonieri de război sovietici cu injecţii cu fenol, spunându-i: „Ăştia nu mai sunt buni de nicio muncă, şi trebuie lichidaţi”. Bringmann a refuzat. „Cum a fost posibil ca un deţinut dintr-un lagăr de concentrare să se opună ordinului unui SS-ist?”, s-a mirat procurorul la Procesul de la Curiohaus. Bringmann, comunist, i-a răspuns: „Fiindcă noi, deţinuţii politici, aveam tărie de caracter şi fiindcă era vorba de un ordin inuman”.

E drept că el nu a putut împiedica crima împotriva ruşilor. Bahr le-a făcut el însuşi injecţiile mortale. Dar Fritz Bringmann nu şi-a pierdut omenia. El a supravieţuit lagărului de concentrare. Nimeni nu i-a acordat vreo distincţie pentru comportarea sa[44].

Fireşte, SS-iştii înţelegeau prin „omenie” altceva decât deţinuţi ca Fritz Bringmann. Pentru Max Pauly, comandantul lagărului, de pildă, omenia însemna numai grija pentru propria sa familie. La 3 mai 1945, îi scria fiului său Hans-Werner o scrisoare, conţinând melancolice consideraţii retrospective asupra perioadei în care munca sa în lagărul de concentrare era bine plătită. „Tatăl tău putea să şi considere drept proprietate a sa o casă

44 Fritz Bringmann a publicat, în 1978, o documentaţie intitulată „Der Kindermord vom Bullenhuser Damm“, Roderberg-Verlag, Frankfuirt.

frumoasă de la Adlershorst[45], total degrevată de datorii. În plus, tatăl tău economisise, în decursul timpului, circa 25.000 de mărci, ce erau depuse la «Danziger und Rendsburger Sparkasse». La acestea se mai adaugă conturile pe numele voastre... Ce frumos ar fi, dacă aş putea măcar să mă aflu acum lângă voi!”.[46]

Iar dr. Alfred Trzebiński se lăuda, la 24 martie 1946, într-o însemnare intitulată „Întâmplări cu prilejul uciderii copiilor”, pe care şi-o pregătise pentru depoziţia sa: „Nu pot să-mi fac *niciun* reproş că le-am făcut copiilor o caritabilă injecţie cu morfină, înainte de moartea lor. A fost, dimpotrivă, o faptă umanitară, de care nu trebuie să-mi fie ruşine”[47].

Niciunul dintre ei nu se ruşina. Toţi săvârşiseră crimele lor „pentru Germania” sau „ca soldaţi”. „Dar astăzi nu se apreciază nimic”, scrie Pauly fiului său, „de parcă am fi comis numai rele. Tu să fii ferm convins că n-am făcut decât ceea ce mi s-a ordonat. Era un lagăr de concentrare *de stat* şi, cu toate astea, acum eu sunt făcut răspunzător pentru tot ceea ce au ordonat forurile superioare”[48].

Voia să pună răspunderea pentru uciderea copiilor în cârca dr. Trzebiński.

Apărătorul dr. Wessig: „Cine a emis ordinul?”

Pauly: „Generalul Pohl”[49].

---

45 Adlershorst, lîngă Gdansk (Danzig), unde Pauly a fost comandantul lagărului de concentrare Stutthof.

46 Scrisoare originală a lui Pauly. In posesia autorului.

471 /1 însemnările originale ale lui Trzebinski. In posesia autorului.

48 Scrisoarea originală a lui Pauly din 1 mai 1946. In posesia autorului.

49 Obergruppenführerul SS Oswald Pohl a fost şeful Direcţiei generale administraţi v-economice a SS-ului (WVHA). Lui i-au fost subordonate toate lagărele de concentrare. Pohl a fost condamnat la moarte la unul din procesele de la Nürnberg din noiembrie 1947 şi executat la Landsberg în iunie 1951. înainte de a muri, revenise la catolicism şi primise de la papă, telegrafic, binecuvîntarea apostolică. într-o

Wessig: „Cum aţi aflat dumneavoastră de acest ordin de execuţie?”

Pauly: „Era adresat medicului de garnizoană şi eu l-am citit”.

Wessig: „Ordinul de execuţie l-aţi primit dumneavoastră şi l-aţi predat mai departe, sau l-a primit direct medicul de garnizoană?”

Pauly: „Cum am mai spus, el l-a primit direct; nu-mi amintesc dacă prin scrisoare sau telegramă”[50].

Apărătorul dr. Lappenberg: „Şi ce i-aţi spus lui Trzebiński cu acest prilej?”

Pauly: „Am relatat deja că i-am predat scrisoarea şi că i-am spus să purceadă la execuţie conform acestui ordin”. Lappenberg: „Ar fi trebuit, deci, să-l considere drept un ordin din partea dumneavoastră?”

Pauly: „Nu putea să-l considere aşa, fiindcă i-am înmânat scrisoarea cum a sosit”.

Lappenberg: „Ce s-a întâmplat cu infirmierii care aveau grijă de copii?”

Pauly: „Ei erau incluşi în ordin, pentru că noi îi consideram pe toţi ca alcătuind o singură secţie”.

Lappenberg: „Aţi spus că era exclusiv o problemă a secţiei medicale. Atunci de ce a venit ordinul de la

---

declaraţie prin către voia să-l scoată nevinovat, Pohl a spus următoarele despre experienţele lui Heissmeyer: „Heissmeyer, medic primar la instituţiile spitaliceşti din Hohenlychen, a primit

50d e La Himmler permisiunea de a efectua experienţe în domeniul tuberculozei. L-am îndrumat la Gluecks, care i-a pus la dispoziţie persoanele necesare pentru aceste experienţe. A fost vorba de circa 10 copii orfani, proveniţi, probabil, de la Auschwitz. Testele s-au efectuat la Neuengamme. Eu însumi am văzut mal tîrziu o lucrare despre aceste experienţe, destinată lui Himmler. A fost însă atât de ştiinţific redactată, înc-ît n-am înţeles nimic din ea“. (Documentul nr. 065 din procesul lui Pohl, Institut für Zeitgeschichte, München.) Predecesorul lui Pohl în funcţia amintită a fost Obergruppenführerul SS August Heissmeyer, unchiul medicului SS dr. Kurt Heissmeyer din Hohenlychen.
Proces-verbal britanic JAG 145, voi. II, ziua a 14-a, p. 43.

generalul Pohl şi nu de la forurile medicale?”

Pauly: „Poate fiindcă dr. Heissmeyer discutase în diferite ocazii cu generalul Pohl şi pentru că organizarea acestei secţii ca o secţie medicală fusese ordonată de generalul Pohl”.

Lappenberg: „Contestaţi că dr. Trzebiński s-a opus apoi să dea urmare ordinului de execuţie a copiilor?”

Pauly: „Da, contest”.

Lappenberg: „S-a discutat cum urmau să fie executaţi copiii?”

Pauly: „După câte îmi amintesc, dr. Trzebiński a spus că asta îl priveşte pe el”.

Lappenberg: „Dr. Trzebiński v-a spus că nu are otravă pentru acele injecţii?”

Pauly: „Asta nu pot să-mi aduc aminte astăzi”[51]. Judecătorul suprem Stirling: „Putea Trzebiński să-i ia cu el pe Dreimann şi Speck fără ordinul dumneavoastră?” Pauly: „Presupun că a discutat-o cu şeful lagărului”. Stirling: „Ce s-a întâmplat cu profesorii Florence şi Quenouille, care supravegheau copiii?”

Pauly: „Eu nu-i cunosc pe ăştia doi”.

Stirling: „Sunteţi sigur că nu-i cunoaşteţi?”

Pauly: „Da”.

Stirling: „Nu-i aşa că era limpede pentru dumneavoastră că erau cei mai primejdioşi martori în legătură cu ceea ce se întâmplase cu copiii?”

Pauly: „S-ar putea”.

Stirling: „Ştiţi dacă au plecat sau nu din Neuengamme?” Pauly: „Da, au plecat cu copiii, pentru că noi îi socoteam îngrijitori sau infirmieri”.

Stirling: „Când vorbiţi de infirmieri sau îngrijitori, îi includeţi şi pe cei doi profesori?!”

Pauly: „Da”.

---

51 Idem, p. 29 şi 30.

Stirling: „Aşadar, recunoaşteţi că cei doi profesori medici au plecat de la Neuengamme împreună cu copiii?”
Pauly: „După câte ştiu, au plecat patru infirmieri, dacă printre ei erau cei doi profesori, asta nu ştiu, în orice caz patru infirmieri au plecat cu copiii”.

Stirling: „Şi ce s-a întâmplat cu cei patru infirmieri?”
Pauly: „Au fost executaţi”.

Stirling: „De unde ştiţi?”

Pauly: „Era prevăzut în ordinul de execuţie” 49.

Comandantul lagărului de concentrare declară că „nu este vinovat”.

Declaraţiile contradictorii ale lui Pauly contrastau cu toate relatările auzite de tribunal despre execuţiile de la Neuengamme: ordinele de execuţie veneau de la Berlin şi, în principiu, erau adresate comandantului lagărului.

Acesta a avut şi răspunderea pentru uciderea copiilor. La execuţie, trebuia să fie de faţă şeful lagărului, ofiţerul cel mai înalt în grad după comandant, şi anume Obersturmführerul SS Anton Thumann. Dar cum, în ziua de 20 aprilie 1945, la prânz, acesta plecase într-o inspecţie în lagărul de concentrare Wobbelin din Mecklenburg, ofiţerul cel mai înalt în grad după el rămăsese Obersturmführerul SS Arnold Strippel.

Avocatul lui Pauly, dr. Curt Wessig, care fusese el însuşi închis într-un „lagăr de internare preventivă”, a încercat, în pledoaria sa, să lămurească rolul comandantului de lagăr în sistemul nazist. El a invitat tribunalul să admită că „Pauly nu a fost decât o unealtă a unui sistem care s-a năpustit ca o vijelie spumegând de ură şi de mânie peste majoritatea ţărilor europene şi care era sortit să eşueze, fiindcă n-a vrut să accepte şi să aplice un factor etic esenţial, şi anume iubirea pentru tot ce are chip omenesc”.

El a susţinut că tribunalul n-ar trebui să pună în sarcina lui Pauly vini nedovedite. Pauly nu vrea să

recunoască nici faptul „că ar fi vinovat de disecţia făcută unei poloneze spânzurate”. Cu aceste cuvinte s-a referit avocatul la uciderea celor patru infirmiere care veniseră de la Auschwitz împreună cu cei 20 de copii. „Întrucât întâmplarea nu a fost confirmată de niciun alt martor, nu se poate ca, ţinând seama de mărturisirea contradictorie a acuzatului Pauly în ipostază de martor, ea să fie considerată dovedită. De altfel, întrebarea dacă cele patru poloneze au fost executate legal şi dacă, în cazul lor, a existat o sentinţă a Curţii marţiale constituie o cu totul altă problemă. Oricum, era contrar dreptului ginţilor să fie executată o femeie însărcinată”[52].

În cazul uciderii copiilor, Pauly putea fi învinovăţit, fiindcă pusese la dispoziţie o maşină în acest scop. „Pauly nu a avut de-a face cu ororile care s-au săvârşit apoi la Bullenhuser Damm. Din acest motiv, Pauly a declarat că nu se recunoaşte vinovat nici în această chestiune”[53].

Acuzatorul, maiorul Stewart, a văzut cu totul altfel vina lui Pauly şi a complicilor săi.

„Pauly însuşi a declarat că dorea să-l ţină la distanţa pe Heissmeyer, dar n-a reuşit. Cum se împacă această de

Pledoaria Wessig, idem, p. 21.

claraţie cu cea făcută de el ulterior, în sensul că n-a ştiut nimic despre experienţele medicale pe adulţi? După aceea, au început experienţele pe nenorociţii de copii. Aceşti copii erau înşelaţi cu o ipocrizie fără seamăn. Li se dădeau jucării şi li se făcea viaţa uşoară, inoculându-li-se în acelaşi timp bacili de tuberculoză. Vreme de patru săptămâni, cei din conducerea lagărului, îndeosebi comandantul, medicul de garnizoană şi medicul lagărului, i-au supravegheat în închisoarea lor pe aceşti copii nefericiţi infectaţi cu TBC. Nu-mi pot imagina nimic mai

52 Pledoaria apărătorului dr. Curt Wessig din 17 aprilie 1946

53I a Procesul de la Cuiiohaus din Hamburg, p. 17.

abject, nimic mai dezgustător decât să faci experienţe asupra unor copii neştiutori şi nu cred că trebuie să mai adaug un singur cuvânt în această privinţă.

În cele din urmă, când s-au apropiat aliaţii, a trebuit să se ia o hotărâre cu privire la copii. Pauly a primit ordinul ca aceşti copii să fie executaţi şi l-a predat, prin Thumann, dr. Trzebiński. Vă amintiţi, fără îndoială, de discuţia dintre dr. Trzebiński şi Pauly, în cursul căreia comandantul i-a spus: – «Doctore, ce aud? Sunteţi prea laş ca să preluaţi copiii? – Ca şi cum ar fi fost vorba de curaj ca să ucizi douăzeci de copii neştiutori! Ne-a fost dat să ascultăm, până în cele mai mici amănunte, de la martorul Frahm şi de la acuzatul Trzebiński, una din cele mai înspăimântătoare şi mai fioroase relatări din întregul proces. Nu aş vrea să repet în detaliu toate aceste grozăvii. Copiii au fost aduşi la Bullenhuser Damm şi, oricum aţi vrea să priviţi lucrurile, indiferent de persoana care a dat ordinul, de cea care a avut ideea să fie spânzuraţi sau otrăviţi, ei au fost omorâţi cu sânge rece în beciul de acolo. După părerea mea, dr. Trzebiński a spus adevărul când a declarat: „Nu poţi să execuţi copii, poţi numai să-i omori «Asta a făcut-o el însuşi, cu ajutorul lui Frahm şi al altora” 22.

La sfârşitul procesului, judecătorul suprem Stirling a recapitulat, înainte de deliberarea completului de judecată: „Pauly spune că ordinul de execuţie a ajuns direct în mâna dr. Trzebiński, iar dr. Trzebiński spune că el n-a văzut niciodată ordinul şi că acesta a mers la comandant. Este de presupus că un ordin de acest fel era primit, în mod obişnuit, de comandant… În orice caz, Trzebiński i-a repetat şi lui Strippel: «Nu pot s-o fac», dar i s-a răspuns că trebuie să asculte de ordinele lui Pauly. Tot el relatează: «Când am sosit, ne aşteptau Strippel, Jauch şi Frahm, şi

Proces-verbal britanic JAG 145, vol. V, ziua a 37-a, p.

23 şi 24.

73

Strippel ne-a spus că totul este în ordine… * Dintre toate barbariile înscrise în istoria lagărelor de concentrare, moartea copiilor în acest beci a fost una din cele mai oribile. Dacă dr. Trzebiński a fost vinovat, împreună cu alţii, de moartea copiilor, trebuie să primească o pedeapsă pe măsura faptei sale”.[54]

„Max Pauly, tribunalul te condamnă la moarte.

Tribunalul nu a admis nici unui acuzat argumentul că a acţionat în condiţii de „forţă majoră”, determinată de obligaţia executării ordinelor. La 3 mai 1946, la orele 11, 45, judecătorul suprem C.L. Stirling a pronunţat sentinţele: „Max Pauly, tribunalul te condamnă la moarte prin spânzurare”. Şi, în continuare, toţi ceilalţi acuzaţi până la Willi Dreimann, Adolf Speck şi Alfred Trzebiński. Moarte prin spânzurare. Condamnaţii, care fuseseră ţinuţi până atunci în închisoarea din Altona, au fost duşi la temniţa Fuhisbüttel, unde mai existau celule ale morţii pentru condamnaţii care trebuiau să aştepte călăul. Mai aveau de trăit cinci luni.

Din celula morţii, Max Pauly a scris fiului său: „Dragul, bunul meu băiat, fii veşnic mândru că eşti german şi dispreţuieşte cu toată puterea pe cei care au considerat justă această sentinţă categoric greşită… Pentru mine este o mare mângâiere că poporul german, în marea lui majoritate, respinge fără niciun echivoc această propagandă mincinoasă, dăunătoare. Nu uitaţi, vă rog, mâncarea mea preferată, clătite cu dulceaţă şi budincă de ciocolată. Să pot să mai mănânc o dată pe săturate. Sus capul voi, toţi cei dragi mie. Al vostru tată devotat”.[55]

Dr. Alfred Trzebiński îşi găsea refugiul în jurnalul său

---

54 Proces-verbal britanic JAG 145, voi. V, ziua a 38-a, p. 51

55ş i 52.

intitulat „Eu”, în care îşi atribuia rolul unui om bun. La un moment dat, vorbeşte despre o daneză mai în vârstă, care venise la Neuengamme, în 1945, cu autobuzele albe ale Crucii Roşii daneze: „Stătea la poarta lagărului, fuma şi, aparent calmă, sufla cu buzele-i fardate rotocoalele de fum ale ţigării în obrazul celor ce treceau pe lângă ea. Nu mi-am pierdut niciodată, nici chiar în lagărul de concentrare, un simţ fin al tactului… Da, se întâmplă uneori ca sălbăticia să fie mai bună decât lipsa de tact camuflată”.

Soţia lui Wiâhelm Dreimann a făcut o cerere de graţiere: „Nu pot să cred că soţul meu urmează să fie pedepsit cu moartea pentru fapte care, în definitiv, erau ordine pentru el. Prin această sentinţă ne nenorociţi pe viaţă, pe mine şi pe copilul meu, şi pedeapsa ne loveşte cel mai tare pe noi, cei nevinovaţi. Noi, copilul meu şi cu mine, cerem indulgenţă pentru soţ şi tată şi anularea sentinţei de condamnare la moarte” 25.

Judecătorul suprem al armatei britanice din regiunea Rinului, lordul Bertrand Russel of Liverpool, a respins graţierea. La 26 august 1946, comandantul suprem al armatei britanice din regiunea Rinului şi-a pus semnătura pe cele unsprezece sentinţe de condamnare la moarte.

Cinci săptămâni mai târziu, la 2 octombrie 1946, un autocamion militar englez se oprea în faţa temniţei Fuhisbiittel. Condamnaţii la moarte s-au urcat în el. Comandoul a plecat de la Hamburg la Hameln, unde urmau să aibă loc execuţiile.

Alfred Trzebiński a adresat o scrisoare de adio soţiei sale: „Fără să fi fost o singură dată complice, am fost implicat în treburi de care, cu predispoziţia mea sufletească spre blândeţe, eram atât de străin, încât nu numai că le-am respins, dar, mai mult decât atât, am încercat din toate puterile să le împiedic.

În ciuda atitudinii mele ireproşabile, corecte şi binevoitoare faţă de foştii deţinuţi, elemente criminale,

instigate, gata de orice sperjur, criminali inveteraţi lipsiţi de scrupule au construit, în sala tribunalului, o imagine deformată a mea, care, deşi nu a avut un efect convingător asupra tribunalului, a fost totuşi primită cu satisfacţie, deoarece în acest proces nu s-a urmărit decât condamnarea, odată cu ceilalţi acuzaţi, şi a medicului de garnizoană de la Neuengamme, indiferent dacă el personal a fost bun sau rău.

Tribunalul a dat crezare propriilor mele declaraţii aproape cuvânt cu cuvânt, dar impresia pe care şi-a făcut-o era complet lipsită de importanţă, deoarece medicul de garnizoană din Neuengamme fusese condamnat încă înainte[56]

de începerea procesului, şi era totuna dacă-l chema Trzebiński sau Schulze…

Dar dacă eu, după ce am făcut toate încercările imaginabile de a-i salva pe copii şi după ce mi-am dat seama că nimeni nu-i mai poate scăpa, le administrez, din milă, acestor copii o injecţie slabă cu morfină, nu pentru a-i ucide, ci pentru a le uşura ultimul ceas – înainte de a-şi găsi moartea dată de o altă mână –, asta e considerat o crimă” 26.

În dimineaţa zilei de 8 octombrie 1946, preotul închisorii îi conduse pe primii doi condamnaţi în celula de execuţie. Erau de faţă guvernatorul temniţei, maiorul Crapham, căpitanul Craig şi călăul. La orele 10, 59 a fost lăsat în jos, pentru prima oară, grătarul de fier pe care stătuseră condamnaţii cu ştreangul în jurul gâtului. În răstimp de 4 ore, au fost spânzuraţi, la intervale de 40 de minute, câte doi bărbaţi. La orele 14, 47 a decedat ultimul.

Pastorul instituţiei, Janssen, a scris soţiei lui Willi Dreimann despre ultimul ceas al acestuia: „I-a venit foarte

56 Cererea de graţiere a doamnei Lisbeth Dreimann din 8 mai 1946, adresată Tribunalului militar suprem din Hamburg. Copie în posesia autorului.

greu să-i părăsească pe cei dragi lui. În ultima sa noapte, soţul dumneavoastră s-a împărtăşit. Am avut impresia că, după toate greşelile din timpul vieţii, a luat acest act foarte în serios. Pentru moartea pe cruce a lui Iisus, deie Domnul ca ruga sa să fie primită cu îndurare: Doamne, fii îndurător cu mine, păcătosul”.

Doi acuzaţi îi scăpaseră călăului: Arnold Strippel şi dr. Kurt Heissmeyer.

Doctorul Heissmeyer cel simpatizat

Poate că doctorul Kurt Heissmeyer n-ar fi fost niciodată pedepsit pentru crimele sale săvârşite asupra copiilor dacă, t la 21 mai 1959, un licenţiat în economie, pensionar din Nürnberg, n-ar fi cumpărat revista „Stern”, în articolul de fond, cu titlul „Dragă cititorule al revistei «Stern»”, redactorul Jürgen von Kornatzky deplângea faptul că şcolarii din Republica Federală Germania nu au aflat nimic despre crimele naziştilor.

„Ar trebui să se povestească, de pildă, copiilor, în timpul lecţiilor, ce s-a întâmplat, cu aproximativ paisprezece ani în urmă, într-o şcoală din Hamburg, în care era instalat, pe atunci, un detaşament exterior al lagărului de conr—*

** Scrisoarea de adio a lui Trzebiński. În posesia autorului.

centrare Neuengamme. Acolo au trăit, îndărătul sârmei ghimpate, zece băieţi şi zece fetiţe din familii evreieşti, în vârstă de patru până la doisprezece ani, care i-au servit medicului SS dr. Heissmeyer drept mediu viu de cultură pentru experienţe cu bacili de tuberculoză”.

Economistului îi era cunoscut numele de Heissmeyer. Într-o scrisoare către Hans Schwartz, secretarul general al asociaţiei „Amicale Internaţionale de Neuengamme”, el a pus întrebarea dacă dr. Heissmeyer menţionat în „Stern” „este unul şi acelaşi cu medicul specialist de plămâni dr. Kurt Heissmeyer din Magdeburg, Gellertstrasse 12. Acesta

din urmă s-a născut – după câte se ştie – la 26 decembrie 1905, s-a refugiat la un moment dat la Magdeburg (nu se ştie de unde), iar soţia sa Eva H. (fiică de pastor) este născută în 1911”.

Hans Schwartz a transmis mai departe întrebarea Comitetului luptătorilor din Rezistenţa antifascistă din R.D.G. Acolo, a fost examinată similitudinea de nume. De ce a trebuit să mai treacă patru ani până ce a fost arestat Heissmeyer, asta nu se poate explica.

În dimineaţa zilei de 13 decembrie 1964, funcţionari ai Procuraturii generale din R.D.G. au sunat în Gellertstrasse 12, la uşa lui Heissmeyer. Au prezentat un mandat de arestare: bănuială de crimă împotriva umanităţii. Medicul a trebuit să-şi facă bagajul. L-au luat în maşină şi l-au dus la Berlin, în închisoarea preventivă din Magdalenenstrasse 14.

Trei zile mai târziu, doamna Eva-Renate Heissmeyer l-a vizitat pe avocatul dr. Wolfgang Vogel din Berlin-Friedrichsfelde, pe care l-a angajat ca apărător al soţului ei. Vogel a cunoscut astfel pe unul din acei medici de provincie eficienţi, care, în penuria de medici existentă pe atunci în Republica Democrată Germană, puteau să ajungă repede la bunăstare şi să câştige prestigiu. Heissmeyer avea o clientelă numeroasă şi poseda singura clinică particulară de tuberculoză din R.D.G. Locuia într-o casă frumoasă, proprietatea lui, plină cu mobilă preţioasă, antichităţi, tablouri, covoare. O fiică de pastor şi un fiu de medic de ţară au pus bazele unui cămin prosper. Cei trei copii erau bine aranjaţi: medicul cumpărase case proprii pentru cei doi fii şi fiica lui.

Dr. Kurt Heissmeyer, care împlinea în acel an, a doua zi de Crăciun, 59 de ani, conta la Magdeburg drept un medic bun. Stătea totdeauna la dispoziţia pacienţilor, aşa că

în posesia autorului.

repede s-a răspândit bănuiala că Heissmeyer ar fi fost arestat numai din pricina convingerilor sale politice. Că era de dreapta, asta se ştia. În casa părintească, la Sandershausen, în Turingia, fusese crescut într-o atmosferă reacţionară, toţi membrii familiei fiind, mai mult sau mai puţin, ataşaţi fascismului. Unchiul August fusese chiar general SS şi soţul conducătoarei femeilor din Reich, Gertrud Scholz-Klink. Ca student la Marburg, Kurt Heissmeyer intrase în asociaţia de duelişti „Arminia" şi, în biografia sa, scrisese, mai târziu, în această privinţă: „După convingerea mea, în Republica de la Weimar starea de lucruri era insuportabilă. De aceea, mă simţeam cu atât mai legat de ţelurile asociaţiei studenţeşti, care se exprimau prin lozinca «Dumnezeu-libertate-patrie» şi prin cuvintele disciplină şi onoare bărbătească".

Un antisemit care s-a alăturat de timpuriu partidului hitlerist, ajuns Sonderführer în SS – acesta nu era un cetăţean ideal pentru un stat al muncitorilor şi ţăranilor. Dar să fie Kurt Heissmeyer un criminal?

Lada misterioasă

La început, a tăgăduit tot ce i s-a imputat. Teste criminale pe oameni? A făcut, într-adevăr, experienţe, dar conformându-se strict eticii medicale. În privinţa aceasta, ar putea aduce şi astăzi dovezi. Căci materialul experimental, încuiat într-o lădiţă cu dimensiunile de 60 X 20 X 30 cm, l-a îngropat, în aprilie 1945, în grădina casei sale din Hohenlychen. Lada trebuie să fie intactă şi acum, după nouăsprezece ani de la sfârşitul războiului, deoarece fusese căptuşită cu zinc.

Procurorii Nienkirchen şi Friedrich au plecat cu o echipă de genişti ai Armatei populare la Hohenlychen. Heissmeyer le-a arătat locul unde fusese ascunsă lada. Detectorul a indicat metal îngropat.

Heissmeyer nu minţise. Lada a fost dezgropată. Înăuntru se găseau: tacâmuri de argint; un album, „Copilul

nostru”, cu fotografii ale fiului cel mare; ciorna unei lucrări ştiinţifice; cutii cu microfilme şi radiografii; fişe referitoare la curbe de temperatură; o farfurie de porţelan, lucrată special, cu inscripţia: „Şi din toate stelele se revarsă un har minunat, ce face ca forţele ostenite să se pună iar în mişcare, cu o nouă vigoare, iar Domnul iese din

TI

negura sa, păşind cât poate de departe, şi înnoadă iar toate firele rupte. «Weihe der Nacht» de Hebbel” 27. Pe spatele farfuriei stătea scris: „1944. Dumneavoastră şi familiei dumneavoastră vă doresc un Crăciun vesel şi un An nou bun. Pohl, Obergruppenführer SS şi general de armată SS”.

Era acelaşi Crăciun vesel cu prilejul căruia deţinuţii din Neuengamme dăruiseră „copiilor lui Heissmeyer” jucării din lemn şi bomboane caramel pentru a le alina suferinţa. Solidaritatea unora – solidaritatea altora!

Radiografiile au fost supuse expertizei dr. Schubert, medic-şef la Spitalul Charité din Berlin. Acesta a constatat pe trei radiografii modificări provocate, probabil, de o „vaccinare pulmonară”.

„Cazul nr. 10066 Morgenstern Jacqueline (Sondă?). După cât se pare, plămânul drept nu prezintă modificări. La plămânul stâng, diafragma nu poate fi observată din cauza unei umbre dense a câmpului pulmonar ce se întinde lateral, de la diafragmă până la partea anterioară a coastei a patra… Nu este exclus ca această situaţie să fie rezultatul unei «vaccinări pulmonare» prin introducerea de bacili de tuberculoză în plămânul stâng”.

Constatare similară la Lelka Birnbaum („umbră densă în lobul inferior drept, rezultată, la fel ca la adulţi, în urma introducerii, prin vaccinare pulmonară, de bacterii de tuberculoză…”) şi la Sergio Desimone („… simptomul ar putea foarte bine să fi fost rezultatul unei vaccinări pulmonare…”).

Acesta nu constituia un material care să-l scoată pe Heissmeyer de sub învinuire. Prin indicarea lăzii, el îşi pusese în pericol propria-i viaţă. Căci asemenea experimente reprezentau crime împotriva umanităţii şi ele cad, până astăzi, în R.D.G., sub incidenţa pedepsei capitale. Avocatul lui Heissmeyer, dr. Wolfgang Vogel, ştia din proprie experienţă că nu era vorba doar de o ameninţare posibilă: fostul său client, dr. Horst Fischer, medic de lagăr, fusese condamnat la moarte şi executat, în R.D.G., din cauza selecţiilor făcute de el în lagărul de concentrare Auschwitz-Monowitz pentru fabrica I.G. Farben.

Heissmeyer n-a mai încercat să-şi tăgăduiască crimele. La interogatoriul din 10 martie 1964, a mărturisit că a considerat oamenii ca animale de experienţă.

B7 „Binecuvântarea nopţii”.

— *Nota* trad.

79

Procurorul Nienkirchen: „De ce aţi efectuat experienţele dumneavoastră într-un lagăr de concentrare?” Heissmeyer: „Era limpede pentru mine că utilizarea pe oameni a culturii de bacili pe care o aveam la dispoziţie nu ar fi putut fi justificată din cauza unor consecinţe probabile. Am fost de părere că, în lagărul de concentrare, pot justifica o asemenea activitate, deoarece, potrivit atitudinii mele de atunci, naţional-socialistă, şi eu vedeam în deţinuţii lagărului de concentrare oameni de categoria a doua. Ştiam că deţinuţii şi copiii din lagărul de concentrare erau la cheremul SS-ului, din care cauză nu trebuia să-i întreb înainte dacă sunt sau nu dispuşi să-mi servească pentru aceste teste medicale. În cazul unui rezultat negativ al experienţelor, nu aş fi avut de suportat vreo consecinţă penală. În afară de aceasta, experienţele au fost făcute într-un lagăr de concentrare, deoarece asemenea experimente, pentru care au fost folosiţi oameni

oarecum în locul animalelor, nu erau destinate publicităţii”[57].

În cursul unui alt interogatoriu, Heissmeyer a mai adăugat: „Ca medic ştiam, fireşte, că, de fapt, nu aveam voie să fac asta şi cu greu mi-ar fi fost posibil s-o fac în altă parte, în afara unui lagăr de concentrare. Aşa cum procedam, se crea, implicit, o primejdie pentru viaţa acestor persoane. Mi-am efectuat testele într-un lagăr de concentrare, pentru a evita să devină cunoscute asemenea urmări eventuale. Pe atunci, punctul meu de vedere era că deţinuţii din lagărul de concentrare nu aveau valoare ca oameni”.

A ţinut el cont că, în cazul persoanelor supuse experienţelor sale, poate interveni moartea? Heissmeyer: „Deţinuţii lagărului de concentrare Neuengamme, precum şi copiii aduşi acolo în toamna anului 1944, la iniţiativa mea, erau pentru mine numai obiecte de experienţă. Trebuie să mai declar că, drept consecinţă a experienţelor întreprinse de mine, deţinuţii au murit mai repede decât ar fi fost, poate, cazul fără aceste experienţe”.

La 6 aprilie 1964, dr. Heissmeyer a fost interogat în mod special în legătură cu experienţele sale pe copii. Heissmeyer: „Astăzi sunt conştient că, prin aceste experienţe pe copii, am comis – aş zice – o crimă împotriva umanităţii, căci copiii erau complet lipsiţi de apărare, şi experienţele mele ar fi necesitat, în realitate, acordul celor îndreptăţiţi să aibă grija lor. La vremea aceea, n-am avut însă niciun fel de ezitări în această privinţă, ceea ce se explică prin aceea că, în conformitate cu convingerile mele fasciste de atunci, nu-i consideram pe deţinuţii lagărului de concentrare, deci nici pe copii, valoroşi ca oameni”.

Lagărul de concentrare – o binecuvântare pentru pacienţi

---

571 8 Cătate extrase din dosarul judiciar de la Procuratura generală a Republicii Democrate Germane.

În ianuarie 1965, interogatoriile şi audierile erau, în esenţă, încheiate. Procurorul l-a întrebat pe dr. Heissmeyer dacă ar vrea să-şi exprime o apreciere personală asupra experienţelor sale pe oameni. La 19 ianuarie 1965, medicul a formulat o „luare de poziţie faţă de experienţele medicale efectuate de mine în lagărul de concentrare Neuengamme”. A conceput-o astfel, de parcă acele îngrozitoare experienţe asupra oamenilor ar fi fost făcute spre binele umanităţii:

„Pe atunci eram convins că aceşti condamnaţi la moarte nu ar scăpa de acest destin, indiferent dacă s-ar face sau nu experienţele. În clipa asta, şi aici, am credinţa că aş fi putut efectua experienţe ca atare, chiar şi atunci, într-un institut public, fără să mă fac pentru asta pasibil de pedeapsă. Am fost permanent conştient că am adunat la Neuengamme cunoştinţe preţioase, de care au beneficiat pacienţii mei de mai târziu, având la aceştia multiple efecte binefăcătoare.

Şi nu în ultimul rând, la Neuengamme am învăţat, oricât de paradoxal ar părea, să observ procesele sufleteşti. Dacă am devenit într-adevăr un medic bun, sursa capacităţii mele ar trebui căutată în observarea unor fenomene sufleteşti, astfel că, în această privinţă, trebuie să mulţumesc în parte lagărului Neuengamme. Ceea ce am învăţat eu acolo – alţi colegi de specialitate având libera practică au trebuit să-şi însuşească în condiţii dificile şi fără posibilitatea unor observaţii clinice, perioada de început nefiind întotdeauna în folosul bolnavilor”.

Cu alte cuvinte, Heissmeyer le reproşa colegilor săi o experienţă mai redusă pentru că nu făcuseră teste pe oameni într-un lagăr de concentrare. Voia să descopere *post jestum* un „sens”, crimei.

După doi ani şi jumătate de detenţiune preventivă, la 21 iunie 1966, a început procesul dr. Kurt Heissmeyer la Tribunalul districtual Magdeburg. Acuzaţia nu era de

omor, ci de „crimă împotriva umanităţii”. În R.D.G., spre deosebire de R.F.G., este în vigoare „Statutul de la Londra pentru Tribunalul militar internaţional” din 8 august 1945. Acest statut a creat, după sfârşitul regimului nazist, baza juridică „pentru judecarea şi pedepsirea dreaptă şi rapidă a principalilor criminali de război”. Între timp, au aderat la această convenţie nouăsprezece state, membre ale Organizaţiei Naţiunilor Unite, dar nu şi Republica Federală. În articolul 6, alineatul e al statutului, sunt indicate ca pasibile de pedeapsă „crimele împotriva umanităţii, şi anume uciderea, exterminarea, folosirea ca sclavi pentru muncă forţată, deportarea sau alte activităţi inumane”.

Heissmeyer a descris în faţa tribunalului cum a ajuns în SS. În 1933, specializare, mai întâi la Freiburg, apoi la renumita clinică alpină elveţiană Davos-Clavadel; în continuare, medic asistent la spitalul Auguste-Viktoria din Berlin; începând din 1938, medic primar la Sanatoriul de tuberculoză din Hohenlychen în Uckermark, care a fost preluat de SS.

„M-am întrebat cum se poate ca cineva să rămână mereu medic primar”, îşi aminteşte, astăzi, colegul lui Heissmeyer, profesorul Hans Klein, care conducea, pe vremea aceea, secţia de patologie de la Hohenlychen. „Era mai în vârstă decât mine, greoi. Figura lui nu avea nimic deosebit. Nu era în stare să se exprime ca un intelectual. Heissmeyer nu era invitat vreodată la medicul-şef, profesorul Gebhardt, nici măcar la vreo festivitate. Era o prezenţă marginală. Singura proptea pe care o avea era unchiul său August, Obergruppenführer SS. Gebhardt nu l-a agreat pe Heissmeyer şi l-a suportat numai pentru că era obligat să-l suporte. Heissmeyer suferea din cauza aceasta, dorea să parvină. Era întotdeauna sub presiune. Toţi reuşeau, numai el nu”.

Valoarea ştiinţifică a unui medic a fost şi este

stabilită după numărul şi calitatea lucrărilor publicate. În afară de două lucrări minore, ambele dând dovadă de o ignoranţă de profan, Heissmeyer nu putea să prezinte nimic. Pentru a deveni cineva, trebuia să facă ceea ce făceau „toţi" din jurul lui: experienţe pe oameni. „Materialul", lipsit de apărare, le stătea la dispoziţie – lui şi colegilor săi – în lagărele de concentrare apropiate, Ravensbrück şi Sachsenhausen. Şeful său, profesorul Karl Gebhardt 2 e, de pildă, făcea experienţe pentru vindecarea arsurilor prin gaze, arsuri ivite după rănirea cu arme de foc. În acest scop, medicii puneau să se tragă cu arma asupra pacienţilor lor, pentru ca situaţia să corespundă „condiţiilor existente pe front", după cum s-a exprimat medicul primar al lui Gebhardt, dr. Fritz Fischer. Colega sa, dr. Herta Oberheuser, se ocupa de vindecarea fracturilor provocate în mod artificial. Femeilor li se zdrobeau cu un ciocan ambele gambe, pe masa de operaţie. Iar specialitatea dr. Stumpfeggers era transplantul de oase de la deţinuţi la SS-işti răniţi. Odată, s-a transplantat chiar un omoplat întreg unui rănit pe nume Franz Ladisch. Imediat după ce li se scoteau oasele, deţinuţilor li se făceau injecţii mortale.

Şi dr. Heissmeyer trebuia să aibă o activitate „ştiinţifică", căci, fără prezentarea unei lucrări despre experienţe proprii, nu putea să devină nici docent universitar, nici profesor. El voia să combată teoria lui Robert Koch şi Rudolf Virchow, după care tuberculoza este pur şi simplu o boală contagioasă. Kurt Heissmeyer pretindea că numai un organism „epuizat" ar fi receptiv la asemenea contagiuni, dar mai ales organismul „inferior din punct de vedere rasial" al evreilor. De aceea, avea nevoie pentru experienţele sale de evrei.

Scrupule morale faţă de asemenea experienţe pe oameni nu avea, deoarece: „După elaborarea tezelor ideologice despre popor şi rasă, este inadmisibil să deduci

apariţia tuberculozei umane din experienţe pe animale, pentru că ar însemna să pui pe aceeaşi treaptă constituţia animalului cu cea a omului”. Aşa se exprima el, în 1943, într-o lucrare „foarte rudimentară din punctul de vedere al concepţiei generale şi care ar fi putut fi scrisă şi de un profan incompetent”, după cum s-a pronunţat medicul legist prof. Otto Prokop.

În timpul dezbaterilor de la Tribunalul din Magdeburg, a reieşit deosebit de limpede ignoranţa medicală a acuzatului.

Prokop l-a întrebat: „Unde aţi dobândit cunoştinţele dumneavoastră în materie de imunologie?”

M Condamnat la moarte la 20 august 1947 în „Procesul medicilor”, desfăşurat la Tribunalul militar american din Nürnberg. Executat.

Heissmeyer n-a putut răspunde nimic.

Prokop: „Cine au fost profesorii dumneavoastră de mlerobiologie şi de imunologie?”

Heissmeyer n-a putut să indice niciun nume.

Prokop: „Ce manuale ştiinţifice de bacteriologie aţi citit?”

Heissmeyer nu cunoştea niciunul.

Prokop: „Indicaţi un titlu oarecare”.

Lui Heissmeyer nu i-a venit în minte niciunul Prokop: „De ce aţi făcut aceste experienţe?”

Heissmeyer: „Trebuia încercat dacă există o imunizare împotriva tuberculozei”.

Prokop: „Dacă eraţi de părere că evreii sunt mai predispuşi la tuberculoză decât arienii, atunci de ce aţi mai făcut experienţe pe evrei? După teoria dumneavoastră, rezultatele nu puteau fi deloc aplicate la arieni. De ce n-aţi luat animale de experienţă?”

Heissmeyer: „Pentru mine nu exista o deosebire principială între oameni şi animale de experienţă”. Apoi s-a corectat: „Între evrei şi animale de experienţă”.

El s-a referit la faptul că cei doi cercetători austrieci în problema tuberculozei, H. şi A. Kutschera-Aichbergen, tată şi fiu, au întreprins experienţe similare în domeniul tuberculozei între anii 1929 şi 1941. Dar aceste experienţe n-au dat rezultate şi, atunci când a început Heissmeyer să lucreze, erau considerate depăşite din punct de vedere ştiinţific. Austriecii n-au făcut vreodată experienţe pe oameni, şi cu atât mai puţin pe copii. Oricum, inocularea de bacili vii în plămâni, inoculare extrem de dureroasă şi punând viaţa în pericol, nu putea fi justificată prin nimic. „Nu există nici cel mai mic temei pentru presupunerea că introducerea în plămâni a unor bacili virulenţi de tuberculoză ar putea aduce cumva vreun rezultat pozitiv!”, a scris, îngrozit, A. Kutschera-Aichbergen, când a auzit că Heissmeyer s-a referit la el30.

Heissmeyer însuşi a trebuit să admită că, într-adevăr, nu putea rezulta vreun folos. El a aflat, cel mai târziu în octombrie 1944, când se terminaseră experienţele pe deţinuţi adulţi, că încercările sale sunt lipsite de sens. Cu toate acestea, atunci a cerut de la Auschwitz copii şi i-a expus unei morţi pe care el însuşi o considera un non° Scrisoare originală a lui A. Kutschera-Aichbergen din 27 iulie J.904. În posesia autorului.

sens: „După ce, în toamna lui 1944, am apreciat că planul meu de a vindeca, prin cultura de bacili preparată de mine, bolnavi de TBC a eşuat şi că starea sănătăţii majorităţii deţinuţilor nu s-a ameliorat, ci s-a înrăutăţit, am întrerupt experienţele şi am cerut 20 de copii, asupra cărora am întreprins, cu aceeaşi substanţă, experienţe pentru imunizarea contra TBC-ului, precum şi pentru constatarea unei eventuale imunităţi preexistente”, stă scris în procesul-verbal semnat de el.

Faptul că aceşti copii au fost ucişi l-ar fi aflat abia după război: „Aceste experienţe au continuat până în aprilie 1945, apoi copiii mi-au fost luaţi şi, după cum am

aflat la sfârşitul marelui război mondial din cartea «Geissel der Menschheit»[58], ei au fost uciși de SS-işti”.

J, Nu mi-a fost dat să văd ceva mai groaznic.

Prof. Otto Prokop, medic legist competent, a consacrat patru luni expertizei sale cu privire la „Experienţele pe oameni ale dr. În medicină Heissmeyer”[59]. „A fost pentru mine un eveniment-cheie. Mi-au devenit limpezi, pentru prima dată, crimele naziştilor”, a declarat el mai târziu. „În practica mea de medic legist, nu mi-a fost dat să văd ceva mai groaznic. În timp ce a dactilografiat povestea copiilor şi a sfârşitului lor, secretara mea a plâns în hohote, şi asta spune ceva, dacă te gândeşti că era obişnuită să întocmească procesele-verbale la disecţia cadavrelor”[60].

Prokop ştia că expertiza sa avea şi o importanţă politică. Mulţi medici din R.D.G. aveau atunci o atitudine încă neîncrezătoare faţă de stat. De aceea, nu le-a fost clar dacă Heissmeyer comisese realmente crime sau fusese adus în faţa judecăţii din pricina trecutului său reacţionar. Colegiul medicilor din Magdeburg a trimis observatori în sala tribunalului. Dar Prokop i-a înfruntat pe toţi colegii săi: după pronunţarea sentinţei, a ţinut, în sala plină până la refuz a hotelului „International” din Magdeburg, o conferinţă despre experienţele lui Heissmeyer. „Pretenţia sa de a întreprinde experienţe pe oameni cu agenţi de

---

58L ord Rüssel of Liverpool : „Geissei der Menschheit“. Berlin, 1956. Citat: „în aprilie, cînd aliaţii s-au apropiat în ritm rapid de Neuengamme, generalul SS Pohl, la cererea dr. Heissmeyer, a dat ordin de a fi aduşi copiii în lagărul secundar Bulienhuser Damm şi de a fl omorîţi acolo, făcând astfel să dispară orice urmă a experienţelor“ — p. 197—198. (Titlul original este „The Scourgeofthe Swastika. — A Short History of Nazi War Crimes“. — Nota trad.)

59P rokop und Stelzer: „Die Menschenexperimente des Dr. med. Heissmeyer“, în „Kriminalistik und Forensische Wissenschaft“, caietul 3, Berlin (R.D.G.), 1970.

60' ** Scrisoarea lui Otto Prokop din 22 noiembrie 1978 către autor.

tuberculoză contravenea, în general, fundamentalelor îndatoriri curative ale unui medic, chiar şi în raport cu dispoziţiile şi opiniile oficiale ce serveau drept norme pe vremea aceea. În circulara din 18 februarie 1931 a ministrului de interne al Reichului… se stabileşte principial că orice tratament nou trebuie să fie conform cu normele eticii medicinei şi a celor ce posedă măiestria şi ştiinţa medicală… Experienţele pe copii şi tineri sunt interzise, dacă pun în primejdie, oricât de puţin, viaţa acestora”.

În continuare, Prokop a citat din expertiza sa, pe care o depusese în faţa tribunalului:

„O trăsătură esenţială a experienţelor lui Heissmeyer este nepăsarea ieşită din comun cu care le-a efectuat. La aceasta se adaugă însă totala ignoranţă grotescă în domeniul imunologiei, în special al bacteriologiei. Nu posedă nici astăzi, şi n-a posedat nici atunci, cunoştinţele profesionale necesare cerute unui medic specialist în cazuri de tuberculoză. În cursul dezbaterii de fond, acuzatul nu a dovedit că ar şti ceva despre testul Mendel-Mantoux. Numele îi era străin. Nu ştia nimic despre substanţa vaccinului preparat după metoda Boehma şi nici n-a putut să indice vreun manual de bacteriologie pe care ar fi putut să se bazeze în cercetările sale de atunci, după cum nu are cunoştinţă nici de vreun manual modern de bacteriologie. Nu era familiarizat nici cu metodologia de lucru în bacteriologie. Atât el, cât şi ajutorul său, Kirst, n-au purtat măşti de protecţie la producerea suspensiilor de bacili. O parte din culturile utilizate stăteau în recipiente descoperite… În condiţiile din baraca de experienţă, exista peste tot primejdia de molipsire. Se dezinfecta, e drept, din când în când, dar cu mijloace care, în cazul TBC-ului, erau insuficiente… Astfel că, în aceste experienţe, nu pot fi descoperite niciun fel de strădanie medicală şi niciun fel de convingere medicală… Datele extrase din actele bolnavilor şi expuse în mod detaliat de către prof.

Steinbriik, dr. Schubert şi dr. Landmann stau mărturie faptului că experienţele nu aveau nicio valoare ştiinţifică şi nu reprezentau, sub niciun aspect, o îmbogăţire a ştiinţei… Potrivit propriei sale mărturisiri, pe Heissmeyer nu-l interesa vinde –.

SE

carea deţinuţilor puşi la dispoziţia sa pentru experienţă. Nici nu sconta pe vreun rezultat terapeutic al experienţelor sale şi era conştient de efectul dăunător al intervenţiilor sale asupra persoanelor supuse experienţelor, ca şi de posibilitatea unui deznodământ fatal pentru deţinuţi. În condiţiile unui lagăr de concentrare, Heissmeyer nu se temea că va fi tras la răspundere pentru urmări, deoarece interesele sale personale coincideau obiectiv cu cele ale potentaţilor fascişti" 34.

Dar asupra lui Heissmeyer mai cădea o bănuială, cu mult mai gravă: nu fusese el oare cel care incitase conducerea SS-ului la uciderea copiilor, pentru a fi înlăturate urmele crimelor sale? Comandantul Pauly dăduse expresie acestei bănuieli la Procesul de la Curiohaus.

Heissmeyer însă a contestat, declarând că n-a avut de-a face cu actul uciderii, că, în faţa Armatei Roşii care se apropia, s-a refugiat din Hohenlychen, la 21 aprilie 1945. În civil şi sub un nume fals. Mai târziu, s-a înapoiat la tatăl său, la Sângershausen, în Turingia, ajutându-l un timp în activitatea sa de medic de ţară.

Kurt Heissmeyer a plecat, după aceea, sub numele său adevărat, la Magdeburg, unde şi-a deschis un cabinet în Gellertstrasse 12, ca medic specialist de plămâni. A început o viaţă nouă.

Era cu adevărat o viaţă nouă. Dr. Kurt Heissmeyer, medic specialist de plămâni din Magdeburg, nu părea să aibă ceva comun cu medicul SS Heissmeyer.

Apărătorul Vogel: „Este incontestabil că, timp de

aproape douăzeci de ani, acuzatul a activat în sens contrar activităţii ce l-a adus pe banca acuzării”.

O duzină de pacienţi au depus mărturie în faţa tribunalului, spunând că Heissmeyer le-a salvat viaţa şi sănătatea. Martorul Erich Albrecht din Magdeburg: „Datorită tratamentului conştiincios al domnului dr. Heissmeyer, eu, în ciuda vârstei mele de 68 de ani, mai sunt în stare să exercit o muncă de conducere într-o întreprindere industrială de stat”. Martorul Siegfried Schubert: „Graţie tratamentului aplicat imediat, tratament care a durat şapte ani, dr. Heissmeyer a putut să-mi salveze viaţa”. Martora Margarete Nieke din Magdeburg: „Deznădăjduită, cu o cavernă mare în plămân, am căutat ajutor la dr. Heissmeyer şi l-am găsit”. Martora Liesbeth *u* Prokop: „Menschemexperimente…”, idem, p. 75, 76, 91, 92, 94, 102 şi 103.

Paul: „Îi datorez dr. Heissmeyer viaţa, altfel de mult n-aş mai fi pe lume. Era ca un tată faţă de noi, bolnavii”. Martora Erna Heiges: „La orice oră din zi sau din noapte, dr. Heissmeyer era gata să dea ajutor medical. Datorită lui îmi pot vedea astăzi de munca mea”.

În faţa Tribunalului din Magdeburg. apăreau două personaje: un medic plin de abnegaţie sub un regim – un criminal plin de dispreţ pentru oameni sub celălalt, întruchipa portretul miilor de oameni care nu opuseseră rezistenţă unui regim criminal. Îi lipsea criteriul omenescului. Pe oameni ca el se pot bizui dictaturile.

„El nu se află pe banca acuzării ca executant al programului fascist de distrugere”, pleda apărătorul său, dr. Wolfgang Vogel. „El n-a fost călău în halat alb, şi nici medic de garnizoană. Pe el nu-l interesa participarea la soluţia finală a problemei evreieşti. El căuta drumul liber pentru obsesia sa pseudoştiinţifică. Aceasta i-a corupt până într-atât etica de medic, încât nu i se părea nelalocul lui să pună pe aceeaşi treaptă un om cu un iepure de casă.

Chiar dacă el nu recunoaşte, această obsesie se explică prin goana după titluri academice”.

Un cadru brun pentru halatul alb

„O asemenea foame după aprecieri este tipică unei anumite şi numeroase pături a burgheziei germane”, a spus apărătorul. „Acuzatul a fost format nu numai ca om, ci şi ca medic, de anturajul său iniţial naţionalist, apoi profascist. A fost educat ca naţionalist, băgându-i-se în cap că poporul german nu este copt pentru o republică. În 1937, devine membru al partidului nazist (NSDAP). Publică articole despre popor şi rasă. Şi el însuşi spune astăzi despre el: «Vedeam în Hitler *p* personalitate nimerită, puternică. Găseam justă politica rasială împotriva evreilor. Războiul împotriva Uniunii Sovietice îmi apărea ca o continuare a luptei cu alte arme. Şi, ca o încununare, prezenţa mea la Hohenlychen m-a făcut din ce în ce mai naţionalist». Începând cu Hitler, continuând cu Himmler, Hess şi ceilalţi, toată gaşca naziştilor făcea parte din societatea de fi Hohenlychen. La o depărtare de 12 km, un lagăr de concentrare: acest cadru brun nu putea să hu aibă influenţă asupra convingerilor şi comportamentului acuzatului. Însuşi medicul-şef Gebhardt a lăsat posterităţii caracterizarea atmosferei de la Hohenlychen prin expresiasa preferată: – «Cine are caracter, pleacă. Cine nu are, rămâne robul meu». Să ne fie prin urmare îngăduită constatarea: Şi ca medic în halat alb el a fost un produs al vremii sale”.

Dr. Wolfgang Vogel desena în felul acesta nu portretul unui criminal înnăscut, al unui diavol, ci al unui cetăţean obişnuit, slab, aparţinând acelei pături germane care rămâne credincioasă statului ei chiar până la crimele extreme. Acest – lucru n-ar trebui să fie uitat în Republica Federală Germania…

„Vina” lui Heissmeyer în uciderea copiilor nu este dovedită”, rezumă dr. Vogel, fiindcă: „Pentru o

responsabilitate penală* a acuzatului nu este suficient argumentat că experienţele pe copii au constituit în mod obiectiv cauza morţii lor. În dreptul penal, cauzalitatea nu poate fi înţeleasă numai obiectiv. Hotărâtoare este unitatea cu latura subiectivă a unei crime, şi această concordanţă lipseşte din concluziile desprinse în urma cercetării dovezilor privitoare la uciderea copiilor evrei”.

În schimb, dr. Vogel a admis că experienţele lui Heissmeyer pe adulţi au dus, în trei cazuri, la moartea acestora: „Faţă de probele existente, având în vedere expertiza specialiştilor, ţinând seama de declaraţiile martorilor, dar şi de mărturisirile acuzatului, nu putem infirma interpretarea domnilor procurori. Dar ne facem datoria să atragem atenţia că, potrivit normelor codului penal, cele trei cazuri de deces nu sunt calificate drept omoruri”. De aceea, apărătorul dr. Vogel a cerut ca acuzatul Heissmeyer să nu fie condamnat la moarte, nici la închisoare pe viaţă, ci la o pedeapsă privativă de libertate.

Ceea ce a avut de spus Heissmeyer în ultimul său cuvânt fusese deja înscris în procesul-verbal al ultimei sale „luări de poziţie”: „Rămâne faptul că am îmbolnăvit oameni sănătoşi. De asta sunt şi eu conştient. Dacă totuşi, după douăzeci de ani, nu pot să am un sentiment de căinţă, ceea ce poate se doreşte şi se aşteaptă de la mine, acest lucru se explică prin aceea că au trecut douăzeci de ani şi că, în aceşti douăzeci de ani, nu am fost inactiv. Eu mă aştept ca, la o cântărire dreaptă a faptelor mele, cazurile nefericite să fie puse în balanţă cu cele fericite, şi astfel să se poată aduce dovada că au fost mai numeroşi bolnavii pe care i-am ajutat decât cei pe care nu i-am ajutat. La aceasta se adaugă convingerea mea că nu am urmărit şi nici nu am făcut vreun rău cu aceste experienţe în sinedacă sunt scoase din contextul lagărului de concentrare”.

După şase zile de dezbateri, Tribunalul districtual a

pronunţat sentinţa la 30 iunie 1966. Dr. Kurt Heissmeyer a fost condamnat la temniţă pe viaţă: „La intervenţiile pe copii, acuzatul n-a simţit niciun fel de emoţie omenească, deoarece, potrivit celor admise de el însuşi, el nu făcea, în virtutea atitudinii sale fasciste, nicio deosebire între animalele sale de experienţă şi un copil evreu”.

Dr. Kurt Heissmeyer era atunci în vârstă de 60 de ani. A fost dus în închisoarea din Bautzen. Avocatul său, Vogel, îşi aminteşte: „După vreun an de la sentinţă, doamna Eva Heissmeyer a venit la mine şi m-a însărcinat să înaintez o cerere de graţiere pentru soţul ei, fiindcă este bolnav de inimă. Apoi a venit ştirea despre moartea lui”. Kurt Heissmeyer a decedat la 29 august 1967, în urma unui infarct miocardic.

Ambii săi fii au devenit, şi ei, medici. Ei şi sora lor au crescut împreună cu un băiat tuberculos, pe care familia Heissmeyer îl adoptase. Unul din copiii săi spune astăzi despre fapta tatălui său: „Eu încă n-am reuşit să înţeleg. Cum a putut să facă aşa ceva un om care iubea atât de mult copiii?”

O dâră de sânge lăsată de-a lungul Europei

Ca şi când Neuengamme n-ar fi existat vreodată

În ianuarie 1946, procurorul general dr. Helmut Miinzberg din Hamburg a primit o scrisoare din partea lui Rudolf Gottschalk, preşedintele Asociaţiei „Colectivul de muncă de la Buchenwald”, cu sediul la Frankfurt: „Ne-ar interesa să aflăm dacă, în cazul fostului Hauptsturmführer SS Strippel *, au avut loc cercetări, respectiv dacă s-a intentat o acţiune penală împotriva sa, şi cu ce rezultat, pentru participarea sa hotărâtoare la uciderea copiilor în şcoala de la Bullenhuser Damm din Hamburg”. La scrisoare era ataşată broşura „Die Glocke vom Ettersberg. Publicaţie a foştilor deţinuţi ai lagărului de concentrare Buchenwald de pe Ettersberg, lângă Weimar”.

Sub titlul „Elita naţiunii germane”, în material se

relata despre căpetenia SS Strippel şi despre participarea sa la uciderea copiilor la Bullenhuser Damm: „Ucigaşii copiilor au fost spânzuraţi, în măsura în care au putut fi prinşi. Dar în niciunul din procesele legate de Neuengamme, nici chiar în aşa-numitul proces Driitte, desfăşurat în faţa Tribunalului militar englez din Lüneburg, Hauptsturmführerul SS Strippel, şeful comandoului de gardă de la Spaldingstrasse şi de la Bullenhuser Damm, nu a fost pus sub acuzare. În confuzia provocată de prăbuşirea Reichului, el a dispărut fără urmă”.

Procurorul Münzberg, atunci în vârstă de 30 de ani, nu cunoştea numele de Strippel. Cu toate că se născuse şi urmaşe şcoala la Hamburg şi lucra în domeniul cerce1

Strippel nu a fost Hauptsturmführer SS, cd Obersturmführer SS, ceea ce corespundea gradului de locotenent în Wehrmacht.

tării crimelor naziste, nu auzise niciodată despre un infanticid petrecut la Bullenhuser Damm. Nici la procuratură, nici la Arhiva de stat nu a găsit documente despre această crimă. Ca şi când n-ar fi avut loc niciodată un proces la Curiohaus în faţa Administraţiei militare britanice. Nu existau documente nici despre lagărul de concentrare Neuengamme. Acolo fuseseră exterminate 55.000 de vieţi omeneşti. Numai justiţia hamburgheză nu luase cunoştinţă de cea mai mare crimă din istoria oraşului.

Dar nu numai la Hamburg era această situaţie[61]. În

61 Ne putem da seama de caracterul de farsă al aşa-zisei „denazificări“ din relatările fostului primar nazist al oraşului Hamburg, Garl Vincent Krogmann, cuprinse în cartea sa intitulată „Es ging um Deutschlands Zukunft“. Debordînd de propagandă naţional- socialistă, cartea a putut apărea, fără vreo obiecţie, la Editura Druffel din Leoni, pe malul lacului Starnberger. La p. 12, Krogmann redă dezbaterile ce au avut loc, în cazul lui, la 14 august 1948, în Camera de denazificare (Spruchkammerverhandlung), la Bielefeld: „Cu puţin -timp înainte de

Bundestag, s-a discutat despre „o amnistie generală pentru toate crimele făptuite în perioada nazistă „[62].

Deputatul von Merkatz, viitorul ministru de interne, a sprijinit, încă în 1952, o interpelare în Bundestag prin care se cerea „o soluţionare a problemei aşa-numiţilor – «criminali de război», ca premisă pentru posibilitatea unui acord onorabil de participare germană la apărare”.

Ei le numeau crime de război şi mai puneau înainte şi „aşa-numite”, de parcă gazarea a milioane de evrei sau de copii ar fi fost „doar” crimă de război.

Konrad Adenauer a fost primul care a spus că o înarmare a Germaniei de vest ar fi posibilă numai dacă criminalii ultimului război n-ar mai fi aduşi în faţa judecăţii. El l-a însărcinat pe fostul general al Wehrmachtului, Hans Speidel, să declare într-un memoriu oficialdin august 1950: „Graţierea criminalilor de război şi încetarea defăimării soldaţilor germani sunt o condiţie pentru orice contribuţie militară”.

După care i-a trimis pe generalii Speidel şi Heusinger la o întrevedere secretă nocturnă în casa înaltului comisar american McCloy, reprezentantul forţelor de ocupaţie. „Abia după ce şi-au scos paltoanele lor grele, i-am recunoscut pe Heusinger şi pe Speidel”, va spune al doilea diplomat american prezent, Thayer 5, despre scena ce semăna cu o conspiraţie. „Ei au confirmat, pe un ton sumbru, că alianţa defensivă împotriva Estului ar rămâne o

---

dezbateri, procurorul, foarte enervat, a venit la avocatul meu şi i-a spus că a primit de la Hamburg indicaţia ca, în cazul meu, să ceară pedeapsa cu închisoarea şi că el, din motive de conştiinţă, nu poate da curs acestei indicaţii. Avocatul meu l-a calmat, spunîndu-i că nu este cazul să-şi atragă neplăceri, pentru că el a vorbit cu preşedintele, cu care s-a înţeles că nu va fi vorba de închisoare. După aceasta, procurorul a ţinut, în ciuda indicaţiei primite, o asemenea pledoarie în apărarea mea, încît depăşea şi ceea ce mi-aş fi putut dori eu. In textul sentinţei se face menţiunea că am fost un băiat de treabă“.

62A şa, de pildă, intervenţia deputatului dr. Menzel în 1960.

iluzie, dacă cei condamnaţi, închişi la Landsberg, ar urma să fie spânzuraţi”.

În temniţa din Landsberg am Lech, îşi aşteptau moartea cei condamnaţi la pedeapsa capitală în procesele de la Nürnberg. Acolo au avut loc şi execuţiile prin spânzurare.

Reacţia americanilor la presiunea lui Adenauer s-a produs curând. Ce-i drept, au mai fost executaţi câţiva condamnaţi, de pildă generalul SS Pohl, în iunie 1951. Apoi, au urmat la rând amnistiile şi graţierile. „A izbucnit o febră a graţierilor”, a scris Robert Kempner, fostul acuzator american în procesele de la Nürnberg. Cei mai mulţi condamnaţi au fost eliberaţi, în mare taină, din închisori. Au fost spânzuraţi numai patru dintre cei treisprezece condamnaţi la moarte din „Grupul de şoc Ohlendorf”, care, sub forma unui comando itinerant de ucidere, exterminase, în Polonia, multe sute de mii de evrei. Ceilalţi nouă au putut să plece liberi acasă, după o detenţiune de câţiva ani6.

Ulterior, în competenţa tribunalelor germane au intrat şi crimele din lagărele de concentrare, şi, de atunci, peste uciderile în masă s-a aşternut tăcerea. În ovaţiile deputaţilor Bundestagului din Republica Federală, deputatul social-democrat Merten a declarat, la 17 septembrie 1952: „Trebuie să terminăm şi în faţa legii cu orice discriminare a germanilor, să isprăvim cu practica juridică ale cărei principii au fost dictate de voinţa de răzbunare şi de revanşă”.

S-a aşternut tăcerea, deoarece unul dintre cei solidar răspunzători de exterminarea evreilor, dr. Hans Globke, fusese numit într-o înaltă funcţie administrativă din Re* * publica Federală Germania. El fusese referent în problema evreiască în Ministerul de Interne al Reichului lui Hitler. El ordonase ştampilărea cu litera J (Jude) a actelor de identitate ale evreilor, introducerea prenumelor obligatorii

„Sara” şi „Israel”, purtarea stelei lui David de către evrei şi luarea multor măsuri pentru evacuarea populaţiei evreieşti[63].

Acum, ca secretar de stat în guvernul federal, acest om alcătuia ordinea de zi a şedinţelor de cabinet, prelucra propunerile miniştrilor şi influenţa opinia publică. În afară de serviciile secrete, de el mai depindea „fondul reptilelor”. Din acest fond mituia Globke ziarişti şi ziare; de pildă, dădea, lunar, câte 11.000 de mărci ziarului radical de dreapta „Deutsche Soldatenzeitung”[64].

E drept că, în februarie 1961, a avut loc o anchetă în cazul lui Globke, deoarece era bănuit că ar fi împiedicat 10.000 de femei şi copii evrei să emigreze din Grecia în Israel, predându-i, în schimb, lui Eichmann, spre a fi exterminaţi. Dar procuratura din Bonn a suspendat numaidecât ancheta. El a fost chemat în judecată în faţa Tribunalului suprem al R.D.G.-ului din Berlin pentru participarea sa la uciderea a milioane de evrei. S-a dat citire unui număr de 4.000 de documente. Globke a fost condamnat în contumacie la temniţă pe viaţă.

Corpul funcţionăresc al Republicii Federale se opusese proceselor privitoare la lagărele de concentrare. Aceasta a exprimat-o cel mai limpede, după ce a demisionat din postul său, deţinătorul funcţiei supreme în această republică în materie de urmărire penală, fostul procuror general federal Max Giide. Ca deputat al Uniunii Creştin Democrate, acesta, criticând doi procurori care cercetau, la Moscova, documente privitoare la crimele din timpul războiului, a spus: „Idioţii noştri mai şi pleacă acolo şi aduc cu ei asemenea lucruri!”[65].

---

63 Reinhard-M. Strecker: „Dr. Hans Globke“. Hamburg, 1961.

64 A. Baring: „Aussenpolitik in Adenauers Kanzlerdemokratie“, voi. I, p. 92. Ziarul amintit ar fi primit în total 265 000 de mărci.

658 Revista „Spiegel“, nr. 45/1968, p. 42.

Între timp, criminalii se strecuraseră din nou în aparatul funcţionăresc din poliţie, justiţie, administraţie şi armata federală, care îi proteguiau. La 1 septembrie 1956, când se împlineau exact 17 ani de la atacul lui Hitler asupra Poloniei, ministrul federal al apărării de la Bonn

Charles W. Thayer: „Die unruhigen Deutschen" p. 252.

a emis o „Aprobare generală excepţională" 10. Ea dădea posibilitatea foştilor încadraţi în Waffen-SS, până la rangul de Obersturmbannführer SS, să intre în armata federală. Acesta era gradul pe care-l avuseseră, la sfârşitul războiului, cei mai mulţi comandanţi de lagăre de concentrare, inclusiv Max Pauly.

Nu este, deci, de mirare că procurorul general Münzberg din Hamburg nu a găsit dovezi care să vorbească despre uciderea copiilor la Bullenhuser Damm: „Am avut mari dificultăţi până ce am găsit, în sfârşit, în pivniţa ambasadei britanice din Bad Godesberg, procesul-verbal al Procesului de la Curiohaus". Nu era nici pe departe complet, aşa cum se va constata mulţi ani mai târziu. Münzberg l-a găsit însă şi pe Arnold Strippel în închisoarea de la Butzbach, unde se aranjase într-o muncă de chiul la infirmerie. Münzberg a mai găsit, printre acte, şi biografia unui gardian german de lagăr de concentrare.

„*Eu, Arnold Strippel*..."

„Eu, Arnold Strippel, m-am născut la 2 iunie 1911, la Unshausen, districtul Kassel, ca al doilea fiu al unui agricultor, pe nume Friedrich Strippel, şi al soţiei sale Martha, născută Wald", scrie Strippel în biografia sa trimisă Direcţiei generale a SS-ului pentru probleme de rasă şi colonizare 41. Şi mai departe: „De la 6 până la 14 ani, am urmat chiar acolo şcoala elementară. După terminarea şcolii, am învăţat meseria de dulgher la întreprinderea de construcţii a unchiului meu. Luând examenul de calfă, după trei ani de ucenicie, am rămas

mai departe la meşterul meu şi, mai târziu, când meseria de constructor a fost în declin, am lucrat în gospodăria părinţilor mei. În primăvara lui 1934, am solicitat încorporarea mea în SS-ul activ. La 1 iunie 1934, am fost încorporat în SS-Sonderkommando «Sachsen» –, care s-a dizolvat ulterior în formaţiile SS-iste ««cap de mort»”.

El provenea, aşadar, la fel ca majoritatea gardienilor lagărelor de concentrare, ca şi Dreimann, Speck, Jauch, şi chiar Pauly, din armata de rezervă a şomerilor. Arnold

M Monitorul Oficial al Ministerului federal al Apărării, Bonn, W. 1 din 1 septembrie 1956.

u Dosarul personal al lui Arnold Strippel, Document Center Berlin.

M

Strippel a fost acceptat de SS. Corespundea, pe dinafară şi pe dinăuntru, cerinţelor acestui ordin sângeros: un trup de voinic germanic, blond închis, înalt de 1, 85 m, care, potrivit „concluziilor generale ale examenului medical” efectuat de medicul de lagăr dr. Blies, avea atât „o ţinută ţanţoşă”, cât şi un „aspect nordic” şi o culoare a pielii „roz-albă”. Aşa îl descriau şi numeroşii săi deţinuţi din lagărele de concentrare, şi trebuie spus că puţine au fost lagărele de concentrare germane pe unde să nu fi călcat Strippel în cursul carierei sale.

A început, în octombrie 1934, cu lagărul de concentrare Sachsenberg, în Saxonia, unde a făcut parte din trupa de pază. În 1938, era deja Rapportführer în lagărul de concentrare Buchenwald, lângă Weimar. Din îndatoririle sale făcea parte pedepsirea deţinuţilor. „Pedeapsa cu bătăia se aplică deţinutului culcat pe o capră, cu spatele strâns legat de aceasta”, precum a stabilit, în 1949, Curtea cu juri din Frankfurt, în sentinţa dată la procesul în care Arnold Strippel fusese acuzat de omor. „Erau prevăzute, drept pedeapsă, 5 până la 25 de lovituri. La început, se bătea cu un baston de trestie de

grosimea degetului; cam de la sfârşitul lui 1938, cu un bici scurt de piele şi, în cele din urmă, cu o vână de bou”.

Încă şi mai eficace era soc-dtită atârnarea de copac. „Pedeapsa era astfel aplicată, încât deţinuţii să stea atârnaţi, cu spatele la copac, cu braţele legate laolaltă, ceea ce provoca dureri foarte mari şi luxarea braţelor. Victimele trebuiau să stea adesea mai multe ore atârnate de pom în această poziţie chinuitoare. Deţinuţii astfel torturaţi nu-şi mai puteau folosi braţele luni de zile şi trebuiau să fie hrăniţi de tovarăşii lor de detenţie”[66].

Sentinţa suna în continuare: „Însuşi acuzatul a recunoscut că, în calitate de Rapportführer, comunica deţinuţilor pedepsele cu bătaia şi cu atârnarea de copac şi era prezent la efectuarea lor. Potrivit celor arătate de el, aceste atribuţii făceau parte din domeniul său de activitate. Mai mult decât atât, s-a stabilit că acuzatul însuşi a intervenit fizic atât în aplicarea acestor pedepse, cât şi în maltratarea samavolnică a deţinuţilor cu alte prilejuri... De asemenea, a tolerat uneori ca deţinuţii să fie atârnaţi de pom seara şi să fie descătuşaţi din această poziţie, de supliciu, abia în dimineaţa următoare, după cum a povestit martorul Zannwetzer... Reprezenta tipul brutal al unui bătăuş („Landsknecht”) *pericu*los şi era temut în lagăr de toată lumea. Era cunoscut printre deţinuţi ca unul care loveşte numaidecât şi care se distinge în sensul cel mai rău la comiterea cruzimilor. Satisfacţia lui intimă era să şicaneze şi să tortureze, ori de câte ori putea, internaţii din lagăre.

Martorul Zannwetzer a spus într-o formă precisă şi convingătoare: «Strippel era un om care punea preţ cel mai mult pe îndeplinirea sută la sută a sarcinilor sale. L-am văzut, în repetate rânduri, bătând cu plăcere. Între SS-işti se găseau şi oameni, dar eu nu l-aş socoti vreodată pe

66 Sentinţa din 1 iulie 1949 a Tribunalului de land din Frankfurt.

Strippel printre aceştia»... Martorul Bambacher îl caracterizează pe acuzat ca bestial şi inuman, rămânând de pomină în memoria deţinuţilor... Acuzatul trecea printre rânduri şi-i izbea, îndeosebi pe bătrâni, cu cizmele în şezut, sau îi lovea, samavolnic, în obraz cu pumnul sau cu o măciucă".[67]

La 9 mai 1940, s-a căsătorit cu o femeie la fel de germanică şi de ariană ca şi el. Ea a cerut să fie examinată de către un medic SS în privinţa „calităţilor ei rasiale" şi a urmat cursurile organizate de „Deutsches Frauen werk" cu tema „Căminul, naţiunea şi datinile".

După ocuparea Franţei, Stabsscharführerul SS de atunci Strippel şi-a strămutat activitatea de zbir în lagărul de concentrare Natzweiler din Alsacia. În iunie 1942, a trecut, în calitate de „Feldführer", în lagărul de exterminare a evreilor Maidanek, lângă Lublin. Acolo a fost avansat Untersturmführer[68].

Strippel îşi atinsese ţelul profesional de a deveni ofiţer. Au mai urmat: lagărul de concentrare Ravensbrück, lagărul de muncă Peenemünde, lagărul de concentrare Vught din Olanda, lagărul de muncă Drütte lângă Brăunschweig şi lagărul de concentrare exterior Dessauer Ufer din portul Hamburg. Strippel a preluat apoi, în calitate de Obersturmführer SS, comanda tuturor lagărelor ham burgheze exterioare lagărului de concentrare Neuengamme. Sediul său era în lagărul Spaldingstrasse din centrul oraşului Hamburg, aproape de gara principală şi în vecinătatea imediată a lagărului de concentrare din şcoala de la Bullenhuser Damm.

Cariera sa se putea asemui cu cea a conducătorului de lagăr Anton Thumann. Pe acesta, acuzatorul britanic, maiorul Wein, îl întrebase la Procesul de la Curiohaus: „La

---

67 Sentinţa din 1949 a Tribunalului de land din Frankfurt, p. 11—14.

68b rie 1956, gradului de sublocotenent în armata federală.

16 ani aţi fost şomer, apoi aţi intrat în SS şi, la 20 de ani, aţi devenit, cum îi spuneţi dumneavoastră, militar de carieră în SS. După propria dumneavoastră descriere, aţi fost însă, de fapt, în toată cariera dumneavoastră, un călău, nu-i aşa?" 15.

După uciderea celor douăzeci de copii, Strippel părea dispărut. La 31 mai 1946, brigadierul englez H. Shapcott a intentat la Tribunalul militar de la Curiohaus din Hamburg o acţiune împotriva lui, a lui Frahm şi a lui Speckr pentru „killing of 20 children at the Bullenhuser Damm" 16, dar a fost nevoit să îndeplinească procedura fără Strippel.

Acesta se ascunsese, mai întâi, la camaradul său din SS Heinrich Thomsen, la Budelsdorf lângă Rendsburg, apoi, ca muncitor agricol, în landul Hessen. În toamna lui 1948, când conducătorii SS-işti se simţeau iar mai în siguranţă s-a prezentat, sub numele lui real, în lagărul de internare american de la Darmstadt. A primit, fără vreo dificultate, acte în regulă şi a fost eliberat.

Dar, la 13 decembrie 1948, la prânz, pe la orele 14, i-a apărut în faţă, pe o stradă din centrul oraşului Frankfurt, trecutul său: un deţinut de la Buchenwald, pe care îl pedepsise, pe vremuri, cu atârnarea de copac. Omul a alertat poliţia. Strippel a fost arestat *r Jştii unde sunt acum vrăbiuţele*

Procesul împotriva lui a început la 31 mai 1949, în faţa Curţii cu juri din Frankfurt. Strippel era acuzat de a fi comis nenumărate leziuni corporale grave şi 21 de ucideri în rândul deţinuţilor evrei. Cei 21 de deţinuţi fuseseră omorâţi ca răzbunare pentru atacul cu bombe asupra lui Adolf Hitler, întreprins cu prilejul discursului ţinut de acesta la 8 noiembrie 1939 în berăria Hof bräukeller din München. Tribunalul şi-a însuşit prezentarea făcută chiar[69]

de Strippel despre omorul în masă. „Potrivit

69 „uciderea a 20 de copii la BuUenihoser Damm" (în engl. în cxrig.). — Nota trad.

dispoziţiilor Hauptscharführerului Blank, deţinuţii trebuiau să se prezinte la comandoul SS în poziţie de stânga-mprejur. În spatele fiecărui evreu se postase un SS-ist. La comanda – «marş», deţinuţii s-au împrăştiat, fugind care încotro în direcţii radiale. Odată împrăştiaţi, n-au fost ucişi decât după ce Blank a dat semnalul, trăgând prima împuşcătură. Fiecare SS-ist trebuia să împuşte evreul ce-i fusese repartizat... El, acuzatul, nu luase parte la împuşcare, fiindcă această treabă l-ar fi afectat prea mult sufleteşte". î[70]n[71] cartea sa „Secretar de medic la Buchenwald", deţinutul Walter Poller descrie ce s-a întâmplat după aceea: „Puţin după ora 10, m-a chemat la telefon Hauptscharführerul Strippel. Vocea îi era aspră şi ca a unui om beat: «Ei, ştii unde sunt cele 21 de vrăbiuţe?»

Nu ştiam bine ce să răspund. E adevărat, nu aveam nicio îndoială în privinţa sorţii evreilor şi mai ştiam că în discuţiile cu Hauptscharführerul nu trebuie să-ţi cântăreşti cu precizie fiecare cuvânt, dar tonul vocii sale era atât de înfiorător, încât m-am hotărât repede să fac pe neştiutorul.

«Habar n-am, domnule Hauptscharführer», i-am răspuns. La care, Strippel a urlat în telefon ca un bivol sălbatic: «S-a terminat cu ei! Ai înţeles?!» «Da, domnule Hauptscharführer!» «Ei, atunci scrie rapoartele», a spus el mult mai încet, bâlbâindu-se puţin. «Ai nevoie de numele lor?» «Da, domnule Hauptscharführer». Şi Strippel mi-a dictat telefonic 21 de nume de deţinuţi. M-am dus la cartotecă şi am scos 21 de fişe, am scris 21 de înştiinţări de deces şi de 21 de ori am trecut drept cauză a morţii: «împuşcat în timp ce încerca să fugă». A doua zi, am văzut cadavrele în baraca morţilor. Toate prezentau în regiunea occipitală urmele împuşcăturii trase de aproape. Rănile erau oribile, dar cel puţin moartea survenise imediat" 18.

---

70 Sentinţa din 1 iunie 1949 a Tribunalului de land din Frankfurt, p. 6

71 Walter Poller: „Arztschreiber in Buchenwald". Hamburg, 1947, p. 136.

Tribunalul a pronunţat sentinţa la 1 iunie 1949: „Pentru uciderea în comun a 21 de persoane, comisă în lagărul de concentrare Buchenwald la 9 noiembrie 1939”, Strippel a fost condamnat la temniţă pe viaţă de 21 de ori. Pe deasupra, a primit zece ani de detenţie pentru leziuni corporale grave „într-un număr nedefinit de cazuri”.

A ajuns la închisoarea Butzbach. Acolo, nu-i mergea rău. „L-au poreclit Armin, era înalt, un german tipic”, povesteşte Werner Schütz, deţinut şi el la Butzbach. „L-am cunoscut timp de douăzeci de ani, din 1949 până în 1969, la eliberarea sa. Era om la toate la medicul închisorii, avea o cameră cu ferestre înalte. Heinrich Baab, şeful Gestapoului din Frankfurt, era prieten cu el. Strippel se bucura de mare influenţă în închisoare. Cei ce lucrau la lazaret aveau relaţii camaradereşti cu el, tutuindu-se reciproc. El pretindea că în lagărul de concentrare nu şi-a făcut decât datoria. «Fireşte că pe unii i-ai omorât în bătaie», i-am zis o dată. «Bineînţeles», mi-a răspuns. Şi despre Bullenhuser Damm a povestit o dată”.

Mai târziu, Werner Schütz a făcut în această privinţă o afirmaţie întărită prin jurământ: Strippel mărturisise în faţa lui că, în lagărul de la Bullenhuser Damm, au fost omorâţi şi copil

Sărbătoreau în închisoare ziua de naştere a lui Hitler

Unii deţinuţi relatează că grupul de criminali nazişti închişi la Butzbach sărbătorea în fiecare an, la 20 aprilie, ziua de naştere a lui Hitler. Din acest grup făcea parte şi profesorul de eutanasie Werner Hyde, care, cu ştiinţa unor politicieni din landul Schleswig-Holstein, a putut să se ascundă după război sub numele fals de Sawade şi să lucreze pentru autorităţile din Kiel. Strippel ar fi avut un dublu motiv să-şi amintească de această zi. Era ziua când fuseseră exterminaţi copiii. Dar, după cum pretindea, nu ştia nimic despre asta. La 10 mai 1965, aflându-se în biroul închisorii Butzbach, în faţa procurorului general

Miinzberg, Strippel a declarat, pentru a fi consemnat în procesul-verbal:

„Aud astăzi pentru prima oară de o execuţie care ar fi avut loc în pivniţa şcolii de la Bullenhuser Damm. Pentru această execuţie nici n-am primit ordine de la vreun for oarecare, nici n-am dat ordine unor subalterni ai mei. Nu mai pot să precizez astăzi, după douăzeci de ani, unde am fost în noaptea de 20 spre 21 aprilie 1945. Presupun că am stat în camera mea din lagărul din Spaldingstrasse”.

După aceea s-a corectat puţin, deoarece afirmaţia i s-a părut, probabil, şi lui incredibilă: „Dacă am declarat că astăzi am auzit pentru prima oară de execuţii din şcoala de la Bullenhuser Damm, aş dori ca această depoziţie să fie înţeleasă în sensul că despre spânzurările şi în special despre acţiunea de spânzurare din noaptea de 20 spre 21 aprilie 1945 în beciul şcolii am aflat abia după război”.

Cât priveşte declaraţiile celorlalţi patru care luaseră parte la acţiune, Trzebiński, Frahm, Jauch şi Dreimann, conform cărora Strippel fusese complicele lor, el le-a respins, pretinzând că era vorba de o conspiraţie: Faptul că numele meu a fost menţionat de mai multe ori în Procesul Neuengamme şi că am fost în diferite rânduri învinovăţit de diverşi acuzaţi în legătură cu spânzurarea copiilor nu pot să mi-l explic decât prin aceea că fiecare dintre acuzaţi avea tot interesul imaginabil, în procesul acela, să arunce vina uciderii copiilor pe mine, care, fiind absent, nu mă puteam apăra. Aceasta este valabil îndeosebi pentru declaraţia acuzatului dr. Trzebiński”:

Procurorul dr. Miinzberg a luat drept bună numai această afirmaţie de apărare. El a oprit ancheta în cazul Obersturmführerului SS. La 30 iunie, a redactat o „notă”, care se constituie într-o „piesă de apărare”:

Martori în viaţă ai omorului în masă nu mai există. Procesul-verbal al Procesului de la Curiohaus, conţinând mărturiile verbale ale lui Trzebiński, Frahm, Jauch şi

Dreimann, reprezintă, este adevărat, principalul material doveditor, dar el nu poate fi „evaluat decât cu extremă prudenţă. Procesele-verbale respective constau, în orice caz în ceea ce priveşte cele întâmplate la şcoală, exclusiv din declaraţiile celor executaţi între timp, ale participanţilor la acţiune, SS-işti care… s-au străduit, toţi, cât au putut, să prezinte starea de lucruri într-o lumină cât mai favorabilă pentru ei, acordând propriei lor participări la acţiune un rol cât mai mic posibil”.[72]

Miinzberg a rămas dator să dovedească cele de mai sus. În schimb, confruntând procesul-verbal cu însemnările personale ale lui Trzebiński, Dreimann, Pauly cu cele ale apărătorilor lor, cu numeroasele procese-verbale de la interogatoriile din cursul instrucţiilor preliminare, cu cererile de graţiere şi cu scrisorile de adio ale celor condamnaţi la moarte, reiese că cele întâmplate la uciderea copiilor fuseseră corect descrise la proces. Este evident că, în detenţie fiind, Dreimann şi Frahm se înţeleseseră iniţial să dea vina pe Trzebiński, care, atunci, nu fusese încă arestat. Ei au declarat mai întâi că el ar fi omorât copiii administrându-le injecţii cu otravă. De spânzurare nu s-a vorbit. Dar la confruntări, aceste contraziceri au ieşit la iveală. Din păcate, procurorul Munzberg nu a căutat şi nici nu a găsit aceste temeiuri de comparaţie.

Aşa se face că el ajunge la concluzia: „Mai mulţi dintre cei acuzaţi s-au folosit din plin de acest prilej pentru a-l învinovăţi pe nedrept pe Strippel”.

Unul care a mărturisit că a narcotizat şi a spânzurat copiii cu mâinile lui ce vină ar mai fi putut arunca pe altul?

O informaţie din ziarul „Die Welt. suplineşte dosarul

Munzberg şi-a mai permis o omisiune. El a renunţat

72 Citatul acesta, ca şi următoarele două, este extras din „Nota 147 Js 45/67“ a procurorului general Miinzberg din 30 taie 1967, aflată în Dosarul Arnold Strippel de la Arhiva de stat din Hamburg. w

să examineze dosarul procesului lui Heissmeyer de la Magdeburg. Acolo ar fi găsit dovezile originale despre experienţele pe copii şi declaraţiile privind ordinul de execuţie. Munzberg nu a făcut nici încercarea de a-l audia pe Heissmeyer, care mai trăia atunci. Acesta ar fi putut să facă declaraţii esenţiale despre experienţele pe copii şi despre sfârşitul copiilor.

În acei ani, domnea însă, în Republica Federală, războiul rece. Autorităţile judiciare ale Republicii Federale aveau, în vremea aceea, reticenţe şi mai mari decât astăzi de a cere Republicii Democrate Germane ajutorul oficial. Astfel, dr. Munzberg scrie în „notă" numai următoarele:

„Conform unei informaţii apărute la 6 iulie 1966 în ziarul «Die Welt», dr. Heissmeyer a fost condamnat în 1966 de către un tribunal zonal sovietic din Magdeburg la temniţă pe viaţă pentru experienţele TBC efectuate de el în lagărul de concentrare Neuengamme… Nici nu este de aşteptat ca din dosarul – neluat în considerare până acum – al procesului Heissmeyer de la Magdeburg să poată fi obţinute încă oarecari probe în problema participării acuzatului la uciderea copiilor, deoarece numitul proces s-a ocupat exclusiv de experienţele TBC efectuate, la timpul său, pe copii, dar nu şi de uciderea copiilor ce a urmat".

Fals, după cum se ştie. Căci Tribunalul din Magdeburg a examinat în amănunt „uciderea copiilor ce a urmat". Ar fi fost cazul ca procurorul din Hamburg să cerceteze dosarul şi să nu-şi extragă argumentele în materie dintr-o informaţie apărută în ziarul „Die Welt".

Vremuri de aur pentru zbiri

Medicul a fost cel care a primit ordinul de ucidere?

„În orice caz, cert este" – scria dr. Münzberg în „nota" sa – „că ordinul (Je ucidere a copiilor, a medicilor şi a infirmierilor… a fost dat la Berlin de către forurile superioare lagărului şi că aducerea la îndeplinire a acestui prăin intra în atribuţiile medicului SS de garnizoană dr.

Trfcebiński”.

Nimic mai puţin cert decât tocmai această afirmaţie. E drept că, pentru a se apăra, Max Pauly, comandantul lagărului, spusese că, ordinul de ucidere de la Berlin ar fi ajuns direct în mâinile medicului de garnizoană şi că acestuia i-ar fi revenit sarcina de a-i ucide pe copii şi pe adulţi. Dar acest lucru fusese infirmat încă de Tribunalul militar britanic în cursul Procesului de la Curiohaus 4.

Şi din toate celelalte izvoare, începând cu procesul lui Pohl de la Nürnberg şi până la marele Proces Auschwitz de la Frankfurt, reiese un sistem de transmitere a ordinelor care nu-l excludea niciodată pe comandantul unui lagăr de concentrare. În toate situaţiile, el era figura centrală[73].

La execuţia propriu-zisă trebuia să fie prezent şeful lagărului său ofiţerul care îi urma în grad. Un medic nu avea voie să conducă vreodată execuţiile, ci numai să constate decesul celor ucişi. Presupunerea că medicul de garnizoană Trzebiński, considerat un om moale şi laş, în contrast cu asprul Strippel, ar fi fost însărcinat cu o execuţie atât de importantă, ar contraveni oricărei logici SS-iste.

În sprijinul ipotezei sale, procurorul Miinzberg atrage atenţia că Trzebiński ar fi avut un grad mai înalt în SS. Că ar fi fost o născocire afirmaţia lui Trzebiński, potrivit căreia „Strippel era îndreptăţit să-i dea lui ordine şi, de aceea, tot el a fost în drept să le dea dispoziţii lui Jauch şi Frahm în legătură cu uciderea copiilor. Că Strippel nu avea calitatea de a-i ordona lui Trzebiński nici cel mai mic lucru.

---

73 Vezi sentinţa în Procesul Auschwitz de la Frankfurt, p. 44— 46 : „IV. Raporturi de subordonare. Transmiterea ordinelor“. Vezi şi declaraţia Standartenführerulud SS Gerhard Maurer, şeful serviciului D II din Direcţia generală administrativ-economică SS (WVHA) din 11 iulie 1947 în procesul lui Pohl de la Nürnberg. Documentul ZS 567—P2, Institut für Zeitgeschichte, München.

El era, e adevărat, Ştiitzpunktleiter şi, în consecinţă, răspundea pentru lagărul de muncă Bullenhuser Damm, aflat în subordinea sa. Puterea lui nu mergea însă atât de departe, încât să fi putut da vreun ordin, şi încă în probleme medicale, medicului de garnizoană al lagărului de concentrare, care, de altminteri, avea un grad mai înalt decât el, Strippel".

În probleme medicale? Uciderea copiilor făcea, oare, parte din categoria de „probleme medicale"? Iar teoria gradelor superioare contrazice practica: medicii au avut şi au întotdeauna, chiar şi în armata federală de astăzi, grade militare superioare, dar n-au dreptul să dea ordine în chestiuni militare. Dreptul lor de comandă se exercită numai în domeniul medical. Execuţiile erau acţiuni militare, care nu intrau în competenţa medicului Trzebiński. Totuşi, prin interpretarea dată de el situaţiei, procurorul Miinzberg ajunge la următoarea concluzie uluitoare: „Afirmaţiile dr. Trzebiński, în măsura în care prin ele este învinovăţit acuzatul Strippel, sunt dezminţite în totalitatea lor".

„În afară de curmarea vieţii lor, copiilor nu li s-a mai făcut vreun rău".

Surprinzătoare este şi aprecierea „legalităţii" omorurilor. Într-adevăr, constată Munzberg, copiii au fost ucişi „din motive josnice" şi „pentru tăinuirea unei alte crime". Fapta a fost săvârşită în „mod perfid", dar nu a fost „barbară". Căci copiii au fost omorâţi „ca dobitoacele", ceea ce îl face „pe orice om normal să fie cuprins de oroare în cel mai înalt grad", dar nu li s-au pricinuit „dureri sau chinuri deosebite". „Investigaţiile nu au dat la iveală cu certitudinea necesară că aceşti copii s-au chinuit *peste măsură* înainte de a muri. Dimpotrivă, multe lucruri confirmă că toţi copiii şi-au pierdut cunoştinţa îndată ce li s-a făcut prima injecţie şi, din acest motiv, nu şi-au dat seama de tot ce s-a mai întâmplat cu ei. *Aşadar, în afară*

de curmarea vieţii lor, nu li s-a mai făcut vreun râu, în special n-au avut de suferit, sufleteşte sau trupeşte, un timp prea îndelungat”[74].

Ruşii au fost „omorâţi legal”.

Nici medicii şi nici infirmierii nu au fost omorâţi în mod barbar. „Metoda de spânzurare folosită de Dreimann, oricât de neobişnuită ar fi fost, şi anume de a ridica condamnaţilor picioarele de la podea, nu le-a pricinuit acestora niciun fel de chinuri peste acelea ale morţii însăşi şi nu a fost inumană nici din alte puncte de vedere. Cercetările nu au dovedit mai ales că, prin metoda de execuţie aleasă de Dreimann, moartea ar fi survenit mai lent decât la procedeul aplicat, după aceea, de plasare pe lăzi şi de scoatere apoi a lăzilor de sub picioare. Chiar şi împrejurarea că, înainte de execuţia lor, victimele au fost puse să se dezbrace nu aduce în sine, nici în legătură cu metoda ridicării picioarelor, un argument în plus pentru confirmarea caracterului de «barbarie»”.

Cu un astfel de mod de a vedea lucrurile, nu este de mirare că procurorul nu vrea să pedepsească în vreun fel omorârea prizonierilor sovietici. Uciderea lor nu ar fi fost „nici vicleană, nici barbară”. Căci „toţi aceşti deţinuţi trebuiau să se aştepte, ceas de ceas, să fie lichidaţi de SS. Acum, au fost duşi, în plină noapte, într-un autocamion, sub pază, la o clădire izolată, au fost scoşi din autocamion de fiecare dată câte patru şi conduşi în beciul acelei clădiri. Niciunul dintre cei duşi în pivniţă nu s-a mai înapoiat. Este imposibil de crezut ca nimeni din toţi aceşti oameni să nu fi bănuit că sunt duşi la moarte; asta o dovedeşte însăşi încercarea de evadare”.

---

74 In convorbirea pe oare a avut-o, la 23 februarie 1979, cu autorul, procurorul general Helmut Miinzberg a regretat că a rostit această frază. Formularea s-ar explica doar prin viziunea îngustă a jumstiilud, care a vrut să exprime exact o caracteristică a stărilor de. lucruri. în toată viaţa sa, el nu va mai scrie vreodată o astfel de frază.

Gândindu-ne, cât de cât, cum au decurs faptele, rezultă că cel puţin primii patru prizonieri au intrat în pivniţă fără să bănuiască ce-i aşteaptă, ceea ce contrazice surprinzătoarea interpretare a lui Munzberg. Tentativa de evadare au întreprins-o ultimii, care rămăseseră în maşină şi care intraseră la bănuială între timp.

Dar Munzberg merge şi mai departe în disculparea Obersturmführerului: „Dacă însă ruşii… au comis vreo crimă oarecare, pentru care oricine, chiar fără să fie rus, ar fi fost condamnat la moarte la timpul său, şi dacă la baza ordinelor de execuţie existau sentinţe de condamnare la moarte… legale”, *atunc*i nu se poate considera că a avut loc un „omor”. Căci cei care au sunt parte la îndeplinirea acestor sentinţe „nu ar fi acţionat ilegal”.

Potrivit acestei concepţii juridice, în Republica Federală Germania nu ar mai putea fi condamnat niciun criminal nazist pentru uciderea de prizonieri. Aceasta ar însemna ca „de fiecare dată să se pornească”, aşa cum a procedat Munzberg, „de la ipoteza cea mai favorabilă pentru acuzat, şi anume că, în cazul ruşilor, a fost vorba de condamnări legale la moarte”.

Şi, până la urmă, Munzberg a ajuns să suspende investigaţiile şi să-şi demonstreze sieşi că „… nu se mai poate procura alt material doveditor despre uciderea copiilor”, deoarece „toţi participanţii activi şi pasivi la cele întâmplate în şcoală sunt morţi”. Procurorul general Helmut Munzberg din Hamburg a emis o decizie de oprire a cercetărilor. Superiorii săi au semnat-o şi au fost de acord cu concluzia cercetărilor de până atunci.

Aceasta nu înseamnă că se făcuse tot ce trebuia. Nu numai că trăsese concluzii pripite din dosare, dar dr. Munzberg neglijase şi adevărata misiune a unui procuror, aceea de a continua să exploreze. Nu era adevărat că toţi participanţii erau morţi. Mai trăiau martori din lagărul Spaldingstrasse, apărători din Procesul de la Curiohaus,

membri ai tribunalului britanic, maiorul Freud, care luase interogatoriile, procurorul Stewart. Mai trăia Heissmeyer. Mai era în viaţă Unterscharführerul SS Hanş Friedrich Petersen, cel ce condusese maşina care transportase copiii la şcoala de la Bullenhuser Damm. Şi mai exista portarul Wilhelm Wede. SS-ul îi poruncise acestuia să rămână în lagărul de la Bullenhuser Damm şi să se ocupe de încălzirea şcolii. În timp ce, în pivniţă, erau spânzuraţi copiii şi mureau medicii, infirmierii şi prizonierii, Wilhelm Wede se găsea la parterul clădirii. Ulterior, el va povesti unui coleg al său că în noaptea aceea a dormit. Ar fi fost cazul să fie întrebat dacă n-a auzit împuşcăturile din faţa casei şi ţipetele ruşilor ucişi. Dacă n-a fost, totuşi, de faţă când au fost luate de acolo cadavrele? Dacă l-a t văzut acolo pe Obersturmführerul Strippel?

Dar nimeni nu l-a întrebat, fiindcă procurorul Miinzberg nu a investigat până la capăt. După cinci luni de la încetarea procedurii de investigare, la 27 noiembrie 1967, Wilhelm Wede moare la Hamburg. Din nou un martor mai puţin.

Vremuri de aur pentru zbirii din lagărele de concentrare

Se părea că Obersturmführerul SS Arnold Strippel era la fel de protejat de soartă pe cât fusese de procuratură. După ce ancheta de l-a Hamburg împotriva lui a fost sistată, Curtea cu juri de la Frankfurt a reluat procesul Buchenwald, admiţând un motiv pe care justiţia federală l-ar accepta extrem de greu drept „un fapt nou” în favoarea unor ucigaşi „obişnuiţi”: unul dintre martorii acuzării fusese caracterizat, într-o altă acţiune judiciară, ca „în general nedemn de încredere”. De fapt, acest martor fusese doar o figură marginală în procesul de la Frankfurt împotriva lui Strippel şi, de altfel, era tot atât de mort ca şi martorii oculari ai uciderii copiilor. Totuşi, justiţia i-a acordat lui Strippel o reducere de pedeapsă:

detenţia pe zece ani pentru leziuni corporale grave „într-un număr nedefinit de cazuri” a fost redusă, în 1967, la cinci ani. Condamnările la de 21 de ori închisoare pe viaţă au rămas în vigoare. Cei 21 de evrei ucişi la Buchenwâld nu puteau fi anulaţi prin pledoarie.

Lui Strippel i-a mai reuşit şi o altă lovitură: a fost admisă redeschiderea, încă o dată, a procedurii judiciare, deoarece s-ar fi putut ca, la crima de la cariera de piatră, Strippel să nu fi acţionat ca un naţional-socialist fanatic, aşa cum susţinuse tot timpul tribunalul. Acesta a revocat concomitent ordinul de arestare. La 21 aprilie 1969, Obersturmführerul SS părăseşte temniţa Butzbach. Era iar un cetăţean liber. Cinci luni mai târziu, începea la

Frankfurt, în faţa Curţii cu juri, un nou proces împotriva lui Arnold Strippel. Între timp, acesta găsise de lucru ca funcţionar la firma Stempel-Eck, unde lucra la contabilitate, scria facturi.

Noul proces se tărăgăna. Mulţi deţinuţi, care ar fi putut să depună mărturii împotriva lui, muriseră. Deţinuţii lagărelor de concentrare n-au perspectiva unei vieţi lungi.

Specialistul în drept penal prof. Karl Peters a făcut constatarea că: „Aprecierea personalităţii acuzatului a ieşit mai favorabilă, deoarece martori ai acuzării şi-au atenuat sau şi-au retractat depoziţiile anterioare; unii martori au atestat chiar o comportare umană a acuzatului”[75].

Tribunalul a pronunţat sentinţa după alte cinci luni. Era incontestabil că Strippel luase parte, la 9 noiembrie 1939, la împuşcarea a 21 de deţinuţi evrei la cariera de piatră a lagărului Buchenwald. Cel puţin aici să fie reţinute, încă o dată, numele lor:

Walter Abusch, 17 ani; Herbert Adam, 36 de ani; Manfred Adler, 18 ani; Wilhelm Cohn, 24 de ani; Herbert Deutsch, 25 de ani; Otto Frischmann, 28 de ani; Joseph

75 Karl Peters : „Fehlerquellen im StrafproZfeSS“: Karlsruhe, 1972, voi. II, p. 337.

Godel, 32 de ani; Arthur Gross, 26 de ani; Leo Jabloński, 38 de ani; Erich Jacob, 28 de ani; Stephan Kende, 51 de ani; Theodor Kriesshaber, 55 de ani; Julius Levite, 28 de ani; Emil Levy, 31 de ani; Arthur Maschke, 33 de ani; Ernst Meyer, 35 de ani; Hermann Rautenberg, 27 de ani; Alfred Schafranek, 40 de ani; Franz Schneider, 36 de ani; Leo Unger, 43 de ani; Kurt Wolffberg, 25 de ani.

Numai că nu SS-iştii care le-au tras gloanţele în ceafă au fost ucigaşii evreilor – ucigaşul unic a fost comandantul lagărului, Karl Koch, mort de mult. îl împuşcaseră, în 1945, propriii săi camarazi SS-işti pentru că îl omorâse pe Maserul particular al generalului SS Prinz zu Waldeck. Astfel că adevăraţii „ţintaşi-ucigaşi" deveniseră doar „ajutoare". Iar în ce-l priveşte pe Strippel personal, ar trebui să se ţină seama de faptul că, în 1970, el „nu mai este Rapportführerul aspru de la Buchenwald şi «ajutorul efectiv la acţiune» pasibil de pfdeapsă, ci, în mod cert, un om transformat în forul său interior". Tribunalul nu a dat nicio explicaţie în baza căfiror elemente pretinde că ar fi constatat transformarea interioară a asprului Rapportführer de odinioară. „Trebuie să se aibă în vedere, de asemenea, în favoarea lui, că în strădania sa, proprie unui tânăr, de a avansa, el credea că poate să atingă acest ţel printr-un comportament deosebit de soldăţesc şi prin respectarea unei greşit înţelese obligaţii de supunere şi, în fine, judecătorii au luat în considerare că „jurisdicţia s-a îmblânzit proporţional cu distanţa în timp din ce în ce mai mare faţă de nelegiuirile din perioada stăpânirii naţional-socialiste"[76].

Omorurile de evrei nu mai erau chiar atât de grave. Şi faptul că un om le-a comis pentru grăbirea ascensiunii sale în cariera de SS-ist nu constituia un motiv de înăsprire a pedepsei, ci de atenuare a acesteia. În spiritul acestei

76 Sentinţa Tribunalului de land din Frankfurt, pur tind indicativul de referinţă 19/8 Ks 6/49, p. 53—54.

indulgenţe, judecătorii din Frankfurt Seiboldt, Steffgen şi dr. Zander l-au condamnat pe Strippel, pentru rolul său de ajutor-de-ucigaş, la şase ani de temniţă, ispăşiţi deja prin detenţia la Butzbach.

Ba, în plus, Strippel a mai căpătat şi o despăgubire pentru detenţie, în sumă de 121.500 de mărci. De şapte ori mai mult decât ar fi primit drept despăgubire, pentru acelaşi interval, deţinuţii săi din lagărele de concentrare – presupunând că i-ar fi supravieţuit ei lui Strippel. „Jefuitorii de bănci şi SS-iştii torţionari au o poziţie mai favorabilă în faţa legii de despăgubiri a Republicii Federale decât fostele victime din lagărele de concentrare ale regimului hitlerist" – iată comentariul făcut cu resemnare de fostul ministru de justiţie din Hessa, Johannes Strelitz, membru al Partidului social-democrat[77].

Fostul deţinut Rudolf Gottschalk, care îşi permisese să pună o întrebare despre urmărirea penală a ucigaşului de copii, a primit din partea altui ministru de justiţie din Hessa, Hemfler, următorul răspuns: „Ţin să vă asigur de sentimentele mele personale de compasiune pentru amarnica dumneavoastră soartă de victimă a persecuţiilor, precum şi de întreaga mea înţelegere omenească pentru indignarea exprimată în scrisoarea dumneavoastră cu priviri la suma plătită domnului Strippel drept despăgubiri de detenţie... Disproporţia între despăgubirile... plătite, pe de o parte, victimelor regimului criminal nazist şi, pe de altă parte, făptaşilor achitaţi, respectiv condamnaţi mai blând la reluarea procedurii, această disproporţie mi se pare atât de evidentă, încât cred că trebuie să-i atrag atenţia, într-o formă corespunzătoare, legiuitorului federal".[78]

---

77 Citat din „Die Glocke vom Ettersberg", Frankfurt, nr. 51/1973L.

78 Adresa Ministerului federal de Finanţe, cu indicativul de referinţă VI A 6, 01478 — St 5/73. în posesia autorului.

Rudolf Gottschalk*'s* [murit curând după aceea. N-a mai apucat să afle că până şi această iniţiativă a ministrului de justiţie din Hessa a fost respinsă la Bonn. „Cazul semnalat de dumneavoastră al fostului gardian de lagăr de concentrare Strippel nu impune vreo modificare în textul legii federale de despăgubiri (BEG) " 8 9, face cunoscut, într-o adresă din 21 mai 1973°, Ministerul federal de Finanţe. Guvernul nu intenţionează „să modifice reglementările, practic încheiate, referitoare la despăgubiri pentru daunele nemateriale pricinuite libertăţii celor persecutaţi, făcând cu totul abstracţie de faptul că despăgubirea victimelor persecuţiilor naziste a fost reglementată definitiv în 1965 prin ultima lege federală privind despăgubirile".

Cazul Strippel în Bundestag

În acelaşi mod a fost „expediat" şi deputatul social-democrat din Bundestag Norbert Gansei. El a pus în Bundestag întrebarea: „Cum apreciază guvernul federal faptul că fostul Obersturmführer SS şi gardian de lagăr de concentrare Strippel... primeşte o despăgubire pentru detenţie în sumă de 150.000 de mărci, în timp ce victime ale tiraniei naziste au primit o despăgubire de 5 mărci pentru fiecare zi de privaţiune de libertate? Va pregăti, oare, guvernul federal o modificare a legii federale de despăgubiri cu scopul ca între victimele tiraniei naziste şi călăii lor să nu fie o asemenea discriminare macabră?"

„Nu poate fi vorba de aşa ceva", a răspuns, la 9 mai 1973, secretarul de stat Hermsdorf în ora rezervată de Bundestag interpelărilor. Căci: „Despăgubirea acordată gardianului de lagăr de concentrare Strippel priveşte numai pagube materiale, precum lipsa de venit, restituirea cotizaţiilor la asigurările sociale, ca şi speze ocazionate de acţiunea penală". În schimb, despăgubirile pentru cei persecutaţi de nazişti n-ar fi putut fi acordate „decât în cadrul puterii financiare a Federaţiei şi a landului". „Având

în vedere amploarea prejudiciilor şi numărul victimelor, prejudiciul suferit prin privaţiunea de libertate nu putea fi nici compensat în totalitate, nici restituit în întregime”.

Cu alte cuvinte: numeroşii deţinuţi ai lagărelor de concentrare nu puteau să primească decât bani puţini, în timp ce, comparativ, puţinii criminali SS-işti puteau să capete bani mulţi. Hermsdorf a încheiat, spunând: „Îngăduiţi-mi o remarcă personală în legătură cu acest caz al gardianului de lagăr de concentrare Strippel: din punct de vedere politic, eu consider scandaloasă această sentinţă”[79].

Politica de despăgubiri a guvernului federal nu era considerată scandaloasă de către secretarul de stat Hermsdorf.

Arnold Strippel şi-a cumpărat o locuinţă proprietate personală la Frankfurt-Kalbach. Devenise un om înstărit, un cetăţean care ştia să-şi apere avutul şi drepturile. Atunci când, în spatele casei sale, urma să se amenajeze un parc public, el şi-a făcut apariţia, la 21 aprilie 1971, la şedinţa consiliului local Kalbach. Unul dintre participanţi îşi aminteşte: „Un bărbat înalt, voinic. Sigur de sine, s-a plâns cu voce tare de faptul că urmează a fi plantaţi acolo copaci care ar face umbră balconului său. Creştin-democraţii şi-au însuşit cererea lui Strippel. Copacii au fost plantaţi la mare depărtare de locuinţa lui Strippel, iar, drumurile amplasate în aşa fel, încât să nu-l deranjeze”.

Şcoala copiilor ucişi

S-ar fi putut crede că, după eliberarea Germaniei de nazişti, cetăţenii oraşului Hamburg au făcut din şcoala de la Bullenhuser Damm un muzeu comemorativ al copiilor morţi şi al camarazilor lor. Dar, mai întâi, a fost adăpostită în această clădire Biblioteca staţiunii meteorologice marine, iar după trei ani de la sfârşitul războiului s-a

79 Procesul-verbal al şedinţei Bundestagulud din 9 mai 1973, legislatura a 7-a, fila 1424.

amenajat din nou o şcoală. În procesele-verbale ale şedinţelor profesorale, nu se pomeneşte de preocuparea că un astfel de loc al crimei ar putea să inspire teamă unor copii de şase ani.

Ce-i drept, sub titlul „Chestiuni preliminare”, este scris câte ceva despre distanţarea de trecutul îngrozitor: „Din abecedarele şi cărţile de citire pentru şcoala elementară vor fi eliminate pasajele şi ilustraţiile care ar putea fi dăunătoare unei educaţii în spirit de pace… Ne vom străţ dui din toate puterile să educăm tineretul nostru german greu încercat să devină oameni oneşti, care să iubească şi să aplice dreptatea şi adevărul, care să vrea să intre în viaţă conştienţi de răspunderea lor, plini de consideraţie faţă de semenii lor, harnici şi paşnici”.

Dar niciun cuvânt despre faptul că tocmai această şcoală poate arăta tinerilor, aşa cum probabil nicio altă şcoală din lume n-ar putea-o face, deosebirea dintre oameni cu conştiinţa responsabilităţii şi oameni lipsiţi de o asemenea conştiinţă. În loc de aceasta, acolo este scris numai: „Problema Bullenhuser Damm. La o întrunire regională a PSD-ului la fabrica de bere Bille, a fost adresată de către părinţi senatorului Landahl cererea de a se folosi iar ca şcoală clădirea de la Bullenhuser Damm. Motivul: în special drumurile proaste pe insula Bullenhuser” *n*.

Problema a fost apoi abordată şi în consiliul părinţilor. Poate la o şedinţă a consiliului părinţilor pe această temă. Pentru reamenajarea şcolii, condiţia numărul unu era obţinerea unui mobilier nou, „care greu ar putea fi furnizat în dimensiunile cerute”. În continuare, sunt tratate, la punctele 2 până la 7, problemele: combustibilului, numărului elevilor, intendentului şi, mai ales, a coeducaţiei. Spicuim dintr-un alt proces-verbal: „Se hotărăşte mutarea la Bullenhuser Damm, cu condiţia ca tradiţia şcolii de băieţi Brackdamm (un club al şcolii, un

cămin al şcolii) să treacă asupra noului sediu al şcolii şi ca pianul procurat de şcoala de băieţi să poată fi luat la noua şcoală” 11[80].

Membrii colegiului profesoral vizitează, la 25 august 1948, clădirea şcolii de la Bullenhuser Damm: „Mai lipsesc bănci pentru cinci clase”, se spune în procesul-verbal. Sunt repartizate exact încăperile, începând cu atelierul şi terminând cu sala destinată lecţiilor de ştiinţe naturale. Nici de data aceasta vreun cuvânt despre beciul crimei.

La 20 septembrie 1948, în vechea clădire păşesc din nou şcolari. Şcoala este împodobită cu flori, sosesc părinţii şi funcţionarii superiori de la autoritatea şcolară, se ţin discursuri festive, se organizează o manifestare sportivă a elevilor. Despre copiii ucişi nu se vorbeşte.

Au fost, oare, uitaţi? Se doreşte, oare, ca ei să fie uitaţi? Doi ani mai târziu, la 23 august 1950, apare într-un proces-verbal o singură frază: „Domnul Behr citeşte o scrisoare a Asociaţiei victimelor nazismului şi propune să se menţioneze, în cursul lecţiilor, comemorarea despre care se relatează în scrisoare”. Asta este tot.

Şi totuşi alde Pauly şi Heissmeyer şi Trzebiński şi Himmler nu şi-au atins scopul de a face să fie daţi uitării această crimă şi făptaşii ei. Tovarăşii de suferinţă, codeţinuţii de la Neuengamme, au păstrat în inimile lor amintirea acelor copii chinuiţi. În fiecare an, de ziua uciderii copiilor, se duceau la Bullenhuser Damm şi depuneau acolo flori.

Nu a fost uşor pentru ei să obţină accesul. Mica pivniţă, în care fuseseră spânzuraţi copiii, era plină cu troace. La aceasta s-a adăugat faptul că foştii deţinuţi făceau parte, aproape toţi, din VVN, Asociaţia victimelor nazismului (Vereinigung der Verfolgten des Naziregimes), organizaţie care era considerată „organizaţie comunistă

80 Procese-verbale ale şedinţelor profesorale din 1948, aflate în arhiva şcolii de la Bullenhuser Damm.

camuflată”, chiar interzisă în landul Hessa.

Şi amintirea este pasibilă de pedeapsă

A fost o vreme când era periculos să mărturiseşti că păstrezi amintirea copiilor. În martie 1956, o fetiţă de 10 ani, Monika Bringmann, adresează, în calitate de cititoare, o scrisoare „paginii copiilor” din ziarul „Norddeutschen Echo” din Kiel. „Asemenea crime nu trebuie să se mai întâmple vreodată!” Ea descrie uciderea copiilor la Bullenhuser Damm şi Procesul de la Curiohaus. îşi termină scrisoarea cu cuvintele: „Nici nu pot să cred că au existat oameni care au procedat în felul acesta cu copiii. Asemenea crime nu trebuie să se mai întâmple vreodată, şi toţi copiii care citesc această pagină destinată lor ar trebui să-şi spună, şi ei, o dată părerea despre asta”.

Poliţia criminală din Winsen an der Luhe a considerat scrisoarea cititoarei Monika Bringmann drept o defăimare culpabilă a statului şi avea de gând să interogheze copilul Dar tatăl a împiedicat acest lucru. Era fata fostului deţinut de la Neuengamme Fritz Bringmann, cel care se opusese ordinului SS-ului de a ucide deţinuţi sovietici şi care îşi educa propriii copii în spiritul aceleiaşi comportări.

Un al doilea caz este descris de scriitorul Wilii Bredel în cartea sa „Sub turnuri şi catarge”.[81]

Un institutor de la şcoala de la Bullenhuser Damm ar fi apelat la colegii săi ca să relateze copiilor, la lecţii, despre crima SS-iştilor din pivniţa şcolii. „Majoritatea învăţătorilor hotărâse însă să nu se atingă de această taină”. Acel profesor le-a povestit totuşi elevilor, cu de la sine putere, că aici a fost cândva un lagăr de concentrare pentru copii. Ca sancţiune, a fost denunţat autorităţilor şcolare şi, mai târziu, reţinut chiar, o perioadă de timp, în detenţie preventivă.

Relatarea pare neverosimilă. În mai 1979, autorităţile

81 Willi Bredel : „Unter Türmen und Masten", Auf bau-Verlag. Berlin« 1968, p. 422—440.

şcolare au promis să cerceteze cât adevăr conţine ea. Până la apariţia acestei cărţi, n-au putut comunica rezultatul cercetărilor.

Este bănuit Willy Brandt

A existat şi o încercare de a se face o legătură între cancelarul federal social-democrat Willy Brandt şi uciderea copiilor. Singurul cancelar federal care opusese rezistenţă activă naziştilor a fost urât, din această cauză, de mulţi în ţara aceasta. Atacurile contra lui s-au transformat într-o ură oarbă când a încheiat acordurile cu Estul, respectiv cu Uniunea Sovietică şi cu Polonia, şi când, în amintirea victimelor fascismului, a îngenuncheat, la 7 decembrie 1970, în faţa Memorialului din Varşovia.

La 19 martie 1970, negustorul Gidon Rynar din Bonn scrie un denunţ: Uciderea copiilor de la Hamburg a fost comisă de un Rottenführer SS Frahm. El roagă să se cerceteze dacă este vorba de cancelarul federal Willy Brandt, care, după cum se ştie, este copilul nelegitim al unei doamne Frahm din Lübeck.

Un procuror din Hamburg, doamna dr. Sarembe, a deschis o anchetă împotriva lui Willy Brandt (dosarul cu indicativul 147 Js 15/70). După aceea, a descoperit că nu Willy Brandt a comis oiporul, ci Unterführerul SS Johanri Frahm, executat între timp.

Printr-o dispoziţie procedurală din 1971, ea a hotărât încetarea anchetei „din lipsă de probe pentru o acţiune penală” şi, din precauţie, a trimis o copie a acestei dispoziţii „forului central” din Ludwigsburg – pentru eventualitatea că Willy Brandt ar mai fi bănuit vreodată.

Arnold Strippel – un om de onoare

Ca o poveste din vremuri de demult

Deţinuţii din lagărele de concentrare au rugat fără încetare Senatul hamburghez şi autorităţile şcolare să facă din locul unde se făptuise omorul o cameră memorială şi

să pună o placă comemorativă[82]. Între timp, luase fiinţă o organizaţie internaţională a foştilor deţinuţi de la Neuengamme, denumită „Amicale Internaţionale de Neuengamme”.

Este cert că presiunea străinătăţii şi-a avut contribuţia sa: la 30 de ani de la instaurarea dictaturii naziste, în ziua de 30 ianuarie 1963, a fost amplasată o placă memorială; e drept, nu „pe „clădirea şcolii, aşa cum doriseră deţinuţii lagărului de concentrare şi cum promisese senatorul, ci *în* clădirea şcolii, în casa scării, ascunsă privirilor publicului. Flori, coroane, un discurs oficial al senatorului pentru probleme de învăţământ.

Pe placa modestă se poate citi: „În noaptea de 20 spre 21 aprilie 1945, cu câteva zile înainte de sfârşitul războiului, au fost omorâţi aici, de către lachei ai tiraniei naţio1 nal-socialiste, douăzeci de copii din străinătate şi patru însoţitori adulţi. Amintiţi-vă cu dragoste de victime. Învăţaţi să respectaţi omul şi viaţa lui”.

Cei 24 de soldaţi sovietici care au fost spânzuraţi odată cu copiii nu sunt pomeniţi. Atunci, ei au reprezentat vieţi lipsite de valoare. Astăzi, sunt ei, oare, morţi lipsiţi de valoare?[83]

---

82 Astfel, de exemplu, Fritz Bringinanin, într-o scrisoare din 17 septembrie 1959, adresată senatorului hamburghez pentru probleme de învăţământ Heinrich Landahl, scria : „Vă rog să dispuneţi ca încăperile şcolii elementare de la Rullenhuser Damm, în oare copii nenorociţi au căzut victimă, împreună cu însoţitorii lor, bestialului SS, să fie amenajate cum se cuvine, ca să fie aşezată o placă comemorativă şi ca sălile să fie pavoazate în zilele de comemorare“. Răspunsul lui Heinrich Landahl din 19 septembrie 1959 suna: „Am dat dispoziţie ca, încă de la începutul acestui an, să se facă pregătirile necesare în vederea aşezării unei plăci comemorative pe clădirea şcolii. între timp, mi-au fost propuse cîteva texte, de care nu sînt încă mulţumit“.

83a Oraşul Hamburg a invitat la festivitatea comemorativă ce a avut loc în şcoala de la Bullenhuser Damm pe consulii francez, is- raeliân şi olandez. Pînă în prezent, consulul sovietic nu a fost invitat.

Începând din 1963, la 20 aprilie avea loc, anual, în dreptul intrării şcolii, o mică serbare comemorativă. Senatul trimitea o coroană de flori, şcoala asigura un orator. Foştii deţinuţi de la Neuengamme aduceau flori. Dar, din an în an, numărul acestora se împuţina. Şi, în fiecare an, descrierea morţii copiilor se scufunda mai adânc în trecut. Părea o întâmplare dintr-o vreme foarte îndepărtată, dintre ai cărei contemporani nici unul nu mai este în viaţă. Nici victimele, nici familiile lor, nici făptaşii.

Bietul meu frăţior!”

Numele copiilor s-au păstrat printr-o întâmplare. Medicul danez dr. Henry Meyer le adusese cu el din lagărul de concentrare Neuengamme. Deţinut el însuşi timp de un an şi jumătate, fusese eliberat datorită acţiunii de salvare a Crucii Roşii suedeze. În ultimele zile, înainte de plecarea din lagăr, a lucrat, ca medic, în „lagărul scandinavilor” de la Neuengamme. După înapoierea sa, la 6 mai 1945, a scris un „Raport pentru Crucea Roşie suedeză”, care este inclus în cartea profesorului suedez Rundberg intitulată „Rapport fra Neuengamme”[84]. Henry Meyer descrie experienţele medicale asupra deţinuţilor, menţionează experienţele legate de tuberculoză ale lui Heissmeyer şi indică numele copiilor.

S-ar putea să fi primit lista numelor de la un deţinut la Neuengamme. Acest lucru nu mai poate fi lămurit astăzi. Dr. Meyer, care a lucrat mulţi ani la spitalul public din Apenrade, a murit la începutul anilor ’60.

Dar lista nu ne-a putut fi de folos în încercările noastre de a găsi rudele copiilor ucişi. Căci, atunci când li 8-a apropiat sfârşitul, naziştii au distrus toate arhivele lagărelor de concentrare.

Până, la urmă, am găsit familia celor doi fraţi Alexander şi Eduard Hornemann. Cu ajutorul ziaristului

---

848 Rundberg: „Rapport fra Neuengamme“, idem, p. 108.

olandez Albert Eikenaar am descoperit la „Rijksinstitut voor Oorlogsdocumentaţie” din Amsterdam indicaţia că erau originari din Eindhoven. Am găsit casa din Staringstraat 29. În ea locuise familia Hornemann până la sfârşitul anului 1942, când nemţii le-au sechestrat-o, repartizând-o unui slujbaş de la serviciul de securitate pe nume Vorberg. Mai există şi casa din Gagelstraat 49, în faţa căreia s-a oprit, la 20 august 1943, acel autobuz al firmei Philips cu care au fost transportaţi în lagărul de concentrare Vught mama, Elisabeth Hornemann, căreia i se spunea „Bets”, şi cei doi fii ai ei. Dacă s-ar fi dus atunci, cu sora ei Ans, să se ascundă la bătrânul pastor Vonk din Aarle-Rixtel, poate că ea şi cei doi copii ai ei ar fi scăpat de la moartea în lagărul de concentrare. „Mătuşa Ans” trăieşte astăzi la Utrecht. Îndată după sfârşitul războiului, a aflat de moartea surorii ei. I-au povestit foşti deţinuţi de la Auschwitz, înapoiaţi după eliberare. Nimeni nu ştia însă ce s-a mai întâmplat cu cei doi copii, după ce, într-o dimineaţă de septembrie 1944, au fost strigaţi la apelul nominal din faţa barăcii lor de la Auschwitz şi apoi duşi de acolo. „Mătuşa Ans” a tot sperat că cei doi nepoţi ai ei sunt. dispăruţi undeva în Rusia şi că, într-o bună zi, vor reveni la ea. A plâns în hohote când a auzit că cei doi nepoţi au murit. Nopţi de-a rândul n-a mai putut dormi. Şi totuşi, spunea ea, această certitudine era preferabilă incertitudinii ce dura de treizeci de ani.

Acelaşi lucru i-a spus şi Philippe Kohn, fratele lui Georges Kohn. L-am găsit cu ajutorul avocatului parizian Serge Klarsfeld, care a publicat o documentaţie cu numele evreilor deportaţi din Franţa[85].

În tabelul nominal al „convoiului nr. 79”, erau trecute numele membrilor familiei Kohn. Nu mai era în viaţă însă decât Philippe Kohn, în vârstă de 53 de ani, care locuia

85 Serge Klarsfeld: „Le Mémorial de la déportation des juifs de France“, Editions Beate et Serge Klarsfeld, Paris, 1978.

într-o suburbie a Parisului. După ce sărise, împreună cu sora lui Rose-Marie, din trenul de deportare şi stătuse ascuns la şeful de gară din St. Quentin până la eliberarea de către americani, amândoi s-au înapoiat la Paris. Există o fotografie în care pot fi văzuţi Rose-Marie şi Philippe

Kohn în cercul acelora care evadaseră odată cu ei din trenul de deportare. Sărbătoriseră cu toţii ziua de 8 mai 1945, ziua în care lumea a răsuflat uşurată după înfrângerea fascismului german.

Pe această fotografie, Philippe şi Rose-Marie au feţele triste: nu ştiau încă nimic de soarta părinţilor lor, nici de cea a surorii Antoinette şi a frăţiorului lor, Georges André. După câteva săptămâni, tatăl lor, Armand Kohn, s-a înapoiat bolnav de la Buchenwald. De la el au aflat că mama şi sora lor Antoinette muriseră din cauza foamei la Bergen-Belsen. Pe Georges l-au căutat peste tot printre cei reîntorşi acasă, au găsit chiar câţiva martori oculari de la Auschwitz, de acolo pierzându-i-se urma. Georges André Kohn a fost declarat mort, şi guvernul francez i-a decernat titlul de erou „Mort pour la France” – Mort pentru Franţa. Până la moartea lor, Armand Kohn şi fiica sa Rose-Marie, decedată tânără în urma unui cancer, n-au mai aflat nimic despre Georges. Philippe a izbucnit în plâns când i-am adus vestea. „Bietul meu frăţior!”

Printre cele 75 721 de nume de evrei deportaţi, am găsit şi pe cel al fetiţei Jacqueline Morgenstern. Fusese dusă, la 20 mai 1944, din gara Bourget-Drancy spre Auschwitz cu „convoiul nr. 74”, împreună cu părinţii ei, Karl; născut la 6 octombrie 1903, şi Suzanne, născută la 19 februarie 1907. Fusese un transport foarte mare, 1200 de oameni. S-au întors în viaţă 49 de bărbaţi şi 103 femei. Cei trei Morgenstern nu erau printre aceştia.

Dar mai existau la Paris membri ai familiei lor: în vechiul cartier evreiesc Belleville locuiau Dorothéa Morgenstern, o mătuşă a Jacquelinei, şi fiul ei, medicul

dentist Henri Morgenstern. Ei ţinuseră un jurnal despre soarta lor în timpul ocupaţiei germane.

Jacqueline îşi făcea lecţiile când a venit poliţia

Iată un extras din relatarea aşternută pe hârtie de Dorothéa Morgenstern: „Tatăl Jacquelinei şi soţul meu, cei doi fraţi Charles şi Léopold Morgenstern, aveau un salon mare de frizerie în Rue Beaurepaire, la numărul 8, în Place de la République. În 1940, când au venit înapoi după ce-şi făcuseră serviciul militar, şi-au redeschis salonul.

Printre clienţii lor se numărau mulţi nemţi. În 1941, li s-a impus un administrator, un anume Comilland. Tuturor firmelor evreieşti li s-a impus un astfel de administrator. Comilland a transcris prăvălia, prin mijlocirea unui notar din Orléans, pe numele său. A plătit fiecăruia dintre fraţi câte 25.000 de franci, ceea ce reprezintă astăzi 120 de mărci vest-germane. Eu n-am vrut să semnez, dar Suzanne mi-a zis: – «Ce e mai bine, să mergi la Drancy sau să semnezi?» – «Dacă-i aşa», am spus eu, – «am să semnez».

În 1942, am fost căutaţi. Dar Poldi avea o dovadă că lucrează scurte pentru Stalingrad, scurte de blană pentru nemţi. De aceea, primise o fiţuică de hârtie că are voie să mai rămână. Charles însă nu avea o asemenea dovadă. Din această cauză, s-a ascuns câtva timp în arondismentul VIII, unde sora Suzannei avea o mică locuinţă. Nu era cu putinţă să rezişti mai multă vreme acolo. Nu avea nici ce mânca. Suzanne s-a dus atunci la acel Comilland: – «Domnule Comilland, dumneavoastră aveţi acum prăvălia, noi suntem într-o situaţie tare desperată, poate aţi putea să ne ajutaţi. Puteţi să-l treceţi pe soţul meu în partea cealaltă?» Comilland a răspuns că are el acolo o cunoştinţă. «*O* să-l trec dincolo pe soţul dumitale, şi, după aceea, o să plece mai departe la Marsilia».

Când Charles a ajuns la Marsilia, soţia lui, Suzanne, a plecat după el cu Jacqueline. împrumutase de la cineva o legitimaţie de franţuzoaică şi-şi lipise pe ea fotografia ei. A

împărţit toate lucrurile pe care le avea.

De atunci, nu i-am mai revăzut pe Suzanne, pe Charles şi pe Jacqueline. Au locuit toţi într-o mică odăiţă. Suzanne a găsit de lucru ca stenodactilografă, iar Charles muncea ici şi colo, unde găsea câte ceva. Jacqueline mergea în mod regulat la şcoală. Era deja o fetiţă de 12 ani.

Am fost din nou căutaţi. Locuiam acum pe Rue de Belle viile nr. 31. La 18 octombrie 1943, pe la orele 11 seara, în uşa noastră s-au auzit bătăi. – «Poliţia!» N-am deschis. Vreo cinci minute am stat nemişcaţi, fără să deschidem. Cei de la poliţie au strigat: – «Ştim că sunteţi aici şi, dacă nu deschideţi, spargem uşa». Atunci ne-am decis să deschidem, fiindcă ştiau că suntem înăuntru şi cu siguranţă nu s-ar fi dat înapoi s-o spargă.

Am deschis uşa. În dreptul ei, doi bărbaţi, unul cu un revolver în mână. Soţul meu, Henri şi cu mine am ridicat mâinile. Micuţul Jackie zăcea alături, având febră. Eu am leşinat pentru câteva clipe, iar Henri a vomitat, de nervozitate. Avea pe atunci 9 ani. Deodată, Henri a ţipat: «Ce suntem noi, ucigaşi sau hoţi, că intră aici cu forţa la 11 noaptea?»

Când mi-am revenit, le-am spus: «Sunt însărcinată, copilul este bolnav. Lăsaţi-i acasă pe ai mei. Spuneţi că nu ne-aţi găsit!» Dar ei au refuzat. Atunci, soţul meu şi-a luat rucsacul, în timp ce Henri era gata îmbrăcat de plecare. Avea legăturica lui în spate.

Vecinii aduseseră, între timp, un medic. Acesta mi-a făcut o injecţie şi le-a spus poliţiştilor: «Dacă luaţi femeia asta, vă moare pe drum!» Soţul meu le-a zis, şi el: «Lăsaţi-o pe soţia mea şi copiii! Luaţi-mă pe mine!» Apoi, şi-a tras inelul de pe deget, şi-a scos din buzunar ceasul şi lanţul şi mi le-a dat. Ne-au lăsat pe noi şi l-au luat pe el. Au mai zis: «Mâine venim iar».

A doua zi, dis-de-dimineaţă, nu mai eram acasă. Ne-

am dus la un dispensar, unde era organizaţia OSE[86]. Cei de acolo au pus la adăpost copiii şi, până la eliberare, n-am ştiut unde sunt, şi nici ce e cu ei. O doctoriţă, dr. Breton, pleca în fiecare lună să vadă cum le merge copiilor. Ea îmi spunea de fiecare dată doar atât: «Copiii dumitale trăiesc, – copiii dumitale trăiesc». Abia după eliberare am aflat că fuseseră ascunşi în micul sat La Chapelle du Bois de Feu în Normandia, lângă Evreux. S-au înapoiat în noiembrie 1945.

Între timp, am născut-o pe fiica mea în taină, deoarece în spital nu se ştia cine sunt şi figuram ca «doamna X». De aceea, fetiţei i s-a dat numele de Françoise Marie Anni X. Am fost luată de o doctoriţă în casa ei, o doamnă foarte, foarte distinsă, Madame Chitelain, care ne-a ţinut la ea timp de şase luni. În vremea aceea, am primit o scrisoare din Marsilia, de la Suzanne. Ea îmi scria: «Dragă Dora, fiecare scrisoare a ta o citim cu mare tristeţe, cu ochii plini de lacrimi. Dar ştiu că eşti vitează, în speranţa că, într-o zi apropiată, îţi vei revedea bărbatul şi copiii. Acum suntem şi noi aici, de trei luni, iarăşi împreună, şi am senzaţia că n-am fost despărţiţi niciodată. În special Charles a fost tare mâhnit în timpul despărţirii noastre, şi eu la fel. Acum toate astea au fost uitate şi sperăm că şi ţie îţi va merge într-o zi tot „aşa. Chiar în nenorocire, poţi vedea întotdeauna pe alţii mai nenorociţi decât tine».

Dar, curând după asta, făceau şi ei parte dintre cei mai nenorociţi, fiind denunţaţi şi arestaţi la Marsilia. Jacqueline era singură acasă şi-şi făcea lecţiile. Au venit nişte poliţişti francezi şi au întrebat-o: «Poţi să ne spui unde este mama ta?» Jacqueline a răspuns că mama ei

---

86 Oeuvre de secours aux enfants — organizaţie evreiască de asistenţă pentru copii. Ea s-a străduit, în strîns contact cu Mişcarea de rezistenţă, să plaseze la familii creştine, sub nume false, copii de evrei deportaţi şi arestaţi.

lucrează şi le-a spus unde lucrează. Fetiţa a fost luată şi obligată să arate unde lucrează mama ei. Suzanne a fost luată de la lucru şi adusă acasă pentru a face bagajele. Apoi, au plecat la locul unde lucra Charles. Acesta fusese avertizat şi fugise.

Când a ajuns la casa de peste drum de cea a lor, de unde se uita cum sunt urcate în maşină Suzanne şi Jacqueline, fetiţa a ţipat: «Uite-l pe tata!» Şi aşa a fost arestat şi Charles. Toţi trei au pierit. Suzanne la Auschwitz, Charles la Dachau şi Jacqueline la Bullenhuser Damm.

Toate astea le-am aflat însă la multă vreme după eliberarea Franţei. Pe atunci, voiam să revin în locuinţa mea, care era ocupată de o vecină, şi pe care am recăpătat-o abia în 1946, în urma unui proces. În acel răstimp, am locuit într-un hotel, într-o cameră care nu era mai mare decât bucătăria mea de acum. Eram toţi patru şi dormeam pe podea. Copiii mei au revenit acasă plini de păduchi. Am mulţumit lui Dumnezeu că-i am în viaţă.

Într-o zi, a venit o carte poştală de la Poldi, din Dachau, purtând ştampila cu data de 8 mai 1945. Scria în germană: «Mă întorc curând». De câte ori se bătea la uşă, copiii strigau: «Ăsta e tata». Dar nu era tata. În schimb, într-o zi, în lipsa mea de acasă, a venit un bărbat care i-a spus vecinei că Poldi a murit îndată după eliberarea din lagăr, din cauza slăbiciunii sale fizice. Vecina n-a notat numele omului, şi eu n-am mai auzit vreodată de el. Ulterior, am primit din Germania un certificat de deces.

După un timp, am încercat să recăpătăm prăvălia. Cornilland a angajat doi avocaţi, eu a trebuit să iau un avocat din oficiu. Avocaţii lui s-au referit la faptul că prăvălia nu fusese luată cu forţa, ci vândută de noi de bunăvoie. Drept dovadă, au prezentat o scrisoare pe care Suzanne i-o adresase lui Cornilland, pe când erau toţi la Marsilia: «Stimate domnule Cornilland, soţul a sosit bine.

Se află la rudele mele, şi eu vă mulţumesc mult pentru serviciul pe care ni l-aţi făcut. Multe salutări, cu mulţumiri, Suzanne Morgenstern».

Această scrisoare a fost citită în faţa tribunalului, fiind şi eu de faţă. Judecătorul a subliniat că un om căruia i se scrie o asemenea scrisoare şi i se mulţumeşte nu se poate să fi fost un duşman, ci numai un prieten. Şi a lăsat prăvălia lui Cornilland.

Când mă gândesc la vremurile acelea grele, îmi amintesc, în primul rând, de Madame Chatelain, care i-a cunoscut pe copiii mei şi care a avut atâta milă de noi. Am avut la ea mâncare bună, tratament bun, o cameră, copilul meu a fost îngrijit. Dumnezeu să-i răsplătească pe aceşti oameni cu tot binele pentru ceea ce au făcut pentru noi V

Arnold Strippel – un om de onoare

SS-iştii gravaseră pe pumnalele lor deviza: „Onoarea mea se numeşte fidelitate”. Şi au rămas credincioşi înţelesului pe care-l dădeau ei onoarei, chiar atunci când omenirea se credea deja eliberată de ei. Un exemplu este Arnold Strippel.

Când am publicat în revista „Stern”[87], în martie 1979, relatarea „Medicul SS şi copiii”, fostul Obersturmführer SS Strippel a solicitat Tribunalului de land din Frankfurt o hotărâre judecătorească tranzitorie. Se simţea lezat în onoarea sa. În primul rând, era vorba de această frază din „Stern”, trecută sub o fotografie a lui Arnold Strippel: „Unul dintre cei răspunzători de moartea copiilor trăieşte printre noi: fostul Obersturmführer SS Arnold Strippel”.

În faţa tribunalului, el a făcut o declaraţie sub jurământ, în care susţinea: „Afirmaţiile cu privire la pretinsa mea răspundere pentru soarta copiilor ucişi în lagărul Neuengamme sunt neadevărate. La vremea respectivă, lagărul de concentrare Neuengamme era sub

87 Revista „Stern“, numerele 11/1979—16/1979, Hamburg, 1979.

ordinele Obersturmführerului SS Pauly. Eu eram şeful lagărului exterior de muncă Spaldingstrasse din Hamburg, amplasat foarte departe… Despre lucrurile revoltătoare întâmplate cu copiii am aflat abia ulterior”.

Cine citeşte cu atenţie această declaraţie descoperă două inexactităţi. Lagărul din Spaldingstrasse se afla, ce-i drept, la o distanţă de 22 de km de lagărul Neuengamme, al cărui comandant era Pauly. Dar copiii n-au fost „omorâţi în lagărul Neuengamme”, ci în lagărul de la

Bullenhuser Damm. Acesta se afla însă la o depărtare de 2 km de lagărul lui Strippel din Spaldingstrasse. În afară de aceasta, el nu fusese şeful acestui lagăr exterior, ci şeful tuturor lagărelor exterioare din regiunea Hamburg, deci şi al locului crimei.

Numai că Secţia a 3-a civilă a Tribunalului de land din Frankfurt a trecut cu vederea aceste inadvertenţe, nu a audiat de fel revista „Stern” şi pe autorii articolului respectiv, ci i-a apărat onoarea lui Strippel printr-o hotărâre judecătorească tranzitorie. La 9 martie 1979, revistei „Stern” i s-a interzis să scrie că Strippel „ar fi răspunzător de uciderea a 20 de copii din lagărul de concentrare Neuengamme”. Şi când noi n-am întrerupt publicarea documentaţiei despre uciderea copiilor, ci am tipărit procesele-verbale de la Procesul de la Curiohaus, cuprinzând declaraţiile lui Trzebiński despre spânzurarea copiilor, tribunalul a condamnat revista „Stern” la o amendă disciplinară de 100.000 de mărci.

„Execuţia” unui gardian „lipsit de apărare” al lagărelor de concentrare

5 aprilie 1979. În sala 122 a Tribunalului de land din Frankfurt are loc o scenă fantomatică. Iată un bărbat lat în spate, ţanţoş, cu păr cărunt, cu un cap enorm, cu ochelari având lentile groase şi rama din corn: Arnold Strippel. Timp de unsprezece ani a fost de profesie zbir în lagărele de concentrare din Europa. Condamnat legal pentru

complicitate la uciderea a 21 de evrei la Buchenwald. Nicicând nu va putea fi stabilit exact numărul oamenilor pe care i-a torturat până i-a omorât. Avocatul său, dr. Rainer Eggert, vorbeşte despre „o execuţie publicistică, abil înscenată, a unui om care nu se poate apăra”.

Privindu-l pe Strippel, cuvântul „execuţie” îţi trezeşte un gust de sânge în gură. El contestă totul. Nu intra în competenţa sa. N-a auzit nimic. Face din nou o declaraţie întărită prin jurământ: „Fiecare lagăr exterior avea propriul său şef de lagăr; sub ordinele mele era lagărul din Spaldingstrasse”. Dar ce reprezintă o declaraţie falsă întărită prin jurământ în comparaţie cu o crimă repetată de patruzeci şi opt de ori? Onoarea domnului Strippel…

Într-o pauză a dezbaterilor, fiul şi garda sa personală îi arată pe autorii articolului. „Ăştia sunt…!” Strippel aruncă o privire în jur. Ne gândim pentru o clipă: ce s-ar întâmpla dacă n-am fi în anul 1979, ci în 1944, şi cineva i-ar spune lui Strippel: „Ăştia sunt!” Aşa cum i-au fost arătaţi, la 9 noiembrie 1939, la Buchenwald, cei 21 de evrei: „Ăştia sunt!”

Tribunalul respinge declaraţiile lui Strippel: „Nu se mai «poate» da crezare incompletelor sale declaraţii întărite prin jurământ”. „Participarea sa la uciderea copiilor” a devenit „credibilă” în urma prezentării proceselor-verbale privind interogatoriile luate acuzaţilor, la timpul cuvenit, în cursul procesului de la tribunalul militar. Chiar dacă Strippel nu a fost condamhat pentru uciderea copiilor, revista „Stern” are dreptul să-l indice „ca pe unul din făptaşii uciderii copiilor”. La aceasta se adaugă că, având în vedere tocmai iminenta prescriere a crimelor naziste, presa… trebuie să fie îndreptăţită să relateze despre asemenea fapte de importanţă istorică, indicând numele şi imputând participarea la fapte. Cu atât mai mult atunci când învinuitul, cum e cazul aici, a fost, potrivit propriilor sale cuvinte, „amestecat în groaznicele

evenimente de până în 1945” şi nu numai că a negat... folosind exclusiv date incomplete, participarea sa la faptele ce i se impută, dar „le-a mărturisit chiar, în altă parte”. „Mărtu[88]risirea în altă parte” a participării sale la uciderea copiilor o făcuse Strippel unui fost codeţinut de la Butzbach.

Dar fosta căpetenie SS face apel la Curtea de apel din Frankfurt. Acţiunea lui este respinsă şi acolo.

O scenă din Vechiul Testament

Ca un comis-voiajor în probleme de crime săvârşite în lagărele de concentrare, fostul Obersturmführer SS Arnold Strippel pleacă, de două ori pe săptămână, de la Frankfurt la Düsseldorf, unde, la 26 noiembrie 1975, este implicat, împreună cu alţi treisprezece zbiri SS-işti, într-un proces pentru crime comise în lagărul de exterminare Maidanek. Uneori, Strippel chiar înnoptează la Düsseldorf. Procuratura i-a închiriat o a doua locuinţă pe cheltuiala contribuabililor.

Strippel priveşte problema foarte liniştit. Imputarea ce i se face este relativ modestă. În timp ce dezbaterile împotriva celorlalţi se referă la uciderea a 250.000 de deţinuţi[89], el trebuia să răspundă numai pentru uciderea, la 14 iulie 1942, a 42 de prizonieri sovietici. Strippel contestă şi aici totul: „Mai întâi, acuzatul a pretins că n-a avut deloc cunoştinţă despre ucideri de prizonieri în lagărul de concentrare Lublin/Maidanek. El a afirmat că, pe vremea când era el acolo, în acest lagăr nu au fost ucişi prizonieri. Nu ştie nimic de împuşcări; camera de gazare o cunoaşte numai în legătură cu dezinfectarea obiectelor de îmbrăcăminte şi a altor lucruri”[90].

---

88 Sentinţa din 5 aprilie 1979 a Tribunalului de land din Frankfurt, indicativ de referinţă Az. 2/30111/79.

89 După constatările Tribunalului Internaţional de la Nürnberg, la Maidanek ar fi fost omorîţi de către naziști 1 500 000 de oameni.

90 Actul de acuzare împotriva lui Hermann Hackmann şi alţii, indicativ

Cât timp i-a mers, a negat până şi sfera lui de activitate: „La început, acuzatul a contestat că ar fi fost vreodată şef secund al lagărului preventiv. La un interogatoriu ulterior, a declarat că nu-şi mai aminteşte să fi fost numit şef secund al lagărului preventiv. Mai târziu, la un alt interogatoriu, a admis că poate a fost desemnat ca şef secund al lagărului preventiv, dar el nu s-a considerat ca atare. Când i s-au prezentat acte semnate de el în calitate de – «comandant al lagărului preventiv» sau «şef secund al lagărului preventiv», acuzatul a admis că, poate, l-a înlocuit pe comandantul lagărului preventiv, nu însă în decizii referitoare la probleme esenţiale”[91].

În iunie 1979, într-una din zilele de dezbateri, în sală se aflau, printre alţii, unsprezece francezi. Copii de evrei exterminaţi. Henri Morgenstern, vărul Jacquelinei Morgenstern, este, şi el, prezent. Ia cuvântul:

„La o depărtare de câţiva metri, cu spatele la mine, şade Arnold Strippel. Îl recunosc după profil. Mâinile mi se umezesc şi le simt reci. Sunt cuprins de o imensă tulburare. Aşa se manifestă oroarea pe care o resimt faţă de acest ucigaş, care a spânzurat-o pe micuţa mea verişoară”.

Deodată, francezii 6 ar în picioare şi strigă: „Asasini nazişti!”, „Nicio prescriere a crimelor!”, „Nicio achitare pentru ucigaşii părinţilor noştri!” Judecătorii părăsesc sala. Pleacă şi câţiva acuzaţi, dar trei dintre ei rămân, inclusiv Arnold Strippel. El le întoarce francezilor spatele.

Morgenstern începe să vorbească în limba germană:

„Ne aflăm aici deoarece suntem copiii victimelor pe care voi le-aţi executat. Faptul că mai suntem astăzi în viaţă îl datorăm unui adevărat miracol. Este în general aproape de necrezut că a mai rămas cineva care poate să protesteze, căci aproape toţi evreii au fost exterminaţi.

---

de referinţă Az 8 Ks 1/75, p. 115.

91* * Idem. p. X4A.

Ce fel de pildă de dreptate au dat lumii judecătorii, achitând, în această sală, patru ucigaşi din lagărul Maidanek, ale căror mâini erau înroşite de sângele fraţilor şi părinţilor noştri? Ce lucru scandalos pentru justiţia dumneavoastră! Cât de ruşinată se simte toată omenirea de fapta voastră, de felul cum aplicaţi justiţia! Cine sunt adevăratele victime: aceşti ucigaşi pe care-i avem în faţă sau nenorociţii pe care ei i-au executat? Nouă ne este ruşine, când, de fapt, vouă ar trebui să vă fie ruşine!

Şi cel de-acolo! Priviţi-l pe Strippel, pe acest ucigaş, care nu îndrăzneşte să se uite la mine, un las, un infanticid! Numele meu este Henri Morgenstern. În 1945, el a spânzurat-o pe micuţa mea verişoară Jacqueline Morgenstern, în vârstă de 12 ani, împreună cu alţi nouăsprezece copii, în pivniţa şcolii de la Bullenhuser Damm din Hamburg.

Uitaţi-vă la acest ucigaş cum stă cu capul în jos! Ce ne învaţă exemplul lui? Fiul lui a învăţat, oare, ceva de la tatăl său? Da! A devenit membru al unei mişcări neonaziste. Aceşti oameni sunt primejdioşi, teribil de primejdioşi. Nu vorbesc aici ca să amintesc de un trecut dureros ce ne pricinuieşte amărăciune. Vorbesc aici pentru a-i feri pe copiii mei de pericolul pe care l-am trăit noi.

Condamnaţi-i pe aceşti criminali în aşa fel, încât asemenea crime să nu mai poată fi repetate! Dacă tribunalul îi ocroteşte pe aceşti criminali, devine el însuşi complicele lor. Noi considerăm asta revoltător. De aceea, o spunem cu glas răspicat şi o vom face cât va pulsa viaţa în noi: condamnaţi-i pe criminalii nazişti!

Trăiesc astăzi cea mai frumoasă zi din viaţa mea şi mulţumesc lui Dumnezeu că mi-a fost dat să-l văd cu ochii mei pe ucigaşul verişoarei mele. Toată familia mea a fost omorâtă de oameni ca Strippel, şi nu mi-am putut imagina vreodată că voi avea bucuria de a-l vedea cu ochii mei proprii, în faţa unui tribunal, pe ucigaşul unuia din

membrii familiei mele. Pe ucigaşul unui copil, slab şi lipsit de apărare. Uitaţi-vă la acest ucigaş! Oameni ca el mai au mâinile pătate de sângele nostru, şi niciun tribunal, niciun judecător nu poate face altceva decât să închidă după gratii, pentru toată viaţa, aceste fiinţe, căci ele ar putea, în orice moment, s-o ia de la capăt.

Vom striga în gura mare revendicarea noastră, atâta timp cât justiţia germană nu întreprinde ceva prin care să-şi câştige încrederea noastră. Nu vrem răzbunare, vrem dreptate!”

Totul arată ca o scenă din Vechiul Testament: stau faţă în faţă, se privesc ochi în ochi. Strippel tace. Apărătorii strigă: „Încetaţi! Cunoaştem toate astea!” Intră poliţia, care evacuează sala. Doi participanţi sunt răniţi.

Dimineaţa, zece femei erau moarte

Când a apărut în revista „Stern” relatarea despre uciderea celor douăzeci de copii, rudele acestora l-au dat în judecată pe Strippel. Dorothea şi Henri Morgenstern, Philippe Kohn, Ans van Staveren (mătuşa fraţilor Alexander şi Eduard Hornemann), Theodora Deutekom (fiica infirmierului Dirk Deutekom) şi Alberta Bezem-Holzel (fiica infirmierului Anton Holzel) au însărcinat-o pe avocata Barbara Hiising din Hamburg să intenteze o acuzaţie penală sub acuzaţia de crimă. Procuratura a reluat ancheta împotriva lui Strippel.

Aflând de această acţiune, s-a anunţat, din Olanda, o supravieţuitoare a unei alte crime: pensionara Non Verstegen din Arnheim, în vârstă de 68 de ani, care, ca luptătoare antifascistă în Rezistenţă, fusese dusă în lagărul de concentrare Vught. Acolo, a devenit una din victimele „dramei din buncărul de la Vught”. Ea întocmise, încă în martie 1946, o dare de seamă:

„În seara zilei de 12 ianuarie 1944, în dormitorul nostru a izbucnit o discuţie violentă, deoarece se descoperise că deţinuta germană Jedzini trădase, într-o

scrisoare către supraveghetoarea-şefă, nişte foste deţinute care îi ajutaseră pe unii ce se ascunseseră. La întrebarea mea, ea a recunoscut trădarea. Noi am pus-o în gardă că îi tăiem părul dacă mai trădează. Chiar a doua zi, m-a denunţat supraveghetoarei-şefe. Am fost chemată la raport. În pauza de prânz, am discutat această nouă trădare cu celelalte tovarăşe de detenţie. Am pus mâna pe Jedzini *şi* i-am tăiat părul. Jedzini a comunicat din nou cele întâmplate.

Am fost luată şi dusă la comandantul Grünewald. Lui a trebuit să-i raportez ce se întâmplase, şi el mi-a cerut de trei ori să-i dau numele celorlalte tovarăşe. Deoarece am refuzat, m-a pedepsit cu carceră pe timp nelimitat, până aveam să vorbesc. Am stat 50 de ore într-o celulă neîncălzită, fără nicio mobilă. Haina trebuise s-o predau când intrasem în celulă.

Jedzini avea o asemenea teamă de consecinţele trădării ei, încât a încercat să evadeze în noaptea ce a urmat arestării mele. O santinelă a tras în ea. După o săptămână, a murit în spital de pe urma rănilor.

În seara arestării mele, aproape toate femeile din blocul 23 B, unde se petrecuse conflictul, s-au dus la camera de gardă să-şi dea numerele. Voiau să arate că erau de acord cu tăierea părului. Acest lucru a fost considerat drept „rebeliune”, şi sâmbătă seara, pe la orele 6, toate semnatarele, împărţite în două grupe, au fost duse în buncăr. După ce prima grupă de 49 de femei a fost băgată într-o mică celulă individuală (2, 37 m X 4, 02 m X 2, 35 m), m-au adus şi pe mine acolo. După aceea, când a sosit a doua grupă de femei, au fost îngrămădite în celula noastră cât mai multe dintre ele. Comandantul Grünewald personal, în prezenţa adjunctului său şi a Schutzhaftlagerführerului Strippel, le-a împins înăuntru pe ultimele, ca să intre cât mai multe. Am numărat după aceea. În celulă eram 74 de persoane. Celelalte 17, pe care

a fost imposibil să le înghesuie, au fost puse împreună într-o a doua celulă, identică cu prima.

La noi era atât de plin, încât nu ne puteam mişca deloc. Aerisirea era foarte proastă. Abia după câteva ore, am reuşit să deschidem canatul ferestruicii, înţepenit în cercevele. În acel moment, o serie de femei leşinaseră deja, iar în cursul nopţii numărul lor a crescut şi mai mult. Situaţia s-a înrăutăţit datorită faptului că în celulă era o beznă totală, că eram chinuite de o sete înnebunitoare şi că, la un moment dat, una dintre noi, într-un acces de nebunie, le-a muşcat pe câteva. Ne-am scos rochiile şi am lins apa care se condensase şi se prelingea de pe plafon. Mai târziu, am observat că, stând rezemate de zid, ne-am provocat arsuri şi că, bând apa condensată, ne-am ars buzele. Zidăria nouă – emana acid nitric. La şapte şi jumătate, când s-a deschis, în sfârşit, uşa, 34 de trupuri erau îngrămădite în mijlocul celulei, în timp ce celelalte 40 se rezemau fie de ziduri, fie unul de altul. Ulterior, s-a constatat că 10 femei muriseră. Multe au fost bolnave timp îndelungat, şi alte câteva au murit din cauza urmărilor acestei nopţi. La multe altele, care au murit după aceea în lagăr, faptul de a fi trecut prin acea noapte din buncăr trebuie să fi contribuit la moartea lor, astfel că numărul efectiv al victimelor nu poate fi stabilit cu certitudine”.

Non Versiegen, astăzi şi ea grav bolnavă şi în imposibilitate de a-şi părăsi casă, a însărcinat-o, la rândul ei, pe avocata Barbara Hüsing cu intentarea unei acţiuni penale împotriva lui Strippel. Cu acest prilej, ea a reconfirmat: „Am văzut cum Strippel a împins cu mâinile lui femei în celulă”.

Avocata a făcut o descoperire surprinzătoare: procurorul olandez trimisese instanţei centrale din Ludwigsburg, încă din iulie 1967, materialul acuzator contra lui Strippel şi alte documente – 6.000 de pagini de acte. În iulie şi august 1968, procurorii din Ludwigsburg

au transmis materialul, în două tranşe, procuraturii din Frankenthal, landul Renania-Palatinat, deoarece acolo era în curs o anchetă împotriva lui Benno Iiüttig, ultimul comandant al, lagărului de concentrare de la Vught. Printre materialele primite atunci de procuratura din Frankenthal, existau documente acuzatoare la adresa lui Strippel.

În aprilie 1979, deci după unsprezece ani, avocata din Hamburg a încercat să descopere ce s-a întâmplat cu acel material primit din Olanda. I s-a răspuns că, printre dosarele de la Frankenthal, s-ar găsi material doveditor rămas parţial netradus din limba olandeză. Nu poate fi stabilit dacă, printre aceste documente, sunt cuprinse învinuiri la adresa lui Strippel, deoarece, pentru a verifica acest lucru, sunt necesare cunoştinţe de limba olandeză.

Aşadar, materialul doveditor al unui înzecit omor a zăcut neprelucrat timp de unsprezece ani la procuratura din Frankenthal, din lipsa unui traducător din olandeză. Ce s-o fi întâmplat oare cu materiale doveditoare redactate în limbile poloneză, sârbă sau rusă?

Avocata a cerut ministrului de justiţie din Renania-Palatinat o anchetă şi examinarea consecinţelor penale. Pentru că zădărnicirea, în exerciţiul funcţiunii, a aplicării unei pedepse, de pildă faptul de a nu da curs unei plângeri, constituie un delict care se pedepseşte cu privarea de libertate pe o perioadă de la 6 luni până la 5 ani.

După o succintă examinare, ministrul de justiţie Otto Theissen a comunicat însă că… nu există „temei pentru introducerea unei proceduri de cercetare”.

Oare toate astea s-ar mai putea repeta?

Mulţi simplifică totul şi, atunci când se referă la gardienii lagărelor de concentrare, vorbesc de bestii setoase de sânge, de diavoli, de criminali înnăscuţi şi de fiinţe subumane. Dar Strippel nu este un diavol, Dreimann

nu este o bestie, Trzebiński nu este o fiinţă subumană, Pauly nu este un criminal înnăscut.

La fel cum, după sfârşitul războiului, majoritatea dintre ei au reintrat, pe neobservate, în viaţa cetăţenească, fiind stimaţi de către vecinii lor ca oameni obişnuiţi, ce-şi îndeplinesc obligaţiile de funcţionari, poliţişti, medici, comercianţi, tot astfel trăiau, fără a atrage atenţia, şi înainte de a deveni criminali. Erau nişte cetăţeni ca toţi ceilalţi.

„Da, mămrco”, îi scrie soţiei sale Wilhelm Dreimann din celula morţii, „dacă s-ar putea întoarce soarta şi am fi din nou împreună, atunci pe mine nu m-ar mai preocupa decât un singur lucru pe lume, să trăiesc numai pentru voi, căci asta a fost dorinţa mea în ultimii ani ai despărţirii noastre. Până acum, viaţa mea a fost doar luptă şi muncă, şi de prea multe ceasuri fericite n-am avut parte vreodată” 1A.

Viaţa nefericită a lui Wilhelm Dreimann a început cu o educaţie posomorâtă. „Educaţia sa în casa părintească a fost severă şi aspră şi, ca fiu al unui modest muncitor, a fost crescut, din copilărie, pentru muncă”, scrie soţia sa în cererea de graţiere. „În meseria lui de cioplitor în lemn, era greu să avansezi, de aceea şi-a oferit serviciile, în 1939, poliţiei landului. Când a început războiul, a fost recrutat, împotriva dorinţei lui, în SS şi, după câte ştiu, a încercat tot mereu să plece din SS înapoi la poliţie, dar cererile lui n-au fost niciodată transmise mai departe şi luate în seamă”[92].

Aceasta s-ar putea să fie o prezentare înfrumuseţată a lucrurilor, căci, în 1939, nu erau recrutaţi de SS decât voluntari. Dar mizeria apăsătoare şi teama de şomaj i-au făcut pe mulţi să execute orice ordin venit de sus. „Ca om conştiincios, căruia, încă de copil, i s-a imprimat

92 Cererea de graţiere a lui Dredmanm din 8 mai 1946, adresată Tribunalului militar britanic.

supunerea, el nu a ştiut altceva ca soldat decât să-şi facă serviciul", scrie doamna Dreimann mai departe. „Însă zelul său în îndeplinirea serviciului şi a datoriei, precum şi interdicţia de a vorbi despre chestiunile de serviciu l-au făcut dur şi nemulţumit, ceea ce-l va determina să execute în mod mecanic ordinele primite, împotriva cărora, ca soldat, nu avea voie să acţioneze"[93].

Acest argument este la fel de tipic pentru micul burghez obişnuit ca şi atitudinea „apolitică": „Bărbatul meu n-a activat vreodată în politică, la noi în sat era bine văzut de toată lumea... Era un tată de familie devotat şi grijuliu"[94]

În forul său interior, nu era deloc de acord, pretinde el, cu politica dură a naziştilor, nici cu exploatarea sălbatică a oamenilor în lagărele de concentrare – dar guvernul ordonase astfel, şi trebuia să i te supui. Într-o scrisoare din temniţă, de pildă, Dreimann spune că nu l-a bătut pe politicianul Kurt Schumacher, membru al Partidului social-democrat: „Dr. Schumacher a fost adus la Neuengamme după 20 iulie 1944, dar nu ştiu precis când a fost eliberat. Întreabă-l, te rog, cum m-am purtat când a fost internat...

La timpul său, n-am putut să înţeleg de ce erau privaţi de libertate în acest fel oameni în parte bătrâni şi neputincioşi şi m-am şi exprimat în acest sens în prezenţa altora, fireşte, poate într-o formă mascată, căci, pe atunci, n-aveam voie să vorbesc deschis împotriva dispoziţiilor guvernului... Nu mai am nevoie de justificări, ştiu că pot sta în faţa lumii şi a oamenilor cu declaraţiile mele".[95]

Nu numai teama de pedeapsă îi făcea pe aproape toţi

---

93 Idem.

94 Idem.

95 Scrisoare nedatată a lui Willi Dreimann către soţia sa. în posesia autorului.

criminalii din lagărele de concentrare să suspină în faţa lumii, ba chiar în faţa omenirii, că au conştiinţa curată. Era vorba şi de nevoia imperioasă de dezvinovăţire faţă de ei înşişi: crescuţi pentru ascultare, pentru supunere, pentru înăbuşirea oricăror ezitări morale, ei nu au fost decât ascultători, şi ce putea fi greşit în asta? Nu criticaseră niciodată statul, fiindcă li se băgase în cap că un asemenea act reprezintă una din cele mai grave crime.

Şi lui Max Pauly, fiu al unui negustor de fier vechi din Wesselburen, în Schleswig-Holstein, îi băgaseră în cap această supunere faţă de stat. O gândire mic-burgheză, asociată unor dificultăţi economice din ce în ce mai mari, a adus omul, încă în 1928, în rândurile SA-ului[96]. Un bătăuş, un ciomăgaş, căruia îi era mereu teamă de sărăcie, s-a zbătut să ajungă într-un serviciu la stat şi, în cele din urmă, a fost angajat ca Unterführer SS. „Am participat la întreaga evoluţie a SS-ului în Schleswig-Holstein”, scrie el într-o autobiografie. Cultura şi cunoştinţele lui de istorie se găseau la limita inferioară. În 1939, când avea 32 de ani, scrisese într-o „lucrare de examen”: „Gustav Adolf a fost un rege suedez, înfocat protestant, şi a intervenit activ în Războiul de treizeci de ani. El urmărea însă şi ţeluri politice şi voia să treacă întreaga coastă baltică germană la regatul Suediei. Asta ar fi fost fatal pentru Germania, şi e bine că el a căzut, în 1632, la Lützen, în apropiere de Leipzig”[97].

Apoi, ca deţinut, îi scrie fiului său Hans-Werner: „Orice s-ar întâmpla, băiatul meu iubit, tu să crezi ferm în nevinovăţia tatălui tău şi să nu laşi pe nimeni să-ţi răpească această credinţă. Într-adevăr, ca soldat mi-am făcut până în ultima zi datoria faţă de patrie. Timp de doi

---

961 1 Sturmabteilung — batalioane de asalt. — Nota trad.

97 Din dosarul personal al lud Max Pauly ; lucrare de examen pentru admiterea în corpul de comandanţi SS, purtînd data de 4 iulie 1939, Dachau. Document Center Berlin.

ani şi jumătate, am condus cu cea mai bună intenţie lagărul de concentrare Neuengamme, atât de urât prezentat astăzi de propagandă, şi am încercat întotdeauna să le uşurez deţinuţilor, după posibilităţi, viaţa în lagăr. îmi pare bine că ai văzut tu însuţi lagărul şi poţi să-ţi formezi o părere”[98].

El nu înţelege de ce judecătorii tribunalului britanic îl fac răspunzător pentru acţiuni ordonate de superiorii săi:

„Am fost comandantul lagărului şi port răspunderea pentru tot ce s-a întâmplat la Neuengamme”, scrie el într-o altă scrisoare. „Dispoziţiile şi ordinele forurilor superioare, inclusiv execuţiile, îmi sunt imputate. Şi isprăvi făcute de Thumann, Dreimann sau alţi şefi de bloc mi se impută acum mie. Eu trebuie să suport consecinţele ca german... Pentru liniştirea voastră, aş vrea să subliniez, chiar astăzi, în mod expres, că nu-mi dau seama să am vreo vină şi că mi-am făcut până în ultima zi datoria, întotdeauna în interesul deţinuţilor”.[99]

Se simte tras la răspundere „ca german”, nu ca făptaş. El n-a „comis” nimic, cum e cazul celorlalţi, ci doar a dus la îndeplinire ordine, inclusiv execuţii, în interesul deţinuţilor. Pe de altă parte, în aceeaşi scrisoare, deplânge „această politică dementă a lui Hitler şi a călăilor săi”, care are „urmări de neprevăzut”[100]. Max Pauly a fost, deci, şi el, un supus plecat şi uşor de instruit pentru crimă, fiindcă era lipsit de orice aptitudine pentru critică faţă de statul său.

Copiii nu pot fi uitaţi

Omul negru

Medicul Alfred Trzebiński provenea din cu totul alt

98 Scrisoarea lui Max Pjauly, din 1 mai 1946, către fiul său Hans-Werner Pauly.

99 Scrisoarea lui Max Pauly, din 14/15 aprilie 1946, către cumnata sa Lend Hilgenstock.

1001 0 Idem.

mediu. Era fiul unui profesor de gimnaziu din Iotruşin, districtul Rawicz din Polonia, numit de nazişti Orlahoh. A studiat la Wrocław şi la Greifswald, a fost sprijinit de către „membrii de elită” în calitatea sa de membru al unei corporaţii studenţeşti. Manifesta faţă de ei o recunoştinţă umilă şi o condescendenţă dispreţuitoare faţă de toate persoanele fără titlu academic. Calificarea sa profesională era redusă. Dispreţuia ştiinţa medicală, crezând, în schimb, în providenţă, stafii, horoscop, spiritism, magnetism şi în diagnosticul stabilit după privirea pacientului. În jurnalul său „EU”, scris de mână, redactat în celula morţii, descrie vizita sa la un vraci:

„Un coleg, medic din Hamburg, purtând, ca şi mine, uniforma de SS-ist, drept care acum se află probabil în – tr- o situaţie similară cu a mea, m-a dus la el, la Emil Nietz, care diagnostica după privire. Se bucura de o faimă imensă. Era chemat la înalte şi la cele mai înalte personalităţi, şi părerea lui avea autoritate. Lui Hermann Göring urma să i se facă o operaţie la sinusul maxilar, dar profesorii nu cădeau de acord. Emil Nietz, practicianul fără examen de stat şi fără titlu de doctor, a hotărât: se operează. Şi profesorii au pus mâna pe bisturiu. Lui Heinrich Himmler i-a citit în ochi că are două aluniţe sub genunchiul stâng, şi Himmler şi-a suflecat pantalonii şi s-a uitat mirat la aluniţele pe care nu le remarcase vreodată până atunci…” K

Întâmplările imaginate de el le lua drept evenimente

1

Alfred Trzebiński: „Ich”. Manuscris nepublicat. Hamburg, 1946. În posesia autorului reale. Închipuirea sa făcea să dispară realitatea. „Aân văzut aievea omul negru în persoană… Mă refugiasem din Wrocław, deoarece viaţa mult prea intensă în cadrul corporaţiei studenţilor mă îndepărta de adevăratul scop al vieţii mele, studiul medicinei, şi speram ca, în micul oraş universitar de pe

coasta baltică, să pot recupera ceea ce pierdusem paia atunci. Numai că acolo am fost acaparat imediat de către o corporaţie-cartel – aşa era numită o corporaţie înfrăţită cu cea proprie –, şi mi-am dat seama, foarte curând, că aici se pricepeau cu mult mai bine la chefuri decât pe Oder, ba chiar, în lipsa altor divertismente, practicau un asemenea cult în cinstea zeului Bachus, încât considerau că trebuie să-i aducă fără încetare jertfe… Deodată, uşa camerei se deschide parcă împinsă de o vijelie, se izbeşte de zid, încât varul de pe pereţi cade, şi îşi face apariţia un tip înalt, neînchipuit de slab, îmbrăcat din cap până în picioare în negru, purtând o îmbrăcăminte croită după moda veche, ciorapi trei sferturi peste gambe descărnate şi o chică încâlcită deasupra unui obraz galben, prelung, cu nas ascuţit şi ochi întunecaţi străpungători. Păşeşte încet în direcţia mea şi, cu mâna dreaptă întinsă, arată cu degetul arătător spre mine şi se apropie până la picioarele patului meu. Cu un ţipăt de spaimă, care nu mai avea nimic omenesc în el, m-am întors în pat, uşa s-a închis, pocnind de s-au cutremurat pereţii, şi vedenia a dispărut”.[101]

Figurile îmbrăcate în negru, care personificau moartea, anticipau în visele sale SS-ul. Acesta l-a luat pe nerealizatul medic de ţară din Miihiberg, Saxonia, în rândurile sale negre şi l-a trimis în locurile celor mai negre crime, la Lublin, Auschwitz şi Neuengamme.

Asemenea întâmplări mărunte, născocite de halucinaţiile unui alcoolic, s-au repetat, dar erau interpretate de el ca fiind în legătură cu puteri supranaturale. Odată, o femeie bătrână cu basma pe cap stătea la picioarele patului său şi arăta cu braţul întins „spre un ţel care părea să se afle departe, mult dincolo de

101 Idem, p. 25.

peretele odăiţei”[102][103]. Altă dată, peretele s-a despicat şi, „pe un jilţ de aur, trona o făptură luminoasă, înconjurată de o aureolă, iar de ambele părţi ale tronului de aur stăteau două şiruri lungi de făpturi îmbrăcate în negru, aşezate în linie dreaptă în direcţia patului meu”!

Visa mereu că viaţa sa ar fi «legată de cea a reginei Franţei Maria Antoaneta, care a avut acelaşi horoscop cu al lui. Peste tot descoperea semne: în celula sa din temniţă era lipită o poză a Mariei Antoaneta, luată dintr-o revistă ilustrată. De la biblioteca deţinuţilor obţinuse biografia reginei executate, drept care notase: „Şi în cazul ei, problema a fost aceea de a fi condamnaţi cu orice preţ reprezentanţii unui regim apus, indiferent dacă erau sau nu vinovaţi personal… Şi ea a avut, până în ultima clipă, o atitudine exemplară şi n-a fost chinuită decât de grija pentru copiii ei…”.[104]

Şi el scrie că, până la execuţia celor douăzeci de copii, l-a chinuit grija pentru ei şi că injecţiile cu morfină, făcute înainte de spânzurare, au fost o faptă umanitară. Întreaga lui viaţă a fost marcată de mila de sine însuşi. Căuta mereu să fie apreciat, până şi atunci când s-a aflat în faţa tribunalului britanic. În locul iubirii de oameni, s-a refugiat în dragostea pentru animale: „O asemenea dragoste, aproape bolnăvicioasă, de animale – de care totuşi nu mă ruşinez – nu este întâmplătoare…”.[105]

„Muşi” este împuşcată

Nu suporta să vadă sânge de animal, plângea pentru un iepure de casă sacrificat şi, în lagărul de concentrare Neuengamme, se temea tot. timpul să nu i se întâmple ceva iubitei sale pisici „Muşi”. „Gândeşte-te la sârma

---

102 Idem, p. 17.

103 Idem, p. 22—23.

104 Idem, p. 4.

105; ••.Idem, p. 65.

ghimpată încărcată cu electricitate şi la nenumăraţii duläi de afară”![106].

Înainte de a veni englezii, „în luna aprilie a anului fatal 1945, ultima lună a libertăţii germane”, Trzebiński era îngrijorat de viitorul lui „Muşi” şi al celor patru pisoi ai ei: „După plecarea mea, n-ar mai fi fost nimeni care să aibă grijă de fericita lăuză, încrezătoare şi nebănuitoare, sau poate că cizma brutală a unui soldat i-ar fi răpit lui Muşi, o dată pentru totdeauna, încrederea ei neclintită în oameni. Atunci, am folosit pistolul meu din armată. Muşi n-a observat şi a murit imediat. Pe copiii ei, care de-abia deveneau – «conştienţi» –, i-am înecat în butoiul de apă”[107].

Ce contrast faţă de însemnarea sa cu privire la participarea la execuţii de oameni: „Lăsam cadavrele să stea spânzurate o jumătate de oră, apoi le examinam pentru a constata decesul şi eliberam cadavrele... Dar nu înţeleg de ce medicilor, care, la execuţii, au sarcina în mod firesc necesară de a constata decesul, li se impută aceasta ca o crimă, chiar dacă este vorba de o execuţie legală. Prin examenul pe care-l face, medicul împiedică doar să fie îngn> pat un om încă viu!” 9.

Aceasta înseamnă specializare. Unul este specialist în administraţie, chiar şi în aceea de lagăre de concentrare. Altul este specialist în pedepse, chiar şi cu biciul de piele. Al treilea este specialist în constatarea decesului, chiar şi pe spânzurătoare. Şi ceea ce li se ordonă de sus nu poate să fie nedrept, ci numai drept, fiindcă vine de la stat.

Şi astăzi? „Ceea ce era drept atunci, nu poate să fie nedrept astăzi”, a declarat un preşedinte de guvern de land, Hans Filbinger (UCD). S-ar putea ca aceasta să nu fie opinia generală, dar este părerea unei minorităţi „radicale”. Dacă ar exista astăzi o reînviere a fascismului,

---

106{ Vldemvp. 68.

107••Idem, p. 79—80.

s-ar putea el, oare, sluji iar de alde Strippel, Dreimann, Pauly şi Trzebiński? Sigur că acest tip de oameni mai există şi astăzi: supuşi, credincioşi statului până la participare la nedreptăţi, lipsiţi de relaţii umane, iubind animale în loc de oameni, plini de ură faţă de cei care le sunt prezentaţi ca duşmani ai statului lor: evrei, ţigani, polonezi, cei de stânga, comunişti.

Alde Strippel, Dreimann, Pauly, Trzebiński nu sunt iniţiatorii fascismului, nici finanţatorii lui, nici profitorii de pe urma lui. Ei n-au fost pedepsiţi de statul actual şi nu li s-a luat puterea. În schimb, ei sunt aceia de care ar fi nevoie şi pentru o reînviere a fascismului. Căci ei sunt cei care supraveghează, bat, execută oameni şi, cel mult, fac, în prealabil, din milă, o injecţie cu morfină.

A învăţat istoria marelui Reich german

Multe s-au întâmplat de când a fost publicată în revista „Stern” relatarea despre uciderea copiilor la Bullenhuser Damm. Au fost identificaţi încă doi copii. Rudele Rachelei

Însemnare manuserisă a doctorului Trzebiński din timpul Procesului de la Curiohaus din 1946, nedatată. În posesia autorului.

Zylberberg, fetiţa poloneză de 10 ani, au recunoscut copilul pe fotografii. Familia era originară din Zawichost, voievodatul Sandomierz. Erau ţărani săraci. Când germanii le-au invadat patria, în 1939, şi a început urmărirea evreilor, fraţii tatălui Rachelei, trecând graniţa din apropiere, s-au refugiat în Rusia. Şi s-au salvat. Familia Ra chelei însă a ajuns la Auschwitz. Mama a murit. Copilul a fost spânzurat la Hamburg. Tatăl a supravieţuit şi a plecat în America, unde trăieşte şi astăzi, la New York, ca modest muncitor. Când nemţii au invadat Ucraina, familiile celor doi fraţi, Jozef şi Henryk Zylberberg, s-au refugiat tot mai spre răsărit. Au ajuns până în Asia, iar, după război, au plecat, mai întâi, în America Latină, iar după aceea s-au

înapoiat în Europa. S-au stabilit la Hamburg, acolo unde nepoata lor Rachela îşi găsise moartea, fără ca ei să fi cunoscut tragicul său sfârşit.

La Hamburg s-a născut Michael, fiul lui Jozef Zylberberg. Aici a mers la şcoală. Aici a învăţat istoria, aşa cum învăţă istoria copiii germani. „Ce a învăţat?”, se întreabă, astăzi, tatăl lui. „A învăţat istoria Prusiei. A învăţat istoria războaielor germane. A învăţat istoria marelui Reich german. Dar n-a învăţat istoria lagărului de concentrare Neuengamme şi nimic despre şcoala de la Bullenhuser Damm, unde au spânzurat-o pe verişoara lui, Rachela”.

A mai fost identificat un copil, pentru că noi trimisesem în mai multe ţări, printre care şi în Israel, anunţuri de căutare, în formă de afişe, cu titlul: „Copii ucişi”, redactate în mai multe limbi, conţinând numele copiilor. EUA Kozlowski, care lucrează la poliţia din Tel Aviv ca secretară a Oficiului de cercetare a crimelor naziste, a văzut numele verişoarei ei Herszberg. Ea a sesizat:

„Numele exact al copilului este Riwka Herszberg, născută la Zdunska-Wola în Polonia. Tatăl: Moşe Jakob Herszberg. Mama: Mania Herszberg, născută Starzynski. În vara lui 1943, copilul a ajuns, împreună cu părinţii săi, în lagărul Auschwitz-Birkenau, venind din Piotrykow, Polonia, cu un transport de evrei. O coincidenţă neobişnuită a făcut ca fetiţa să ajungă împreună cu părinţii în lagărul unde erau internate familii şi să nu fie trimisă de la rampă direct în camera de gazare. Părinţii au fost luaţi la muncă; copilul a stat câtva timp în lagăr laolaltă cu părinţii săi, apoi părinţii au fost expediaţi, totuşi, fiecare separat, în lagăre diferite de muncă, iar copalul a rămas la Auschwitz. Numai mama, Mania Herszberg, a supravieţuit războiului şi s-a întors în Polonia să-şi caute copilul. Doi ani a durat căutarea copilului, sau măcar a unei urme, dar

fără rezultat. Nimeni n-a putut să dea mamei vreo lămurire dacă fetiţa a rămas la Auschwitz sau a fost transportată în altă parte, dacă a apucat sau nu eliberarea în ianuarie 1945. Din păcate, mama copilei a decedat, cu câtva timp în urmă, în S.U.A., unde a trăit după război”.

*„Voi, dragi copii, nu veţi fi uitaţi*ez

La 20 aprilie 1979, rudele copiilor ucişi se aflau, pentru prima dată, la locul crimei. De unde, până atunci, la şcoala de la Bullenhuser Damm se aduna numai o mână de fideli pentru a comemora ziua uciderii copiilor, de data aceasta se aflau peste două mii de oameni. Toţi au adus flori. Lângă zidurile şcolii se înălţase un munte de flori.

În ziua următoare, asociaţia „Iniţiativa antifascistă din Hamburg” („Antifaschistische Iniţiative Hamburg”) a organizat o festivitate comemorativă în sala Maximum. Actori ai teatrului hamburghez au reconstituit, împărţindu-şi rolurile, audierea lui Trzebiński în Procesul de la Curiohaus, în care este descrisă spânzurarea copiilor. Henri Morgenstern a ţinut o scurtă alocuţiune: „Fiul meu, care are 10 ani, mi-a spus acum două zile: «Ia-mă cu tine la Hamburg». «Ştii», i-am răspuns, «eu plec acolo cu intenţia să nu mai revin a doua oară». Asta a fost înainte de a vă vedea aici. Nu ştiam că tineretul din Germania şi chiar mulţi oameni mai în vârstă luptă în fiecare zi împotriva nedreptăţii şi pentru toleranţă”.

Încă în aceeaşi zi, membrii de familie care supravieţuiseră au creat asociaţia „Copiii de la Bullenhuser Damm”. Ea urmează să ţină trează, la Hamburg, amintirea copiilor ucişi, să se îngrijească de educaţia antifascistă în şcolile din Hamburg şi să combată neofascismul[108].

Şi Senatul oraşului Hamburg va cinsti memoria

108 „Kinder vom Bullenhuser Damm", asociaţie înregistrată, administrator av. Barbara Hüsing, Scbanzenstrasse 117, 2000 Hamburg 6.

copiilor în felul său. O stradă sau o piaţă va purta numele lor. Astfel se va împlini făgăduinţa făcută de deţinuţii de la Neuengamme copiilor ucişi, pe care au imprimat-o pe panglica unei coroane: „Voi, dragi copii, nu veţi fi uitaţi”.

Iată numele lor:

R. Zeller, 12 ani, polonez
Alexanider Homemann, 8 ani, olandez
Marek Steinbaum, 10 ani, polonez
Eduard Hornemann, 12 ani, olandez
James, 6 ani, polonez
Junglieb, 12 ani, iugoslav
Desmonie, 7 ani, polonez
Georges Kohn, 12 ani, francez
Reichenbaum, 10 ani, polonez
Sergio Desimone, 7 ani, italian
Jacqueline Morgenstern, 12 ani, franţuzoaică
Goldinger, 11 ani, poloneză
Lelka Birnbaum, 12 ani, poloneză
Witonska, 5 ani, poloneză
Rachela Zylberberg, 10 ani, poloneză
H. Wassermann, 8 ani, poloneză
L. Klygermann, 8 ani, poloneză
Herzberg (sau Herszberg), 7 ani, poloneză
Mekler, 11 ani, poloneză
Altmann, 5 ani, poloneză.

Cuprins

Fotografie aeriană a lagărului de concentrare Neuengamme, făcută de englezi.

Comandantul lagărului de concentrare, Max Pauly, în dreapta, le prezintă, plin de trufie, lagărul Neuengamme unor înalţi vizitatori din partea SS-ului. 55.000 de oameni şi-au gâit moartea în acest lagăr.

Dr. Kurt Heissmeyer, descendent al unei familii naţional-socialiste de medici. Atitudinea sa antisemită a fost formată la Asociaţia studenţească „Arminia” din

Marburg. Deţinuţii din lagărele de concentrare constituiau pentru el oameni de rang inferior, pe care se puteau face experienţe ca pe cobai.

Jacqueline Morgenstern la vârsta de 7 ani, la Paris, şi la vârsta de 12 ani, în lagărul de concentrare Neuengamme.

Georges Kohn în vârstă de 12 ani, în lagărul de concentrare Neuengamme, şi la vârsta de 7 ani, cu sora sa Rose-Marie, fratele său Philippe şi sora sa Antoinette, oare a pierit, împreună cu mama ei, în lagărul de concentrare Bergen-Belsen.

Eduard şi Alexander Hornemann ca deţinuţi în lagărul de concentrare Neuengamme. În mijloc, cu mama lor, Elisabeth Hornemann, care a murit la Auschwitz, la 37 de ani, în urma unei febre tifoide.

Infirmierul olandez Anton Holzel, arestat pentru difuzarea de ziare comuniste, a fost spânzurat, împreună cu copiii, la 20 aprilie 1945.

Kommandoführerul Adolf Speck a supravegheat transportul copiilor.

Unterscharführerul SS Wilhelm Dreimann a dus copiii în beci.

Rottenführerul Johann Frahm a pus copiilor ştreangul la gât.

Obersturmführerul SS Arnold Strippel şi-a început cariera de SS-ist ca gardian în lagărul de concentrare Sachsenburg. După aceea, a lucrat în multe alte lagăre, de la Natzweiler până la Maidanele, lăsând în urma lui o dâră de sânge prin Europa. Justiţia a fost, totuşi, clementă cu el, acordându-i o despăgubire de 121.500 de mărci vest-germane pentru perioada de timp în care a fost arestat. Strippel trăieşte astăzi în oraşul Frankfurt am Main.